

**VYSOKÁ ŠKOLA ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ PRÁCE
SV. ALŽBETY BRATISLAVA
ÚSTAV SOCIÁLNEJ PRÁCE**

11 1909

**DOPAD LEGISLATÍVNYCH ZMIEN
NA VÝKON OPATRENÍ SOCIÁLNOPRÁVNEJ OCHRANY
A SOCIÁLNEJ KURATELY
Z POHLADU SOCIÁLNYCH PRACOVNÍKOV**

DIPLOMOVÁ PRÁCA

2022

Bc. ĽUBOŠ TKÁČIK

**VYSOKÁ ŠKOLA ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ PRÁCE
SV. ALŽBETY BRATISLAVA
ÚSTAV SOCIÁLNEJ PRÁCE – EXTERNÁ FORMA**

**DOPAD LEGISLATÍVNYCH ZMIEN
NA VÝKON OPATRENÍ SOCIÁLNOPRÁVNEJ OCHRANY
A SOCIÁLNEJ KURATELY
Z POHLĎADU SOCIÁLNYCH PRACOVNÍKOV**

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Študijný program:	Sociálna práca
Študijný odbor:	Sociálna práca
Školiteľ:	Doc. PhDr. Nataša Bujdová, PhD.

BRATISLAVA 2022

Bc. ĽUBOŠ TKÁČIK

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava

Ústav sociálnej práce

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Akademický rok:	2021/2022
Typ záverečnej práce:	diplomová
Názov záverečnej práce:	Dopad legislatívnych zmien na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately z pohľadu sociálnych pracovníkov
Meno, priezvisko a tituly študenta/šudentky:	Bc. Ľuboš Tkáčik
Študijný program:	Sociálna práca
Študijný odbor:	Sociálna práca
Školiace pracovisko:	Ústav sociálnej práce
Meno, priezvisko a tituly školiteľa/školiteľky:	Doc. PhDr. Nataša Bujdová, PhD.
Vedúca Ústavu sociálnej práce:	prof. MUDr. Eva Grey, PhD., MHA

Anotácia:

V práci si kladieme za cieľ predstaviť niektoré zmeny v *Zákone č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov* od roku 2016 do roku 2021 a ich najdôležitejšie dopady pre sociálnych pracovníkov na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately so zameraním na riziko neprimeraného predĺženia pobytu dieťaťa v sociálno-patologicky rizikovom prostredí.

Jazyk práce:	slovenský
Vyjadrenie školiteľa / školiteľky záverečnej práce:	súhlasím
Podpis školiteľa/školiteľky:	
Dátum schválenia zadania:	31. 05. 2021
Podpis vedúcej Ústavu sociálnej práce:	

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Vyhlasujem, že som túto diplomovú prácu vypracoval samostatne a uviedol v nej všetku literatúru a ostatné pramene, ktoré som použil.

V Nitre 01. 02. 2022

POĎAKOVANIE

Ďakujem pani Doc. PhDr. Nataši Bujdovej, PhD., ktorá ma ochotne viedla pri písaní tejto diplomovej práce, predovšetkým však za jej trpezlivosť a cenné odborné rady. Ďalej ďakujem Bc. Goranovi Lenčovi za pomoc i nestrannú kritiku. PhDr. Mgr. Jane Valušiakovej, Bc. Kataríne Sokolíkovej, Bc. Barbore Briliakovej ďakujem za nezainteresovaný pohľad na problematiku. Otcom predstaveným patrí moja veľká vďaka za ústretovosť a opateru, aby aj časné potreby mi boli naplnené, aj priestor na písanie tejto práce mi bol vytvorený, aj o moje duchovné blaho bolo postarané. Mojej sestre Bc. Zuzane Torčíkovej ďakujem za gramatickú a štylistickú kontrolu, ku ktorej sa pripojili Mgr. Marián Zuziak a Mgr. Mária Schronková, za čo im patrí moja veľká vďaka. V neposlednom rade ďakujem všetkým, ktorí mi boli akokoľvek nápomocní a mali so mnou trpezlivosť počas písania tejto práce.

ABSTRAKT

TKÁČIK, Ľuboš: Dopad legislatívnych zmien na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately z pohľadu sociálnych pracovníkov. [Diplomová práca] / Ľuboš Tkáčik – Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava. Ústav sociálnej práce. – Školiteľ: Doc. PhDr. Nataša Bujdová, PhD. – Bratislava : Ústav sociálnej práce, 2022. 78 s.

Zmeny v legislatíve Slovenskej Republiky (ďalej len „SR“) v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“), najmä zmeny *Zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov* (ďalej len „Zákon o sociálnoprávnej ochrane“) od roku 2016 do roku 2021 mali priniesť viaceré úpravy praxe výkonu sociálnoprávnej ochrany detí. Diplomová práca s názvom „*Dopad legislatívnych zmien na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately z pohľadu sociálnych pracovníkov*“ sa zameriava na praktickú stránku výkonu SPODaSK z pohľadu sociálnych pracovníkov a skúma pre sociálnych pracovníkov najdôležitejšie dopady legislatívnych zmien na výkon opatrení SPODaSK so zameraním na riziko neprimeraného predĺženia pobytu dieťaťa v sociálno-patologicky rizikovom prostredí.

Kľúčové slová:

Dieťa. Mládež. Rizikové prostredie. Sociálna patológia. Sociálnoprávna ochrana. Zákon o sociálnoprávnej ochrane. Zmena legislatívy.

ABSTRACT

TKÁČIK, Ľuboš: The Impact of Legislative Changes on the Implementation of Social Law Administration Protection and Social Guardianship from the Perspective of Social Workers. [Diploma thesis] / Ľuboš Tkáčik – University of Health and Social Work of St. Elizabeth, Bratislava. Institute of Social Work. – Supervisor: Doc. PhDr. Nataša Bujdová, PhD. – Bratislava : Ústav sociálnej práce, 2022. 78 p.

The changes in the Slovak Republic legislation (hereinafter referred to as the “SR”) in the area of social protection of children and social guardianship (hereinafter referred to as the “SPODaSK”), in particular amendments to Act no. 305/2005 Coll. on the social legal protection of children and social guardianship and on the amendment of certain laws (hereinafter referred to as the “Social Legal Protection Act”) from 2016 to 2021 had a wide range of adjustments to the practice of social legal protection of children. Our thesis named "The Impact of Legislative Changes on the Implementation of Social Law Administration Protection and Social Guardianship from the Perspective of Social Workers" focuses on the practical aspects of social affairs SPODaSK from the perspective of social workers. And also examines the most important impacts of social changes for the performance of social workers in the process of SPODaSK implementation of measures child threat in the socio-pathologically risk environment.

Keywords:

A child. Youth. Risk environment. Social pathology. Social protection. Social Protection Act. Legislation change.

ZOZNAM SKRATIEK

CPR – Centrum pre rodiny.

CpMPODaM – Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže.

CPPPaP – Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie.

Deklarácia – Všeobecná deklarácia ľudských práv.

Dohovor – Dohovor o právach dieťaťa.

MPSVaR SR – Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

SPO – sociálnoprávna ochrana.

SPOD – sociálnoprávna ochrana detí.

SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela.

SR – Slovenská republika.

Syndróm CAN – Child Abuse and Neglect Syndrom – Syndróm týraného, zneužívaného a zanedbávaného dieťaťa.

ÚPSVaR – Úrad práce sociálnych vecí a rodiny.

Ústava SR – Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky.

Ústredie PSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny.

Všeobecný komentár č. 14 – Všeobecný komentár č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (čl. 3 ods. 1).

Zákon o rodine – Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 61/2018 Z. z. – Zákon č. 61/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Zákon o sociálnoprávnej ochrane – Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon o sociálnych službách – Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

OBSAH

ÚVOD	10
1 SÚČASNÝ STAV	11
1.1 LEGISLATÍVA.....	12
1.1.1 Širší legislatívny rámec	12
1.1.2 Zákon o sociálnoprávnej ochrane	14
1.1.3 Zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane.....	17
1.1.4 Porovnanie obdobných zákonov v krajinách V4	20
1.2 ZÁKLADNÉ POJMY	20
1.2.1 História sociálnoprávnej ochrany.....	21
1.2.2 Sociálnoprávna ochrana v kontexte sociálnej práce.....	22
1.2.3 Adresát sociálnoprávnej ochrany.....	26
1.2.4 Organizácia sociálnoprávnej ochrany detí	27
1.2.5 Sociálny pracovník	29
1.2.6 Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí.....	32
1.3 INTERVENCIA DO VÝKONU PRÁV RODIČOV A DETÍ.....	36
1.3.1 Priebeh modelovej intervencie	36
2 METÓDY VÝSKUMU	40
2.1 CIELE PRÁCE	40
2.2 STANOVENIE METÓDY	41
2.3 IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH OTÁZOK.....	42
2.4 KRITÉRIÁ VYHODNOTENIA A INTERPRETÁCIE.....	44
2.5 ČASOVÝ PLÁN	45
2.6 FINANČNÝ ROZPOČET.....	46
3 VÝSLEDKY	47
3.1 ANALÝZA ODPOVEDÍ SOCIÁLNYCH PRACOVNÍKOV	47
3.2 VÝSTUPY Z ODPOVEDÍ SOCIÁLNYCH PRACOVNÍKOV	62
4 DISKUSIA	65
4.1 ZHODY A ROZPORY U INÝCH AUTOROV	65
4.2 ODPORÚČANIA PRE PRAX	68
ZÁVER	71
POUŽITÁ LITERATÚRA	72
PRÍLOHY	78

ÚVOD

K téme diplomovej práce s názvom: „*Dopad legislatívnych zmien na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately z pohľadu sociálnych pracovníkov*“ nás priviedlo viacero vlastných pozorovaní, ako i rozhovory s kolegami pracujúcimi v oblasti SPODaSK. Popri osobnej a profesijnej skúsenosti s prácou asistenta sociálnej práce v nízkokoprahovom centre našu pozornosť upútal aktuálny stav v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí (ďalej len „SPOD“). Na tomto základe sme sa následne pýtali na dopad aktuálnych zmien legislatívy na výkon práce sociálneho pracovníka v danej oblasti. Zaujímalo nás:

- či zmeny zákonov priniesli zefektívnenie výkonu opatrení SPOD,
- či naopak došlo k neprimeranému predĺženiu lehôt s možným pobytom klientov v potenciálne rizikovitom sociálne-patologickom rodinnom prostredí a tiež,
- či majú sociálni pracovníci reálne nástroje na odstraňovanie, zamedzovanie a predchádzanie pobytu klientov v potenciálne rizikovitom prostredí.

V prvej kapitole sa najskôr zaoberáme vymedzením základných pojmov v oblasti SPODaSK. Venujeme pozornosť súčasnému stavu SPOD a to v dvoch rovinách: legislatívnej a praktickej. Zároveň porovnáваме obdobné štúdie. V prvej časti prvej kapitoly predstavujeme Zákon o sociálnoprávnej ochrane, vymedzujeme kľúčové paragrafy týkajúce sa opatrení určených vysoko ohrozeným rodinám, následne upriamujeme pozornosť na jednotlivé zmeny zákona v stanovenom časovom rozpätí. V druhej časti prvej kapitoly postupne vysvetľujeme základné pojmy: ponúkame stručný vstup do histórie SPO; prezentujeme SPO v kontexte sociálnej práce; definujeme primárneho adresáta SPO – dieťa, jeho práva a najlepší záujem; prezentujeme organizáciu SPOD v SR; definujeme sociálneho pracovníka; supervíziu; opatrenia SPOD; rodinné prostredie; výchovné opatrenia; neodkladné opatrenia; pozastavenie výkonu rodičovských práv a povinností; obmedzenie výkonu rodičovských práv a povinností; pozbavenie výkonu rodičovských práv a povinností. V tretej časti prvej kapitoly popisujeme intervenciu do výkonu práv rodičov a detí; priebeh modelovej intervencie; obsah a postup šetrenia v rodine; metódu diagnostiky situácie dieťaťa a plán sanácie rodiny.

V druhej kapitole zdôvodňujeme náš výber metódy, hlbšie objasňujeme ciele diplomovej práce a jej výskumu. Vzhľadom na voľbu metódy polo-štruktúrovaného rozhovoru a následnej kontextuálnej analýzy s úmyslom vypracovať zakotvenú teóriu

identifikujeme kľúčové otázky pre rozhovory so sociálnymi pracovníkmi a stanovujeme kritériá na vyhodnocovanie a interpretáciu zozbieraných dát. V tejto kapitole zároveň uvádzame časový plán výskumu a jeho rozpočet. Pýtame sa nasledovné otázky: *Hodnotia sociálni pracovníci SPO legislatívne zmeny v Zákone o sociálnoprávnej ochrane za posledných päť rokov ako prínosné pre výkon opatrení SPOD? Sťažili tieto zmeny sociálnym pracovníkom vyhodnocovanie miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine a výkon opatrení SPOD metódou izolácie pri vysokej miere ohrozenia? Zatažili zmeny v Zákone o sociálnoprávnej ochrane sociálneho pracovníka administratívnymi povinnosťami na úkor výkonu opatrení SPOD?*

V tretej kapitole predkladáme výsledky výskumu, našu analýzu získaných dát od sociálnych pracovníkov a výstupy z ich odpovedí. Najskôr uvádzame všeobecné informácie o participantoch, následne predostierame širokú paletu identifikovaných kódov, ktoré klasifikujeme do príslušných kategórií a priradíme im adekvátne akcidenty. Odpovede na jednotlivé otázky sprevádzame interpretačnými komentármi. Následne, vo výstupe z odpovedí, realizujeme obsahovú kontextuálnu analýzu, ktorej výstupom je stanovenie výskumnej hypotézy pre neskorší kvantitatívny výskum.

V záverečnej, štvrtej kapitole nastoľujeme diskusiu nad výstupmi z výskumu a porovnávame ich s obdobnými štúdiami. Spolu s tým predkladáme návrhy na ďalší postup v nami skúmanej oblasti výskumu a taktiež odporúčania pre prax.

Za veľké obohatenie pre nás z tejto práce považujeme osobné výpovede participantov v ich kritickej otvorenosti, kde nás voviedli do ich vnímanie reality výkonu sociálnej práce. Obohacujúcou bola tiež skúsenosť s pre nás doposiaľ len teoreticky poznanou metódou kvalitatívneho výskumu, polo-štruktúrovaným rozhovorom, kontextuálnou a obsahovou analýzou. Najväčším obohatením boli jednak nadobudnuté teoretické poznatky zo štúdia danej oblasti a predovšetkým možnosť ich porovnať so zaužívanou praxou. Odovzdané skúsenosti sociálnych pracovníkov v oblasti ich pôsobenia pri práci s rodinami s vysokou mierou ohrozenia nám boli veľmi nápomocné pri vytváraní si vhľadu do danej problematiky. Veríme, že i pre iných čitateľov budú prinajmenšom rovnako podnetné.

1 SÚČASNÝ STAV

SPODaSK je skutočne nesmierne rozsiahla problematika, ktorá neustále prechádza zmenou, ako zmenou legislatívnu, tak aj zmenou osobností sociálnych pracovníkov ako ľudí a tiež zmenou situácie v štáte, čo sa týka adresátov SPODaSK. Kvôli tomu považujeme za potrebné najskôr jasne vymedziť, ktoré sú kľúčové pojmy a okruhy, ktorým sa chceme v práci venovať a následne, po ich pomenovaní, tieto pojmy i zadefinovať, pričom samozrejme budeme vychádzať z vedeckých diel renomovaných autorov a ich vlastných výstupov, postrehov a názorov.

V práci sa pýtame na zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane v priebehu rokov 2016 až 2021. Pýtame sa, ktoré z týchto zmien ovplyvnili činnosť sociálnych pracovníkov pri vykonávaní opatrení SPODaSK. Zameriavame sa na náročnú oblasť, keď je dieťa vystavené rizikovému prostrediu a ohrozené sociálno-patologickými javmi a potrebný je bezprostredný zásah zo strany sociálneho pracovníka – orgánu sociálnoprávnej ochrany (ďalej len „SPO“), aby sa predišlo, zmiernili sa, či odstránili nežiaduce dôsledky na dieťa a jeho vývoj vo fyzickej, psychickej a sociálnej oblasti. Myslíme predovšetkým na obmedzenie, pozastavenie alebo odňatie rodičovských práv a s tým spojené lehoty a úkony vyplývajúce pre sociálneho pracovníka. Venujeme pozornosť súčasnému stavu SPOD a to v dvoch rovinách legislatívnej a praktickej a zároveň porovnáваме obdobné štúdie.

Pre širší kontext venujeme pozornosť legislatívnemu rámcu, ktorý súvisí so SPODaSK. Stručne popisujeme obsah Zákona o sociálnoprávnej ochrane pre nami skúmanú problematiku. Stanovujeme pre prácu relevantné úseky Zákona o sociálnoprávnej ochrane. Analyzujeme zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane v sledovaných úsekoch za stanovený čas.

Definujeme pojmy: SPO, sociálna kuratela. Predkladáme vysvetlenie ich určenia v systéme sociálnej práce. Definujeme pojmy: dieťa, adresát SPO, sociálny pracovník, sociálny pracovník ako vykonávateľ SPO, opatrenia SPO, orgány SPO, sociálno-patologický jav, prostredie, sociálno-patologické prostredie, rizikové prostredie, rodinné prostredie ako rizikové prostredie, ohrozené rodiny, posudzovanie životnej situácie ohrozenej rodiny.

Objasňujeme pojmy ako: práva dieťaťa, práva rodiča, najlepší záujem dieťaťa, neodkladné opatrenia, krízová intervencia, obmedzenie, pozastavenie a odňatie rodičovských práv.

1.1 LEGISLATÍVA

Na tomto mieste sa pre širší kontext venujeme legislatívnemu rámcu, ktorý súvisí so SPODaSK. Stručne popisujeme obsah Zákona o sociálnoprávnej ochrane pre nami skúmanú problematiku a následne stanovujeme pre prácu relevantné úseky Zákona o sociálnoprávnej ochrane. Analyzujeme zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane v sledovaných úsekoch od roku 2016 po rok 2021.

1.1.1 Širší legislatívny rámec

SPOD na území SR upravuje predovšetkým: Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“), od ktorého sa v SR odvíja základ pre právne postavenie dieťaťa v spoločnosti. Deklaruje sa ochranný status dieťaťa a mladistvého v oblastiach politických, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv (Vlčková 2001). V súlade s Dohovorom o právach dieťaťa (ďalej len „Dohovor“) zaručuje osobitnú ochranu detí a mladistvých, právo na výchovu a starostlivosť rodičmi, rovné postavenie všetkých detí bez ohľadu na pôvod, rasu či náboženstvo; Zákon o sociálnoprávnej ochrane; Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“); Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, ktorý bol ku 30. 06. 2016 nahradený tromi zákonmi: Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, Zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok a Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok; Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon; Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok; Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení Zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o sociálnych službách“); Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov (už zrušený) tiež Zákon č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z. a Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa (Hulínová et Štefáková 2016); a ďalšie zákony. Spomedzi týchto zákonov je pre potreby tejto práce zásadný Zákon o sociálnoprávnej ochrane a v jeho úpravách predovšetkým Zákon č. 61/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „Zákon č. 61/2018 Z. z.“).

Medzi dôležité právne predpisy upravujúce práva detí a mládeže v súvislosti so SPOD ďalej bezo sporu potrebujeme zaradiť nasledovné medzinárodné dokumenty, zmluvy a dohovory, ktoré SR podpísala a ratifikovala (Levická et Zeman 1999): Všeobecná deklarácia ľudských práv (ďalej len „Deklarácia“); Ženevská deklarácia práv dieťaťa; Deklarácia práv dieťaťa; Dohovor o právach dieťaťa; Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach; Dohovor o vymáhaní výživného v cudzine; Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch (OPAC); Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii (OPSC); Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení (OPCP); Všeobecný komentár č. 8 (2006) Právo dieťaťa na ochranu pred telesnými trestami a inými formami krutého alebo ponižujúceho trestania (čl. 19, 28, ods. 2; a 37 okrem iných); Všeobecný komentár č. 13 (2011) Právo dieťaťa na ochranu pred všetkými formami násillia; Všeobecný komentár č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (čl. 3 ods. 1) (ďalej len „Všeobecný komentár č. 14“); Dohovor Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním; Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd; Európska sociálna charta; Listina základných práv a slobôd (Holešová 2010); Európsky dohovor o výkone práv dieťaťa (Dohovor Rady Európy, súvisiaci so SPOD, ktorý SR zatiaľ len podpísala; Európsky dohovor o osvojovaní detí, ako i iné dokumenty zameriavajúce sa na ochranu práv detí (Hulínová et Štefáková 2016).

Za dôležité považujeme uvedomiť si historický kontext vývoja práv dieťaťa a právom chránených záujmov dieťaťa v zmysle postupného spresňovania a vyjasňovania v jednotlivých dokumentoch. Predovšetkým sa to týka priebehu 20. a 21. storočia. V súbore medzinárodných noriem je zas a znovu stanovované, že štát chráni právom chránené záujmy jedinca aj dieťaťa, pričom za prvý významný dokument v tejto oblasti ľudsko-právnych noriem môžeme považovať Všeobecnú deklaráciu ľudských práv prijatú v roku 1948, kde bola uznaná vrodenná dôstojnosť a rovnaké práva pre všetkých ľudí ako základ slobody, spravodlivosti a mieru na svete. V Deklarácii Organizácia spojených národov priznáva deťom právo na osobitnú opateru a pomoc. Vychádzajú pritom z presvedčenia, že základnou jednotkou spoločnosti je rodina a najvhodnejším, najprirodzenejším prostredím pre plnohodnotný a harmonický vývin dieťaťa je láskyplné, šťastné, chápané a prijímané prostredie vlastnej rodiny. Práve v rodine, spĺňajúcej svoje základné funkcie, sa vytvára priestor pre blaho všetkých jej členov a predovšetkým detí. Vzhľadom na túto skutočnosť má rodina nárok na osobitnú formu potrebnej ochrany

a pomoci, aby mohla tieto svoje vnútorné i vonkajšie úlohy náležite naplňať (Zákon č. 104/1991 Zb.).

V ľudsko-právnych dokumentoch explicitne sa venujúcich právam detí má svoje prvenstvo v snahe o definovanie ochrany práv dieťaťa Ženevská deklarácia práv dieťaťa z roku 1924. O čosi neskôr, v roku 1959, je prijatý očakávaný dokument Deklarácia práv dieťaťa. Následne v roku 1989 Organizácia spojených národov vypracovala najdôležitejší dokument zameraný na ochranu práv dieťaťa, ktorým je Dohovor o právach dieťaťa. Vláda Československej federatívnej republiky prijala tento Dohovor už v roku 1991 ako Zákon č. 104/1991 Zb. Dohovor o právach dieťaťa v znení oznámenia č. 50/2003 Z. z. (Hulínová et Štefáková 2016).

Zmieňovaný Dohovor sa zaoberá základnými právami dieťaťa, rodičovskou zodpovednosťou za výchovu dieťaťa i náhradnou starostlivosťou. Uvádza tiež ako nevyhnutnú potrebu dieťa chrániť pred akýmkoľvek druhom vykorisťovania, zanedbávania, násilia či zneužívania, a tiež pred poškodzovaním zo strany štátu (Hulínová et Štefáková 2016).

Hoci legislatívny rámec právnych úprav SPOD v SR je rozsiahly tak v zákonoch SR, ako i v medzinárodných dokumentoch, pre potreby tejto práce sa budeme podrobnejšie zaoberať predovšetkým Zákonom o sociálnoprávnej ochrane a jeho novelizáciami a zmenami od roku 2016 po rok 2021, pričom i z tohto zákona nižšie vyberáme a špecificky rozpracúvame len niektoré časti kľúčové pre nás.

1.1.2 Zákon o sociálnoprávnej ochrane

V nasledujúcej časti stručne popisujeme: obsah Zákona o sociálnoprávnej ochrane, jeho princípy a účel. Zákon o sociálnoprávnej ochrane upravujúci výkon SPODaSK (Vlčková 2001) čerpá matériu z medzinárodných ľudsko-právnych dokumentov, predovšetkým z Dohovoru. To je najzreteľnejšie vidieť na princípoch zákona zameraných na najlepší záujem dieťaťa. Na ten má brať ohľad každý, kto sa podieľa na starostlivosti o dieťa, či už sa jedná o zariadenia sociálnej starostlivosti, súdy, správne alebo zákonodarné orgány (Hulínová et Štefáková 2016).

Zákon je členený na sto paragrafov, pričom tie sú zoskupené do dvanástich častí. Prvá časť má dve hlavy, druhá časť má dve hlavy, štvrtá časť má štyri hlavy (Zákon č. 305/2005 Z. z.).

Zákon je určený na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine; ochranu práv a právom chránených záujmov dieťaťa; predchádzanie prehlbovaniu a opakovaniu porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa a plnoletej fyzickej

osoby a zamedzenie nárastu sociálno-patologických javov (Dunovský et Dytrych 1995) (Zákon č. 305/2005 Z. z.). Ďalej Zákon o sociálnoprávnej ochrane upravuje: rovnoprávne zaobchádzanie; výchovné opatrenia; ochranu života a zdravia; ochranu priaznivého psychického, fyzického a sociálneho vývinu; účelnosť ústavnej starostlivosti; účelnosť neodkladných opatrení; účelnosť ochrannej výchovy a výchovných opatrení nariadených súdom; upravuje zabezpečovanie náhradného rodinného prostredia; výkon ústavnej starostlivosti; osvojenie (Hovanová et Šlosár 2020).

Jednotlivé časti a hlavy sú tematicky členené nasledovne:

Prvá hlava prvej časti upravuje základné ustanovenia, teda predmet úpravy, osobný rozsah SPODaSK (§ 2) a vykonávanie SPODaSK (§ 3 – § 4).

Druhá hlava prvej časti ustanovuje zásadu rovnakého zaobchádzania pri vykonávaní opatrení SPODaSK a taktiež ochranu práv dieťaťa (§ 5 – § 9).

Prvá hlava druhej časti predkladá SPODaSK na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine a na obmedzenie negatívnych vplyvov (§ 10 – § 11). Taktiež upravuje výchovné opatrenia (§ 12 – § 15), sociálnu kuratelú detí (§ 16 – § 17) a sociálnu kuratelú plnoletých fyzických osôb (§ 18 – § 19).

Druhá hlava druhej časti hovorí o opatreniach na zabezpečenie ochrany života, zdravia a priaznivého psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa. Upravuje výkon opatrovníctva a poručníctva (§ 20 – § 25), určuje spôsoby na zabezpečenie sústavnej ochrany života, zdravia a priaznivého psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa (§ 26 – § 27). Ďalej sa zaoberá návratom a premiestnením dieťaťa nachádzajúceho sa na území iného štátu bez sprievodu (§ 28) a tiež maloletým bez sprievodu (§ 29). Na záver hlava upravuje zabezpečenie účelu rozhodnutia súdu v zariadení, v ktorom sa vykonáva ústavná starostlivosť, ochranná výchova, neodkladné opatrenie, alebo výchovné opatrenie (§ 30 – § 32).

Tretia časť dáva usmernenia na zabezpečenie náhradného rodinného prostredia, predovšetkým usmerňuje:

- sprostredkovanie pestúnskej starostlivosti alebo osvojenia (§ 33),
- vedenie prehľadu detí, ktorým treba sprostredkovať náhradnú rodinnú starostlivosť (§ 34),
- evidenciu žiadostí fyzických osôb, ktoré majú záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom (§ 35),
- prípravu fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na náhradnú rodinnú starostlivosť (§ 36 – § 38),

- zoznam žiadateľov a zoznam žiadateľov o osvojenie dieťaťa v náhradnej starostlivosti (§ 39),

- zoznam žiadateľov o osvojenie dieťaťa v náhradnej starostlivosti (§ 39a – § 42),

- sprostredkovanie náhradnej rodinnej starostlivosti dieťaťu iným ako určeným orgánom SPODaSK, ktorý vedie dieťa v prehľade detí, ktorým treba sprostredkovať náhradnú rodinnú starostlivosť (§ 43),

- sprostredkovanie medzištátneho osvojenia (§ 44 – § 44a).

Štvrtá časť sa tematicky venuje vykonávaniu opatrení SPODaSK v zariadení.

Prvá hlava štvrtej časti menovaného zákona sa zaoberá centrami pre rodiny (ďalej len „CPR“) (§ 45).

Druhá hlava štvrtej časti upravuje vykonávanie opatrení pobytovou formou (§ 46), a to: vykonávanie opatrení pobytovou formou pre dieťa na základe dohody (§ 47 – § 48), ďalej vykonávanie pobytového opatrenia súdu (§ 49 – § 55), a taktiež vykonávanie špecializovaného programu (§ 56). Druhá hlava štvrtej časti sa zaoberá i vykonávaním resocializačného programu (§ 57) a psychickou spôsobilosťou zamestnanca CPR (§ 58).

Tretia hlava štvrtej časti venuje pozornosť vykonávaniu opatrení ambulantnou formou alebo terénnou formou (§ 59 – § 60).

Štvrtá hlava štvrtej časti upravuje niektoré spoločné ustanovenia, menovite:

- úhradu za vykonávanie opatrení SPODaSK v CPR (§ 61),

- špecifiká pre riaditeľa CPR (§ 62),

- ošetrovateľskú starostlivosť v CPR (§ 63).

Piata časť hovorí o opatreniach SPODaSK finančného charakteru. To sú predovšetkým: príspevky na podporu úpravy rodinných pomerov dieťaťa (§ 64); príspevky na zabezpečenie účelu pobytového opatrenia súdu; príspevky pre mladého dospelého (§ 65 – § 69); resocializačný príspevok (§ 70).

Šiesta časť upravuje organizáciu SPODaSK (§ 71), určuje pôsobnosť ministerstva (§ 72), pôsobnosť orgánov SPODaSK (§ 73), pôsobnosť Centra pre medzinárodnoprávnú ochranu detí a mládeže (§ 74), pôsobnosť obce (§ 75) a pôsobnosť vyššieho územného celku (§ 76).

Siedma časť ustanovuje náležitosti potrebné k akreditácii na vykonávanie opatrení akreditovaným subjektom (§ 77 – § 78), upravuje podmienky jej udelenia (§ 79), ako aj priebeh konania o akreditácii (§ 80 – § 83) a zrušenie a zánik akreditácie (§ 84 – § 86).

Ôsma časť zákona sa venuje financovaniu (§ 87), finančným príspevkom poskytovaným vyšším územným celkom a obcou (§ 88), a taktiež prioritami v oblasti

zabezpečenia vykonávania opatrení SPODaSK (§ 89). Ďalej sa venuje tiež finančným príspevkom poskytovanými orgánom SPODaSK (§ 89a – § 89c).

Deviata časť upravuje konanie vo veciach SPODaSK (§ 90).

Desiata časť sa zameriava na kontrolu vykonávania opatrení SPODaSK (§ 91) a tiež na pokuty vyplývajúce zo správnych deliktov (§ 92).

Jedenásta časť uvádza: spoločné ustanovenia (§ 93 – § 93a); ustanovuje a vymenúva oprávnenia zamestnanca orgánu SPODaSK (§ 93b); upravuje používanie obrazového záznamu, obrazovo-zvukového záznamu a zvukového záznamu (§ 93c); určuje pojem poverenie (§ 93d); upravuje a vymenúva povinnosti rodiča dieťaťa a inej osoby, ktorá sa osobne stará o dieťa (§ 93e); postup orgánu SPODaSK pri zabezpečení preverenia stavu dieťaťa (§ 93f – § 96a); upravuje potrebnú spisovú dokumentáciu (§ 96b); charakterizuje osobné údaje (§ 96c); a tiež uvádza osobitné ustanovenia v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu (§ 96d).

Dvanásta časť obsahuje prechodné a záverečné ustanovenia (§ 98 – § 100ab) (Oláh et Roháč 2008).

Zákon o sociálnoprávnej ochrane je rozsiahly a zaoberať sa ním ako celkom nie je predmetom tejto práce, preto z celého zákona vyberáme nasledujúce úseky: § 1 – § 4; § 10 – § 15; § 20 – § 27; § 30 – § 32; § 72 – § 76; § 90; § 93 – 96d.

1.1.3 Zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane

Na tomto mieste zhrnieme zásadné zmeny v nami skúmaných úsekoch Zákona o sociálnoprávnej ochrane od roku 2016 po rok 2021. Budeme postupovať chronologicky. Zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v pre nás sledovanej problematike neprináša žiadne zmeny. Zákon č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov zavádza pojem „neodkladné opatrenia“ a ruší pojem „predbežné opatrenia“, pričom význam pojmu nijako neupravuje. Rovnako na predmetných miestach mení slovo „vydanie“ za slovo „nariadenie“. Taktiež na dotknutých miestach nahrádza zrušený zákon „Občiansky súdny poriadok“, jeho novými podobami v zákonoch „Civilný sporový poriadok“, „Civilný mimosporový poriadok“ a „Správny súdny poriadok“. Inak neprináša významnú zmenu pre nami posudzované časti zákona. Zákon č. 351/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších

predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, v sledovanej časti legislatívnych úprav, neprináša žiadnu zmenu. Naproti tomu Zákon č. 61/2018 Z. z. prináša do sledovanej problematiky viaceré zmien, ktorých podstatné črty na tomto mieste rozvedieme. Vkladá sa odsek o tom, že ochrana práv a právom chránených záujmov dieťaťa opatreniami SPODaSK sa uskutočňuje v rámci napĺňania medzinárodného Dohovoru (§ 1). Umožňuje sa vykonávať opatrenia SPODaSK aj v priestoroch oprávnených subjektov (§ 4). Dopĺňajú sa použiteľné metódy pomoci pri riešení problémov, konfliktov, prispôsobovania sa či špecifických problémov dieťaťa, rodiča alebo inej osoby, ktorá sa o dieťa stará:

1. o podporu pri riešení výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch;
2. o podporu pri obnove a rozvoji rodičovských zručností;
3. o zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny a posúdenie možností rodičov, príbuzných či iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa (§ 11).

Upravujú sa osoby, ktorým je možné uložiť niektoré výchovné opatrenia a zahŕňajú sa nielen deti, ale aj rodičia či iné osoby, ktoré sa o dieťa starajú, a to pre potreby diagnostiky alebo výchovného programu (§ 12). Umožňuje a nariaďuje sa po skončení výchovného opatrenia orgánu SPODaSK sledovať trvácnosť účinkov výchovného opatrenia (§ 15). Umožňuje a nariaďuje sa orgánu SPODaSK zrušiť výchovné opatrenie, ak je vhodnejšie použiť iné výchovné opatrenie alebo ak je zjavné, že následná potrebná zmena obdobia či poskytovateľa výchovného opatrenia nebude mať žiadanú účinnosť (§ 15). Pojem „detský domov“, „krízové stredisko“ a „detský domov pre maloletých bez sprievodu“ sa nahrádzajú v dotknutých častiach pojmom „zariadenie“ (§ 27 a § 73). Upravuje sa pôsobnosť Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „Ústredie PSVaR“) v oblasti CPR, ich koncepcie, zriaďovania, metodík, organizácie, kontroly, vykonávania opatrení a udeľovania akreditácií. Určuje priority CPR a tiež účel, formu a rozsah opatrení vykonávaných v CPR (§ 73). Ústredie PSVaR je ďalej realizátorom projektov určených k prevencii a eliminácii násillia páchaného na deťoch na celoslovenskej úrovni (§ 73) a taktiež participuje na činnosti vyššieho územného celku pri tvorbe a plnení sociálnych programov na ochranu práv a právom chránených záujmov detí a tiež programov, ktoré majú predchádzať sociálno-patologickým javom a zamedziť ich nárastu. Ústredie PSVaR tiež participuje na analýze nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodiny a na analýze vývoja a trendov vývoja sociálno-patologických javov (§ 73). Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVaR“) je podľa zákona orgánom, ktorý má

zhodnotiť, aká je situácia dieťaťa a jeho rodiny a posúdiť, aké sú možnosti rodičov, príbuzných či ďalších blízkych osôb dieťaťa na riešenie situácie dieťaťa a rodiny vzhľadom na účel určenia miery ohrozenia dieťaťa. V tomto zmysle tiež určuje mieru ohrozenia dieťaťa (§ 73). ÚPSVaR ďalej poskytuje súčinnosť orgánu SPODaSK pri zabezpečovaní medzištátneho osvojenia (§ 73). Orgán SPODaSK môže v CPR ambulantne alebo terénne zabezpečiť opatrenia na zhodnotenie miery ohrozenia dieťaťa, ak túto mieru nebolo možné jednoznačne určiť vo vlastnej pôsobnosti. Rovnako môže v CPR vykonať opatrenia na obmedzenie a odstránenie negatívnych vplyvov ohrozujúce psychický, fyzický či sociálny vývin dieťaťa pri rozvoze rodičov alebo ak je v rodine ich silami neriešiteľný problém (§ 11 ods. 2 a 3). V CPR môže vykonávať ambulantné výchovné opatrenia a opatrenia podľa § 44a na pomoc pri pestúnskej starostlivosti či náhradnej osobnej starostlivosti. Obec spolupracuje so SPODaSK pri realizovaní zhodnotenia situácie dieťaťa na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa (§ 75). Ďalej sa zákon upravuje v oblasti konania vo veciach SPODaSK, kde sa stanovuje, že miestna príslušnosť dieťaťa k ÚPSVaR sa v prípade, že riešenie jeho výchovy a výživy neznesie odklad, určuje podľa miesta, kde sa dieťa zdržiava, resp. ak je potrebné pre dieťa vykonávať opatrenia podľa zákona o SPODaSK (§ 93). Orgán SPODaSK vykonáva opatrenia vyplývajúce zo zákona podľa plánov ÚPSVaR: *Plán sociálnej práce s dieťaťom, rodičmi či osobou, ktorá sa stará o dieťa*; *Plán výchovného opatrenia* (§ 14 ods. 1); *Plán sociálnej práce s rodinou dieťaťa, ktoré bolo umiestnené v zariadení na výkon rozhodnutia súdu* (§ 32 ods. 3); *Plán sociálnej práce s plnoletou fyzickou osobou* (§ 93). Ďalšou rozsiahlou úpravou zákona je vloženie časti o spisovej dokumentácii. Orgán SPODaSK je povinný viesť spisovú dokumentáciu o dieťati a plnoletej fyzickej osobe, pre ktoré vykonáva opatrenia podľa zákona (§ 96). Táto dokumentácia má obsahovať rozsiahle množstvo dokumentov špecifikovaných v predmetnej úprave zákona (§ 96). Zákonom č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii) ani Zákonom č. 231/2019 Z. z. o výkone detencie sa v sledovaných častiach nemenia podstatné náležitosti pre prácu sociálneho pracovníka. Zákon č. 89/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 453/2003 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony upravuje situáciu počas výnimočného stavu, avšak opäť na bežný výkon práce sociálneho pracovníka v posudzovaných častiach zákona nemá vplyv. Ani najnovší Zákon

č. 331/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, nerealizuje zmeny v nami sledovaných častiach Zákona o sociálnoprávnej ochrane.

Z vyššie uvedenej analýzy zákonov, ktoré upravovali Zákon o sociálnoprávnej ochrane, sa zdá byť prvkom s najväčším vplyvom predovšetkým Zákon č. 61/2018 Z. z. Práve tieto zmieňované a nami vypísané zmeny a ich praktická realizácia sociálnymi pracovníkmi budú predmetom štúdia vo výskumnej časti tejto práce. Za objekt práce sme určili sociálnych pracovníkov pracujúcich na pozícii orgánu SPODaSK na úseku SPOD.

1.1.4 Porovnanie obdobných zákonov v krajinách V4

Ak sa jedná o zákony o SPODaSK, môžeme vidieť významnú podobnosť medzi tými slovenskými a tými českými. Obe krajiny zameriavajú svoju pozornosť na hájenie práv a právom chránených záujmov detí predovšetkým v prirodzenom rodinnom prostredí a smerujú k zabezpečeniu primeranej náhradnej starostlivosti, ak nie je možný pobyt dieťaťa v jeho vlastnom rodinnom prostredí (Hulínová et Štefáková 2016).

Český Zákon 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí ustanovuje, že SPODaSK vykonáva v ČR predovšetkým: Okresný súd, Obec s rozšírenou právomocou, Ministerstvo práce a sociálnych vecí a ÚPSVaR (Hulínová et Štefáková 2016).

1.2 ZÁKLADNÉ POJMY

V nasledujúcom prvom oddiel tejto podkapitoly v stručnosti predstavíme históriu sociálno-právnej ochrany. Následne v druhom oddiele definujeme pojmy: sociálna práca, sociálne služby, krízová intervencia, SPO, sociálna kuratela, pričom ich umiestňujeme do vzájomného kontextu v sociálnej práci. V treťom oddiele uvádzame vysvetlenia pojmov: adresát SPO, dieťa, mládež a mladistvý. Venujeme sa právam dieťaťa a najlepšiemu záujmu dieťaťa. Štvrtý oddiel venujeme: organizácii SPOD, kompetenciám a činnostiam Ústredia PSVaR a ÚPSVaR a taktiež Orgánov SPODaSK. Piaty oddiel zameriame na osobu sociálneho pracovníka v kontexte výkonu SPO. Šiesty oddiel smeruje pozornosť na opatrenia SPO: výchovné opatrenia, neodkladné opatrenia, pozastavenie, obmedzenie a pozbavenie výkonu rodičovských práv a povinností.

1.2.1 História sociálnoprávnej ochrany

V stručnosti si dovoľíme uviesť historický prehľad rôznych prístupov k problematike SPOD.

Nedospelí ľudia nemali v minulosti v spoločnosti také postavenie, akým sa môžu prezentovať dnes. Práva detí sú relatívne novou oblasťou rozvíjajúcou sa v spoločnosti. Spoločnosť v minulosti často nebola k deťom ústretová a nastavená na ochranu ich najlepších záujmov a to ani u rodičov. Napríklad v Chammurapiho zákonníku nájdeme nariadenie, že ukradnúť dieťa plnoprávnej osobe je hodné smrti. Lykurove zákony v Sparte dávali otcovi právo zabiť svoje dieťa, ak bolo postihnuté alebo choré. Rímske zákony z predkresťanskej éry upravovali vzťah otca a dieťaťa. Otcovi sa narodené dieťa kladie k nohám, ak ho dvihne a ukáže spoločnosti, prijíma dieťa za svoje, ak ho nedvihne, nemá dieťa právo na život a môže byť zabitý (Levická et Zeman 1999). Deti sa v minulosti zabíjali pre mnohé príčiny: chorobu, neduživosť, postihnutie, pohlavie či pre záujmy rodičov alebo aj z pomsty (Tokárová et al. 2003). V čase antiky bolo dieťa tvorom bez práv samo o sebe a jeho práva, počínajúc právom na život, záviseli od vôle otca. Zmenu paradigmy prinieslo kresťanstvo a rozšírenie tejto zmeny zabezpečilo prijatie kresťanstva na úrovni rímskeho impéria. Dieťa získalo postavenie samostatnej ľudskej bytosti a zabitie dieťaťa sa považovalo za vraždu. Aké postavenie má dieťa odvodzovala spoločnosť od schopnosti prijať zodpovednosť. Deti boli delené podľa veku do 7 rokov *infantes*, do 14, resp. 12 rokov *impueres*, nad 14, resp. 12 rokov *puberes*, pričom prvé dve skupiny nemali spôsobilosť pre právne úkony, mali poručníka a na správu svojho majetku opatrovníka (Dunovský et Dytrych 1995). Toto východisko pretrvávalo v rímskom práve viac-menej až do 19. storočia (Levická et Zeman 1999). Chápanie postavenia detí sa v spoločnosti opäť významnejšie mení v období novoveku. Začínajú sa akcentovať osobitné potreby nedospelých ľudí, okrem ochrany života vystupuje do popredia aj dobrý zdravotný stav, výchova a vzdelanie (Hulínová et Štefáková 2016). Predovšetkým vznik novej skupiny, a to mládeže, ktorá nemá štatút dospelého a zároveň už nie je dieťaťom, má nebývalý význam na zmeny východísk.

Spolu so zrodom sociálnej práce a zároveň spolu s prebudením záujmu o sociálnu problematiku zo strany katolíckej cirkvi v podobe sociálnych encyklík, v období konca 19. a začiatku 20. storočia môžeme začať hovoriť o formovaní jasných konceptov a princípov SPO ako aj o presnom vymedzovaní jednotlivých pojmov. Jedno i druhé sa dialo tak na poli ľudsko-právnych dokumentov, ako i na úrovni vedeckej a praktickej činnosti sociálnych pracovníkov.

1.2.2 Sociálnoprávna ochrana v kontexte sociálnej práce

Pre lepšie pochopenie problematiky sme sa rozhodli popísať pojmy potrebné na presné zaradenie SPODaSK v rámci sociálnej práce a tiež pojmy bezprostredne sa týkajúce predmetnej témy práce.

Sociálna práca je v dnešnej dobe samostatnou vedeckou disciplínou, teda vedeckým odborom, ktorá má svoj vlastný predmet, cieľ i metódy, vedecko-výskumnú činnosť a ktorá sa vyučuje ako študijný odbor v rámci vysokoškolského štúdia. Jedná sa o praktickú a pomáhajúcu profesiu (Hetteš 2014). Odborná činnosť, ktorú vykonáva sociálny pracovník či asistent sociálnej práce, môže byť všeobecná alebo špecializovaná. Pod odbornou činnosťou rozumieme taký súbor činností, na ktorých vykonávanie je nevyhnutné uplatňovanie nadobudnutých vedomostí a zručností z primeraného stupňa štúdia. Špecializovanou odbornou činnosťou chápeme užšie zamerané pracovné činnosti sociálnej práce ustanovené špecializovaným odborom sociálnej práce a vyžadujúce absolvovanie osobitného a schváleného užšie zameraného vzdelania (Zákon č. 219/2014 Z. z.).

Za základy profesie sociálna práca môžeme považovať okrem iného nasledovné hodnoty: ľudské práva, rešpektovanie dôstojnosti človeka, sociálna spravodlivosť, kolektívna zodpovednosť, rešpektovanie rozdielností (Hetteš 2014), kompetencia, integrita, služba, dôležitosť ľudských vzťahov (Mátel 2011).

Zameraním sociálnej práce je pomoc, podporovanie, vedenie, posilňovanie a uschopňovanie sociálnych klientov. Klientami môžu byť tak jednotlivci, ako aj rodiny alebo skupiny či komunity a aj inštitúcie. Činnosť sociálnej práce uskutočňujú predovšetkým sociálni pracovníci ako kvalifikovaní profesionáli (Mátel 2011a). Títo pracovníci uplatňovaním prístupov zodpovedajúcich cieľu a poznatkom sociálnej práce využívajú odborovo vlastné metódy sociálnej práce podľa jej zamerania, čím pracujú na napĺňaní jej cieľov (Zákon č. 219/2014 Z. z.).

Sociálna práca si kladie za cieľ obnoviť alebo zlepšiť psycho-sociálne fungovanie sociálneho klienta, čo taktiež znamená utvárať priaznivé životné podmienky, ktoré sú potrebné k dosiahnutiu tohto cieľa. To realizuje prostredníctvom uskutočňovania sociálnych zmien, riešením vzťahových problémov a uschopňovaním klientov k slobodnému a kompetentnému prevzatiu zodpovednosti, čo vedie k zvýšeniu ich prosperity (Mátel 2011a).

Vzhľadom na druh vykonávaných činností môžeme metódy sociálnej práce deliť na: sociálne služby, sociálne poradenstvo, sociálnu prevenciu, SPO, penitencionárnu

a postpenitencijná starostlivosť, sociálnu prevenciu, supervíziu, streetwork, mediáciu, sieťovanie (Hovanová et Šlosár 2020).

Sociálne služby sú v každom štáte dôležitou súčasťou sociálnej pomoci (Mátel 2011a). Jedná sa o širokú škálu systematických činností vykonávaných ku prospechu osôb, ktoré si nie sú schopné sami pomôcť. Reagujú na bezprostredné a konkrétne potreby osôb. V SR sa v sociálnych službách kladie dôraz na práva a povinnosti vlastné každému občanovi, individuálny prístup, aktivizáciu zo strany klienta a prijímateľa sociálnej služby a na profesionalizáciu. Upravuje ich Zákon o sociálnych službách (Tomeš 2010).

Pod sociálnou službou budeme rozumieť odbornú činnosť, obslužnú činnosť, alebo ďalšiu činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sa orientujú na prevenciu, zmiernenie a riešenie nepriaznivých sociálnych situácií; venujú sa jednotlivcom, rodinám i komunitám; smerujú k zachovávaniu, obnovovaniu a rozvíjaniu kompetentnej samostatnosti a začlenenosti do spoločnosti a k prevencii proti sociálnemu vylúčeniu; venujú sa zabezpečovaniu podmienok nevyhnutných pre uspokojovanie elementárnych životných potrieb. Riešia krízové sociálne situácie (Zákon 448/2008 Z. z.).

Pod **krízovou intervenciou** vo všeobecnosti chápeme špecializovanú pomoc, ktorá je časovo obmedzená a je určená pre osoby, ktoré sa ocitli v akútnej kríze (Mátel 2011a). Krízu môžu vyvolať rôzne stresujúce situácie či traumatizujúce udalosti, kedy sám človek nemá dostatok vlastných zdrojov, aby im úspešne čelil a vyrovnával sa s nimi (Eaton et Roberts, In: Teater 2010). Pod časovým obmedzením môžeme rozumieť krátkodobosť krízovej intervencie medzi jedným až šiestimi týždňami. Zameriava sa na mobilizovanie vnútorných i vonkajších zdrojov klienta, ktoré smeruje k prekonávaniu krízy. Môže ísť tiež o posilnenie sebadôvery potrebnej k riešeniu problémov. Odporúča sa na prácu s jednotlivcami, rodinami, komunitami a to bezprostredne po krízovej situácii (Teater 2010). Buď ide o prezenčnú formu, alebo dištančnú formu. V prezenčnej forme pracuje krízový poradca v teréne, v poradni, v zariadení SPODaSK a v zariadení sociálnych služieb. Dištančne sa môže jednať o telefonickú linku alebo chat cez internet. Principiálne je najdôležitejšie, že krízová intervencia je rýchla, dostupná a kontinuálna (Mátel 2011a).

Sociálnoprávna ochrana detí je komplex opatrení, ktoré majú zabezpečiť takú ochranu detí, ktorá je nevyhnutná pre ich blaho a to v súlade s najlepším záujmom detí tak, ako ho definujú medzinárodné dohovory. Ďalej majú tieto opatrenia slúžiť na zabezpečenie výchovy a všestranného vývinu detí v ich prirodzenom, t. j. rodinnom prostredí. Ak nie je

možné, aby boli deti vychovávané vo vlastnej rodine, majú tieto opatrenia zabezpečiť deťom náhradné prostredie vhodné pre ich výchovu i integrálny rozvoj (Mátel 2011a).

SPO, tak ako to aj ukotvujú medzinárodné dokumenty, je špecificky prepojená s vlastnou, teda biologickou rodinou detí. Práve rodinné prostredie je považované za prirodzene to najvlastnejšie a najvhodnejšie výchovné prostredie, edukačné prostredie i prostredie vhodné na celostný, alebo aj integrálny zdravý rozvoj detí (Levická et Zeman 1999). Z toho vyplýva potreba vhodnej vnútro-rodinnej klímy. Len taká rodina, ktorá v uspokojivej miere naplňa svoje základné úlohy, môže vytvárať vhodné rodinné prostredie. Tým, že rodina ako základná bunka spoločnosti naplňa svoje primárne úlohy, resp. funkcie, takto zároveň naplňa základné životné potreby svojich členov a vytvára predpoklady pre napĺňanie vyšších životných potrieb svojich členov. Funkcie rodiny sa v rôznych obdobiach uvádzajú nasledovne:

1. biologicko-reprodukčná,
2. ekonomicko-produkčná,
3. psychohygienická a emocionálna,
4. výchovná a edukačno-formatívna,
5. ochranná,
6. socializačná,
7. odpočinkovo-regeneračná,
8. náboženská, resp. hodnotovo orientačná (Tamášová, 2006).

Sme presvedčení o tom, že ak rodina naplňa svoje základné funkcie, zabezpečuje tým pre svojich členov:

primárne potreby, t. j. fyziologické potreby: primeraná výživa, hygiena, bytové podmienky, ošatenie, obutie, zdravotná starostlivosť, odpočinok;

sekundárne potreby: morálna i fyziologická istota, istota zdravia, rodiny, bezpečia, finančného príjmu a primárnych potrieb, fyzická bezpečnosť – ochrana pred násilím a agresiou;

terciárne potreby, resp. sociálne potreby: potreba lásky, prijatia, spolupatričnosti, citových vzťahov, priateľských vzťahov, voľnosť v oblasti výberu budúceho partnera;

kvarciálne potreby: potrebu úcty, prijatia, uznania, ocenenia, rešpektu;

kvinkválne potreby sú: potreba sebarealizácie, tvorivosti, potreba etiky, riešenie problémov druhých ľudí a záujem o druhých ľudí, prijímanie a integrovanie okolností života, kognitívne potreby, teda vzdelanie a tiež sebavýchova, potreba hľadania zmyslu, estetické potreby;

sexaciálne potreby, kde funkčná rodina vytvára nevyhnutné podmienky, sú duchovné potreby: sebatranscendencia, sebaaktualizácia, sebanaplnenie, zrelosť (Madsen 1979).

SPOD sa prostredníctvom opatrení usiluje predchádzať, zmierňovať alebo odstraňovať negatívne javy predovšetkým v primárnych rodinách detí, hľadiac na najlepší záujem dieťaťa a, ak je to možné, akcentujúc názor dieťaťa, obzvlášť v kontexte prevencie výskytu sociálno-patologických javov. Týmto spôsobom má za cieľ chrániť a presadzovať práva a právom chránené záujmy dieťaťa. Myslíme predovšetkým: právo na život, na štátnu príslušnosť, právo na vzdelanie, právo na dôstojný život, právo byť chránené pred týraním, zneužívaním či zanedbávaním. Ochrana týchto práv a záujmov býva neraz v rozpore so záujmami primárnej rodiny, resp. biologickej rodiny. V takom prípade býva na mieste ochrana dieťaťa pred nežiaducim vplyvom jeho vlastnej rodiny (Levická et Zeman 1999).

Aby sme dokončili logický postup k SPO, potrebujeme na toto miesto vložiť koncept ľudských práv. Poznanie prirodzených potrieb človeka a ich usporiadanie podľa dôležitosti, spolu s antropologickými koncepciami o človeku, dosiahli novú kvalitatívnu úroveň, keď sa v zhode s kultúrnym a spoločenským prostredím tej ktorej oblasti začali začiatkom dvadsiateho storočia formulovať ľudské práva. Ľudské právo teda odpovedá na ľudskú potrebu a prikladá jej nielen dôležitosť, ale už právny a teda aj vymáhateľný charakter. Postupným prijímaním, resp. podpísaním a ratifikovaním medzinárodných ľudsko-právnych dokumentov SR sa do legislatívy SR dostáva tento rámec a vzhľadom na osobitosti štátu sa špecifikuje v zákonoch. Rovnakým procesom prechádza špecifická legislatíva zameraná na osobité kategórie adresátov, v tomto prípade deti a mladistvých.

SPOD sa teda zaoberá predovšetkým prostredím dieťaťa a jeho vplyvom na zdravý, integrálny vývin dieťaťa a jej úlohou je práve tento zdravý vývin čo najúčinnejšie zabezpečiť, najmä vzhľadom na prevenciu výskytu sociálno-patologických javov. Má za cieľ poskytnúť takú potrebnú pomoc rodinám detí, aby mohli, ak je to možné, vyrastať v starostlivosti svojich rodičov. SPO si kladie za cieľ svojim odborným pôsobením zmierňovať a odstraňovať problémy a nedostatky v správaní dieťaťa i rodičov, v rozvoji sociálnych zručností dieťaťa i rodičov, v získavaní potrebných spoločenských návykov, hygienických návykov a tiež vo vhodnom využívaní voľného času dieťaťa (Andruchová et Laľová 2009).

Sociálna kuratela sa zaoberá predovšetkým problematickým správaním dieťaťa, najmä sociálno-patologickým správaním a trestným správaním, a jej úlohou je, aby sa dané správanie nezhoršovalo, ale naopak, aby dochádzalo k zmierneniu až odstráneniu daného patologického správania (Mátel 2011a). Chápeme ju ako formu sociálnej terapie a v širšom zmysle ako sociálnu intervenciu (Longauer et Selická 2006). Opatrenia sociálnej kurately sa vykonávajú predovšetkým v rezidenciálnych zariadeniach, CPR, v krízových centrách, či v resocializačných zariadeniach (Mátel 2011a).

1.2.3 Adresát sociálnoprávnej ochrany

Adresát SPO sú primárne deti, mladiství, mladí dospelí a iné osoby (Zákon č. 305/2005 Z. z.).

Dieťa je podľa zákonov SR osoba do dovŕšenia 18. roku veku, ak nebola plnoletosť dosiahnutá skôr platne uzavretým sobášom (Zákon č. 104/1991 Zb.) (Zákon č. 40/1964 Zb.) (Tkáčik 2014). Psychologicky je dieťaťom človek od narodenia, resp. počatia, po začatie obdobia adolescencie (Průcha et Walterová 1998) a detstvom potom nazývame úsek života od narodenia po začatie adolescencie. Za začiatok adolescencie považujeme prvú fázu obdobia pubescencie. V pedagogike sa naproti tomu stretáme s tvrdením, že prechod od dieťaťa ku mladému človeku je po období puberty, teda v 14 – 15 rokoch (Tkáčik 2014). Pre potreby práce budeme o detstve v širšom zmysle uvažovať ako o období do dovŕšenia plnoletosti, a v užšom zmysle do dovŕšenia 15. roku, kedy budeme hovoriť o mladistvom. Reflektujeme tak právny stav na území SR.

Detstvo je význačné výrazným dynamizmom zmien na rovine fyzickej, psychickej i sociálnej, v rovine prežívania emócií, užívania reči i intelektu. Je zásadným formatívnym obdobím pre utváranie osobnosti, ktoré sa deje najmä v rodinnom prostredí, širšom rodinnom prostredí, školskom prostredí a rovesníckom prostredí (Tkáčik 2014).

Práva dieťaťa garantuje Ústava SR a v rámci SPOD ustanovuje právo dosiahnuť maximálne možný rozvoj osobnosti dieťaťa (Ústavný zákon č. 460/1992 Zb.).

Pre dieťa sú požadované najmä: právo na život, právo na ochranu života a zdravia aj pred narodením, sloboda a rovnosť v dôstojnosti a v právach, rovnosť v zákonom stanovených obmedzeniach základných práv a slobôd, nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, právo na prácu, právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť (Ústavný zákon č. 460/1992 Zb.).

Najvyšší zákon SR deklaruje právo dieťaťa na svoju rodinu. Právo, aby mu táto rodina zabezpečila a umožnila vývin v harmonickom sociálnom prostredí s dostatočnými podnetmi a ochranou (Hovanová et Šlosár 2020).

Pokiaľ sa rodina stáva ohrozením pre dieťa a jeho vývin, znamená to, že dieťa nemôže naďalej zostať vo svojom rodinnom prostredí. Pred takýmto dysfunkčným rodinným prostredím je potrebné dieťa chrániť. Je možné použiť viacero nástrojov na predchádzanie ohrozenia dieťaťa: ochranné opatrenia, výchovné opatrenia, rôzne intervencie pomáhajúcich profesií v prospech rodiny, ale aj umiestnenie do náhradnej starostlivosti (Hovanová et Šlosár 2020).

Najlepší záujem dieťaťa zavádza ako pojem Dohovor o právach dieťaťa, prijatý Zákonom č. 104/1991 Zb. a bližšie ho špecifikuje Všeobecný komentár č. 14. Zároveň sa naň odvoláva Zákon 305/2005 Z. z. Je nevyhnutné, aby záujem dieťaťa stál na prvom mieste a to v akomkoľvek prípade týkajúcom sa dieťaťa, posudzovanom ktoroukoľvek inštitúciou: verejnou, súkromnou, súdom, či zákonným orgánom. Dieťaťu treba zabezpečiť starostlivosť a ochranu nevyhnutnú k jeho blahu. Do úvahy sa berú práva a povinnosti rodičov, zákonných zástupcov. Potrebné je, aby tí, čo sú zodpovední za starostlivosť a ochranu detí, sa riadili príslušnými bezpečnostnými štandardami a zabezpečili kompetentný a dostatočne početný personál (Zákon č. 104/1991 Zb.).

1.2.4 Organizácia sociálnoprávnej ochrany detí

Vykonávatelia opatrení SPODaSK sú Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVaR SR“), orgány SPODaSK, Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej len „CpMPODaM“), obec, Vyšší územný celok, akreditovaný subjekt, fyzická osoba alebo právnická osoba podľa §10, sociálny pracovník so samostatnou praxou podľa § 73. Orgány SPODaSK sú Ústredie PSVaR a ÚPSVaR. CpMPODaM je orgánom štátnej správy podobne ako MPSVaR SR.

Ústredie PSVaR riadi, kontroluje a metodicky usmerňuje výkon ÚPSVaR v oblasti SPODaSK i poradensko-psychologických služieb; vytvára koncepcie ako zabezpečiť výkon opatrení v zariadeniach; zriaďuje CPR, kontroluje a metodicky ho usmerňuje; koná a rozhoduje v druhom stupni vo veciach SPODaSK, kde v prvom stupni konal a rozhodoval ÚPSVaR, či iný orgán SPODaSK, či iné zariadenie; koordinuje poskytovanie pomoci maloletým bez sprievodu; má spoluúčasť na vytváraní a realizovaní regionálnych projektov prevencie sociálno-patologických javov, prevencie a eliminácii násillia na deťoch a realizuje celoslovenské projekty prevencie a eliminácie násillia na deťoch; zabezpečuje

vykonávanie opatrení SPODaSK a ich dostupnosť v súlade s prioritami a to pobytovou, ambulantnou alebo terénnou formou; a iné (Zákon č. 305/2005 Z. z.).

ÚPSVaR rozhoduje okrem iného o uložení zmene a o zrušení výchovných opatrení (Zákon č. 305/2005 Z. z.). Pre potreby tejto práce sú pre nás dôležité niektoré funkcie, ktoré vykonáva, predovšetkým: opatrenia SPODaSK podľa § 33 ods. 12 a 13; opatrenia sociálnej kurately podľa § 16 až 19; funkciu kolízneho opatrovníka; funkciu opatrovníka; funkciu poručníka maloletému bez sprievodu; funkciu opatrovníka dieťaťa v trestnom konaní podľa osobitného predpisu; potrebné opatrenia na návrat a premiestnenie dieťaťa z cudziny; poradensko-psychologické služby pre dieťa, plnoletú fyzickú osobu a rodinu, poradensko-psychologickú pomoc; okrem týchto vykonáva aj iné funkcie (Zákon č. 305/2005 Z. z.). Z oblastí, ktoré zabezpečuje, je pre potreby práce podstatné, že zabezpečuje sústavnú ochranu života, zdravia a priaznivého vývinu dieťaťa; psychologickú pomoc; podáva návrhy na súd: na nariadenie neodkladného opatrenia; na začatie konania o splnení podmienok osvojiteľnosti; na nariadenie ústavnej starostlivosti alebo zrušenie ústavnej starostlivosti; na uloženie výchovného opatrenia alebo zrušenie výchovného opatrenia uloženého súdom; na vykonanie zásahu do rodičovských práv a povinností; a iné (Zákon č. 305/2005 Z. z.).

ÚPSVaR je orgán, ktorý v súvislosti s nami skúmanou problematikou: predkladá potrebné doklady zariadeniam, v ktorých sa vykonáva rozhodnutie súdu; poskytuje či zabezpečuje sociálne poradenstvo mladému dospelému po ukončení náhradnej starostlivosti; ak je to potrebné, koordinuje vykonávanie opatrení sociálnej kurately pre deti alebo pomoci deťom, u ktorých je dôvodné podozrenie alebo ktoré sú týrané, sexuálne zneužívané či zanedbávané, alebo ktoré boli obeťou obchodovania; vykonáva úlohu koordinátora pri vyhodnocovaní situácie maloletého bez sprievodu a pri voľbe a uplatňovaní opatrení pre maloletého bez sprievodu spolupôsobenie iných subjektov; sprostredkúva deťom, rodinám a plnoletým fyzickým osobám odbornú pomoc špecializovaných inštitúcií a účasť na programoch a aktivitách organizovaných obcou, vyšším územným celkom alebo akreditovaným subjektom; vykonáva alebo zabezpečuje vykonávanie niektorých opatrení SPO; spisuje a podáva súdu návrhy a podnety vo veciach výchovy a výživy dieťaťa; vedie spisovú dokumentáciu dieťaťa, plnoletej fyzickej osoby a rodiny, pre ktoré vykonáva opatrenia podľa tohto zákona, a evidenciu spisových dokumentácií; zhodnocuje situáciu dieťaťa a rodiny, posudzuje možnosti rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa a určuje mieru ohrozenia dieťaťa; vypracúva plán sociálnej práce

s dieťaťom, jeho rodičmi alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa; vypracúva plán výchovného opatrenia; získava, zhromažďuje, spracúva, uchováva informácie pre štatistické zisťovania a administratívne zdroje z oblasti SPODaSK; a iné (Zákon č. 305/2005 Z. z.).

Orgán SPODaSK môže zabezpečiť vykonávanie opatrení na zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, posúdenie možností rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa, ak opatreniami vykonávanými vo vlastnej pôsobnosti nebolo možné jednoznačne určiť mieru ohrozenia dieťaťa aj ambulantnou a terénnou formou v CPR. Rovnakým spôsobom môže zabezpečiť aj vykonávanie opatrení na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin dieťaťa. Tiež vykonávanie ambulantných výchovných opatrení a poskytovanie sociálneho poradenstva mladému dospelému po ukončení náhradnej starostlivosti (Zákon č. 305/2005 Z. z.).

1.2.5 Sociálny pracovník

V praxi realizujú sociálnu prácu predovšetkým sociálni pracovníci, teda odborníci a profesionáli (Zákon č. 219/2014 Z. z.), zaoberajúci sa sociálnou pomocou jednotlivcom, skupinám, alebo komunitám, ak sa nachádzajú, či už trvalo, alebo dočasne, v situáciách vyžadujúcich spoločenskú sociálnu intervenciu. Saturujú fungovanie jednotlivcov, skupín a komunit mobilizovaním ich vnútorných i vonkajších zdrojov v procese spoločného hľadania riešenia. Medzi základné činnosti sociálneho pracovníka patrí:

- prispievať k zlepšovaniu narušených sociálnych väzieb v prostredí;
- nabádať k zdravým životným postojom a k spôsobu správania sa, ktorý je spoločensky vhodný;
- pomáhať ľuďom, aby mohli žiť slobodný život v sociálne spravodlivom prostredí;
- pomáhať človeku naučiť sa vytvárať vlastnú rovnováhu medzi tým, čo je možné a tým, čo je požadované, medzi vlastnými potrebami a schopnosťami, naučiť sa voliť si vyhovujúce postavenie v sociálnom prostredí;
- pomáhať ľuďom odstraňovať ich poruchy spojené s interagovaním so svojím sociálnym prostredím;
- učiť ľudí, ako sa rozvíjať a zlepšovať svoje schopnosti riešiť problémy;
- viesť ľudí k zodpovednému postojom k vlastnej sociálnej situácii i sociálnej situácii svojej rodiny;

- pri konkrétnych sociálnych situáciách skúmať a zhromažďovať informácie a to aj v kontexte hľadania optimálneho nastavenia systému sociálnej práce, prevencie jeho nedostatkov a aj hľadania a predkladania efektívnejších riešení (Tokárová et al. 2003).

Sociálny pracovník má neľahkú úlohu v rámci realizácie sociálnej práce pomôcť klientovi nájsť a realizovať riešenia jeho rôznych sociálnych problémov a porúch. Taktiež je úlohou sociálneho pracovníka pomôcť klientovi pri vytváraní preň spoločensky primeraných podmienok života. Týmto spôsobom môžu klienti dosiahnuť určitú spoločensky uznávanú úroveň existencie a fungovania vo vzájomnej relácii so svojim sociálnym prostredím (Tokárová et al. 2003).

K dosiahnutiu tohto cieľa nestačí samotná aktivita sociálneho pracovníka. Cieľ je možné naplniť jedine tým, že klient sám začne aktívne a proaktívne pristupovať k riešeniu svojho problému. Efekt sociálnej práce, teda dosiahnutie cieľa sociálnej práce, sa ešte len začína prejavovať, keď klient v zlej sociálnej situácii vzhľadom na svoje vnútorné a vonkajšie zdroje (osobnosť, spoločenstvo, ekonomické zdroje...) začne sám aktívne participovať na procese sociálnej pomoci. Sociálny pracovník vedie klienta krok po kroku ku prevzatíu zodpovednosti, teda uschopňuje klienta prevziať zodpovednosť za svoju sociálnu situáciu (Tokárová et al. 2003).

Prácu sociálneho pracovníka s klientom spoluzodpovedným za svoju sociálnu situáciu sme predstavili, ale čo ak nastanú stavy núdze a také sociálne situácie, za ktoré klient nenesie zodpovednosť, alebo len v minimálnej miere, a skôr sú spôsobené spoločnosťou? (Tokárová et al. 2003). Hľadanie a zabezpečenie riešenia je tu na strane spoločnosti (štát a jeho sociálna, hospodárska, školská, zdravotná politika), ale aj na strane sociálneho pracovníka, ktorý si je vedomý, že vykonáva sociálnu prácu v multi-odborovej oblasti, kde je na vyriešenie komplexných problémov nevyhnutná vzájomná súčinnosť „s inými odbornými činnosťami z oblasti psychológie, práva, medicíny, pedagogiky, sociológie a z ďalších oblastí.“ (§ 2 Zákona č. 219/2014 Z. z.) I tak spoločnosť musí vytvoriť v rámci možností najlepšie možné podmienky pre život človeka a zabezpečiť ich aj zákonne (Tokárová et al. 2003).

Sociálny pracovník dnes musí byť profesionálom na slovo vzatým, nakoľko pri riešení problémových situácií pracuje v priamom kontakte so sociálnym klientom. Jeho odbornosť a efektívnosť ním vykonávaných činností do veľkej miery závisí od teoretických poznatkov, skúseností, špecifických znalostí daných problematik (situácia, problém, reálne možnosti), a v neposlednej rade od osobnostných daností pracovníka (Tokárová et al. 2003).

K primárnym vedomostiam sociálneho pracovníka, ako profesionála v pomáhajúcej profesii, v súvislosti s prácou na úseku SPO, patria poznatky zo sociálnej práce. Taktiež má mať znalosti z oblasti psychológie aj patopsychológie dieťaťa. Mal by si osvojiť poznatky pedagogických vied: pedagogiky, etopédie i andragogiky. Nesmie mu chýbať ani patričné penzum vedomostí a informácií v oblasti legislatívy, ekonomickej teórie a praxe, či sociálnej patológie (Géringová 2011).

Sekundárne vedomosti a spôsobilosti sociálneho pracovníka pracujúceho v oblasti SPO sú: komunikačné zručnosti, empatia, schopnosť riadiť a usmerňovať procesy v rodine, tak na úrovni práce s celou rodinou, ako aj s jednotlivcami (Hupková 2011).

Terciárne vedomosti, prislúchajúce sociálnemu pracovníkovi, sú: prax, t. j. praktické zručnosti uplatňujúce teoretické poznatky v realite výkonu SPOD (Ward et Adams 1997). Okrem vyššie zmienených vedomostí a zručností prináležiacich sociálnemu pracovníkovi, k výkonu sociálnej práce zameranej na rodiny, resp. SPO potrebuje pracovník zvládať charakteristické metódy a techniky práce s rodinami, s deťmi a s mládežou. K základným metódam ako rozhovor, pozorovanie, dotazník (Lovašová 2016) zaradzujeme i ďalšie metódy pomáhajúcich profesií: výchovné poradenstvo, sociálne poradenstvo, konzultácia, supervízia, otvorená obojstranná komunikácia, intervencia, sociálna intervencia (Vlčková 2001).

1.2.5.1 Supervízia

Hoci by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že téma supervízie nesúvisí s problematikou vysoko ohrozených rodín, nie je tomu tak. Profesionálne vedená supervízia je veľmi dôležitým nástrojom pre nastavovanie a optimalizovanie procesov a vzťahov vo výkone sociálnej práce, pre správnu motiváciu sociálnych pracovníkov a ich disponibilitu pri výkone opatrení sociálnej práce. To sa prejavuje na jej efektívnosti. Preto považujeme za potrebné v súvislosti s prínosmi zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane aspoň okrajovo sa venovať aj problematike supervízie.

„Supervízia je metóda kontinuálneho rozvoja profesionálnych spôsobilostí pomáhajúceho odborníka za pomoci kvalifikovaného supervízora. Vytvára organizovanú príležitosť k reflexii aktuálnych pracovných tém a je jednou z najefektívnejších metód profesionálneho rastu. Supervízia je nástrojom pre optimalizovanie a verifikovanie správnosti postupov pri práci s klientom, pomáha rozširovať alternatívne postupy a slúži rovnako ako účinná prevencia syndrómu vyhorenia. Využíva postupy, pri ktorých jednotlivci, tímy, skupiny a organizácie pracujú na riešení problémov prítomných v profesionálnych situáciách.“ (ASSP, 2022)

Pre sociálnych pracovníkov vykonávajúcich funkciu orgánu SPO je supervízia podľa Zákona o sociálnoprávnej ochrane povinná (Zákon 305/2005 Z. z.) (ASSP, 2022).

1.2.6 Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí

Opatrenia SPODaSK sú vykonávané pre deti, rodičov a iné osoby, pre náhradné rodiny, skupiny a komunity. Vykonávané sú uplatňovaním metód, techník a postupov predovšetkým sociálnej práce v súlade s aktuálnymi znalosťami spoločenských vied a poznatkom o stave a vývoji sociálno-patologických javov v spoločnosti (Holešová 2010). Vzájomne na seba nadväzujú a podmieňujú sa, pričom prednosť majú tie opatrenia, ktoré slúžia k zabezpečeniu výchovy a všestranného vývinu dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí alebo v náhradnom rodinnom prostredí (Holešová 2010). Výkon opatrení môžeme realizovať v rozličnom prostredí, ktoré má vplyv aj na výber metód, foriem a postupov. Môžeme hovoriť o štyroch typoch prostredí: prirodzené rodinné prostredie, náhradné rodinné prostredie, otvorené prostredie a prostredie utvorené a usporiadané.

Prirodzené rodinné prostredie značí domáce prostredie dieťaťa (Brnula 2012), pričom sa odporúča opatrenia vykonávať tak v širšom sociálnom prostredí dieťaťa, ako aj v domácnostiach, ktoré sú s nimi v príbuzenskom vzťahu, či ktoré majú s nimi blízky vzťah (Hovanová et Šlosár 2020).

Domáce prostredie plnoletej fyzickej osoby, ktorej bolo zverené dieťa do starostlivosti, či už trvalo alebo dočasne, súdom alebo orgánom SPO, nazývame náhradným rodinným prostredím (Hovanová et Šlosár 2020).

Otvoreným prostredím je akékoľvek sociálne prostredie typické a prirodzené pre jednotlivcov a skupiny, v ktorom sa zvyčajne zdržiavajú a je verejné (Brnula 2012).

Prostredie vytvorené a prispôbené výkonu opatrení SPODaSK je zväčša zariadenie CPR, či už pobytové, špecializované, resocializačné alebo iné (Hovanová et Šlosár 2020).

Opatrenia SPODaSK môžu sociálni pracovníci vykonávať aj v priestoroch akreditovaných poskytovateľov, pričom je jasne zadefinované, pre aký typ prostredia sú vhodné aké typy opatrení (Hrušáková et Králičková 2015).

Hoci poznáme opatrenia SPODaSK určené na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine, pre potreby tejto práce sú závažnejšou materiálou opatrenia na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú psychický, fyzický alebo sociálny vývin detí. SPODaSK predovšetkým môže: ponúknuť pomoc alebo sprostredkovanie pomoci dieťaťu, rodičom alebo inej plnoletej fyzickej osobe pri riešení výchovných alebo rodinných problémov a pri uplatňovaní nárokov dieťaťa; sledovať negatívne vplyvy

pôsobiacie na rodinu a na dieťa, zisťovať príčiny vzniku a vykonávať opatrenia potrebné na obmedzenie pôsobenia týchto nepriaznivých vplyvov; organizovať a sprostredkovať účasť na programoch pomoci riešenia problémov detí v rodine, škole, a na pomoc rodinám pri riešení výchovných problémov, sociálnych problémov a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch; v prípade detí ohrozených správaním člena rodiny, či iných osôb organizovať a sprostredkovať účasť na programoch so zameraním pomoci v týchto situáciách; organizovať a sprostredkovať programy na obmedzovanie a odstraňovanie negatívnych vplyvov prostredia a na predchádzanie sociálnemu vylúčeniu detí v prostredí (Zákon č. 305/2005 Z. z.).

Ak dieťa, rodič alebo iná zodpovedná osoba potrebuje pomoc, pretože nedokáže zvládať problémy, konflikty, alebo novú situáciu v rodine a orgán SPODaSK má o tom vedomosť, navrhne alebo zabezpečí v rámci opatrení mediáciu, či poskytnutie odborných metód na prispôsobenie sa, upravenie rodinných a sociálnych pomerov dieťaťa. Medzi nové a nami posudzované metódy patria:

- Podpora riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a medziľudských vzťahoch; podporenie obnovy a rozvoj rodičovských zručností.

- Určenie miery ohrozenia dieťaťa: sociálny pracovník ako orgán SPO zvyčajne začína prácu s novým klientom SPO tým, že aplikuje metódu hodnotenia rodinnej situácie dieťaťa. V rámci tejto metódy vyhodnocuje aktuálnu i dlhodobú situáciu rodiny i dieťaťa, ale aj dispozície rodičov a iných kompetentných osôb vyriešiť problémové situácie. Na základe tohto hodnotenia stanovuje mieru ohrozenia dieťaťa (Zákon č. 305/2005 Z. z.).

Výchovné opatrenia, ak je to potrebné, môžu byť orgánom SPODaSK ukladané a navrhované. Niektoré výchovné opatrenia môže uložiť sám orgán SPODaSK, pri niektorých dáva návrh súdu, ktorý o nich rozhodne. Niektoré opatrenia upravuje Zákon o sociálnoprávnej ochrane a niektoré Zákon o rodine. Pre potreby tejto práce prezentujeme výchovné opatrenia Zákona o sociálnoprávnej ochrane, predovšetkým v novej pozmenenej úprave. Orgán SPODaSK môže: upozorniť dieťa, či jeho rodičov, alebo opatrovníkov, pokiaľ by svojím správaním mohli ohrozovať, či narúšať zdravý psychický, fyzický alebo sociálny vývin dieťaťa, a toto upozornenie sa má udiť primeraným spôsobom; uložiť dieťaťu, či jeho rodičovi alebo opatrovníkovi povinnosť ísť na odbornú diagnostiku v špecializovanej ambulancii, ak takýto posudok vyžaduje dôkladné posúdenie primeranosti opatrení SPODaSK a diagnostiku nie je možné inak získať; nariadiť dieťaťu povinnú liečbu v špecializovanej ambulantnej starostlivosti, ak to odporúča špecializovaný lekár; uložiť dieťaťu, či jeho rodičovi, alebo opatrovníkovi povinnosť zúčastniť sa

výchovného alebo sociálneho programu, alebo ak je to vhodné, ponúknuť účasť na takomto programe.

Orgán SPODaSK nemôže výchovným opatrením odňať dieťa z osobnej starostlivosti rodičov alebo opatrovníkov.

Súčasťou rozhodnutia o výchovnom opatrení je stanovenie, ktorá inštitúcia bude spolupôsobiť a spolupracovať pri výkone opatrenia, dĺžka opatrenia a povinnosť a kritériá hodnotenia účinnosti opatrenia (Zákon č. 305/2005 Z. z.).

Orgán SPODaSK musí ponúknuť takú pomoc na odstránenie príčin, pre ktoré sa udeľuje výchovné opatrenie, a to dieťaťu, rodičovi či osobe, ktorá sa o dieťa stará, ktorá využije všetky potrebné metódy, techniky a postupy sociálnej práce podľa povahy riešených príčin.

Orgán SPODaSK vypracúva plán výkonu uloženého opatrenia, pričom ten je súčasťou plánu sociálnej práce s dieťaťom, jeho rodičmi alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa.

Orgán SPODaSK aspoň raz za dva mesiace prehodnocuje plnenie účelu opatrenia spolu s dieťaťom a rodičom. Neúčasť predvolaných, jej dôvody a zmeny opatrenia sa zaznamenávajú do plánu výkonu výchovného opatrenia. Po uplynutí doby trvania opatrenia orgán zhodnotí jeho účinnosť. Ak splnilo svoj účel, opatrenie zruší. Opatrenie je zrušené po skončení doby jeho trvania, ak nebolo predĺžené. Opatrenie môže byť zrušené orgánom SPODaSK aj súdom. Opatrenie môže byť orgánom aj súdom zmenené na iné, vhodnejšie opatrenie (Zákon č. 305/2005 Z. z.).

Orgán SPO využíva široké možnosti participačných činností orgánov štátnej správy, obcí, škôl, zariadení CPR, zdravotníckych zariadení, a iných zariadení pri procese zabezpečovania výchovných opatrení (Zákon č. 305/2005 Z. z.).

Aj po zrušení, či zaniknutí opatrenia sa sledujú jeho účinnosť a trvácnosť.

Nastali dve zmeny v zákonom predpise o výchovných opatreniach:

1. Výchovné opatrenie môže byť nariadené aj rodičovi, či inej osobe, ktorá sa o dieťa stará a to vrátane podstúpenia diagnostiky.

2. Opatrenie môže byť orgánom zrušené, ak je vhodnejšie účel výchovného opatrenia dosiahnuť vykonávaním iného opatrenia podľa tohto zákona, alebo ak nie je možné dosiahnuť jeho účel.

Neodkladné opatrenia upravuje aktuálne znenie Zákona o sociálnoprávnej ochrane. Pre túto prácu sa jedná o zásadnú oblasť, nakoľko priamo cieľi na základnú tému práce: *dopad legislatívnych zmien na výkon opatrení SPODaSK z pohľadu sociálnych*

pracovníkov, špecifikovanú v celi práce, ktorým je predstavenie niektorých zmien v Zákone o sociálnoprávnej ochrane od roku 2016 do roku 2021 a ich najdôležitejších dopadov pre sociálnych pracovníkov na výkon opatrení SPOD so zameraním na riziko neprimeraného predĺženia pobytu dieťaťa v sociálno-patologicky rizikovom prostredí. Pýtame sa teda:

- Aká dlhá doba môže uplynúť od prvého podania informácie o potenciálne problémovej situácii dieťaťa v rodine, po jej ošetrenie z hľadiska bezpečnosti dieťaťa?
- Akým spôsobom prebiehali procesy vykonávané sociálnym pracovníkom?
- Ktoré procesy predchádzali kontaktu s klientom?
- Ktoré procesy boli bezprostredne realizované v kontakte s klientom?
- Ktoré procesy nasledovali po prvotnom kontakte s klientom, resp. ďalšími kontaktami, ak boli potrebné, kým došlo ku zamedzeniu vplyvov sociálno-patologického prostredia na dieťa, dostatočnému zmierneniu vplyvov týchto javov na dieťa, či úplnému odstráneniu týchto vplyvov na dieťa, jeho fyzický, psychický, sociálny i morálny vývin a stav?
- Ako sa tieto procesy zmenili vplyvom vyššie spomínaných zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane?

Neodkladné opatrenia, kedysi predbežné opatrenia, slúžia na zabezpečenie sústavnej ochrany života, zdravia a priaznivého psychického, fyzického a sociálneho vývinu dieťaťa a uplatňujú sa orgánom SPODaSK v tom prípade, kedy riešenie starostlivosti o dieťa neznesie odklad, teda v prípade, že je dieťa bez akejkoľvek starostlivosti, alebo je vážne ohrozený život dieťaťa, zdravie dieťaťa, či je vážne ohrozený alebo narušený priaznivý vývin dieťaťa tak po fyzickej, psychickej, ako aj sociálnej stránke. Orgán SPODaSK, v ktorého správnom území sa takého dieťa zdržiava, podáva v tomto prípade návrh na súd a to bezodkladne ako Návrh na vydanie predbežného opatrenia na zabezpečenie uspokojenia základných potrieb dieťaťa (Oláh et Roháč 2008).

Pozastavenie výkonu rodičovských práv a povinností môže súd, ak je to v záujme dieťaťa, nariadiť, keď niektorému z rodičov bráni v ich výkone závažná prekážka (Zákon č. 36/2005 Z. z.).

Obmedzenie výkonu rodičovských práv a povinností môže súd rodičom nariadiť v záujme maloletého dieťaťa, keď žijú trvalo neusporiadaným spôsobom života, alebo keď nevykonávajú vôbec svoje rodičovské povinnosti, alebo keď nezabezpečujú výchovu dieťaťa, pričom súd stanoví rozsah obmedzení (Zákona č. 36/2005 Z. z.).

Pozbavenie výkonu rodičovských práv a povinností je úkon súdu, ku ktorému môže pristúpiť vo vymedzených prípadoch, nevyhnutných pre ochranu detí, predovšetkým v dôsledku zneužívania rodičovských práv a povinností týraním, zneužívaním, zanedbávaním, alebo zlým zaobchádzaním s maloletým dieťaťom, alebo aj po upozornení, že rodičia závažným spôsobom zanedbávajú výkon rodičovských povinností (Zákon č. 36/2005 Z. z.).

1.3 INTERVENCIA DO VÝKONU PRÁV RODIČOV A DETÍ

V tejto práci zameriavame pozornosť na zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane predovšetkým v oblasti opatrení SPO, ktorými sociálny pracovník intervenuje v krízovej situácii vo vlastnej rodine dieťaťa a je zo strany sociálneho pracovníka potrebná neodkladná činnosť. Pýtame sa na zmeny praxe v danej oblasti na základe zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane v skúmanom období od roku 2016. V nasledujúcej časti podrobnejšie objasňujeme tento proces.

1.3.1 Priebeh modelovej intervencie

Pracovník SPO má kompetenciu zhodnotiť potreby dieťaťa a stanoviť mieru ohrozenia dieťaťa, pričom používa informácie získané z 1. predbežného šetrenia, 2. šetrenia v rodine a 3. iné podstatné informácie. Pri procese hodnotenia miery ohrozenia dieťaťa využíva metodický materiál „Posúdenie životnej situácie dieťaťa a jeho rodiny“ (ÚPSVAR, Interná norma č. 067/2012).

Šetrenie v rodine značí, že kvôli zhodnoteniu potrieb dieťaťa je potrebné, aby pracovník SPO navštívil rodinu a zistil mieru ohrozenia dieťaťa v nej. Pracovník predovšetkým posudzuje životnú situáciu v rodine dieťaťa a životnú situáciu dieťaťa. Toto šetrenie je štandardne neohlásené. Jedine v prípade neprítomnosti rodičov v domácnosti sa návšteva nahlasuje vopred (Levická et Zeman 1999). V priebehu stretnutia v rodine pracovník SPO poskytuje rodine informácie o výstupoch z predbežného šetrenia. Zároveň pracovník zisťuje:

- Identifikačné údaje.
- Fyzický stav dieťaťa (zameriavajúc sa na syndróm CAN).
- Vzájomné správanie rodinných príslušníkov (rodič – dieťa; dieťa – rodič; súrodenci; iní členovia rodiny) (ÚPSVAR: Interná norma 067/2012). Pracovník pozoruje dieťa v jeho prirodzenom prostredí, ako aj všetky relevantné rodinné vzťahy a interakcie (Hardy et Briššáková 2012).

- Napĺňanie či nenapĺňanie potrieb dieťaťa a osoby podieľajúce sa na napĺňaní potrieb dieťaťa (ÚPSVAR: Interná norma 067/2012). Všíma si životné podmienky rodiny v súvislosti s potrebami dieťaťa (Hardy et Briššáková 2012).

- Schopnosť rodičov pochopiť potreby dieťaťa a plniť si svoje rodičovské práva a povinnosti (ÚPSVAR: Interná norma 067/2012). Postoje členov rodiny k posudzovanej problematike (Hardy et Briššáková 2012).

- Dopytuje sa na využívanie sociálnych služieb zo strany rodiny, víziu rodiny vo veci riešenia predmetnej situácie.

- Skúma stav prispôsobenia bývania potrebám dieťaťa.

- Všíma si primeranosť stravovania dieťaťa.

- Analyzuje rodinnú situáciu v kontexte ohrozenia dieťaťa.

- Pracovník prijíma záver o potrebe vyňatia dieťaťa z rodinného prostredia (ÚPSVAR: Interná norma 067/2012).

- Zisťuje a zaznamenáva aj akékoľvek iné relevantné informácie pre potreby SPO (Hardy et Briššáková 2012), napríklad možný rozhovor s dieťaťom (ÚPSVAR: Interná norma 067/2012). Ak je potrebné zisťovať názor dieťaťa pre potreby súdu, má sa na zreteli tak vek, ako aj intelektuálna vyspelosť dieťaťa. V tejto súvislosti je žiaduce, aby sa šetrenia zúčastnili dvaja pracovníci, jednak kvôli objektivite a jednak kvôli bezpečnosti (Hulínová et Štefáková 2016).

Z návštevy domácnosti spracuje rodinný asistent, alebo orgán SPO záznam, ktorý tvorí súčasť spisu. Záznam musí poskytovať presné vymedzenie výsledkov predbežného šetrenia a šetrenia v rodine, na základe ktorých je vykonané predbežné zhodnotenie ohrozenia dieťaťa v rodine. Záznam musí umožňovať identifikovanie potreby doplnenia ďalších informácií ku komplexnému hodnoteniu situácie dieťaťa v rodine. Záznam má poskytovať aj údaje o spôsobe, akým sa východiskové informácie získali. V závere záznamu sú definované odporúčania v rámci preventívnej ochrany dieťaťa a rodiny. Môže ísť o využitie pôsobnosti obce, sprostredkovanie pomoci obcou alebo akreditovaným subjektom. V zázname je možné odporúčať tvorbu plánu práce s dieťaťom a jeho rodinou v rámci činnosti orgánu SPO (Vlčková 2001). Záznam zo šetrenia je podpísaný vyhotoviteľom, t. j. orgánom SPO a rodičom dieťaťa (Ficová 2008).

Metóda diagnostiky situácie dieťaťa nastupuje po zbere potrebných faktických údajov, ako bolo popísané vyššie. Umožňuje začať proces SPO. Výstupom je miera ohrozenia dieťaťa. Na základe nej sa stanovujú ďalšie primerané postupy na rozpoznanie

doposiaľ nevyužitých vnútorných i vonkajších zdrojov (sociálna sieť) rodiny a určujú sa najvhodnejšie stratégie pre sanáciu rodiny (Mikloško et Žarnay 2008).

V prípade, že orgán SPODaSK dospeje k presvedčeniu, že miera ohrozenia dieťaťa je vyššia než žiadna, t. j. nízka, stredná alebo vysoká, a je nevyhnutné zabezpečiť viac informácií, prípadne zapojiť viac subjektov do procesu hodnotenia, pristúpi ku komplexnému posudzovaniu životnej situácie dieťaťa a vypracúva plán práce s rodinou (Gjuričová et Kubička 2003).

Proces posudzovania životnej situácie ohrozených rodín a miery ohrozenia dieťaťa v rámci SPO uvádza Kvašňáková ako málo, ba až nedostatočne rozpracovaný, pričom si žiada viac rozpracovať teóriu posudzovania pre sociálnych pracovníkov, ako aj konkrétne metodiky k posúdeniu miery ohrozenia detí a ohrozenia rodín vzhľadom na potreby a záujmy detí (Kvašňáková 2008).

Do akej miery je poskytovaná pomoc účinná, je posudzované priebežne. Ak sa situácia rodiny zlepšuje a stabilizuje, podporné služby pre rodinu sa ukončia. Ak sa situácia zhorší alebo trvá nežiaduci stav, pracovník obce na úseku SPO kontaktuje orgán SPO a podá podnet na prijatie opatrenia. Obdobie práce pracovníkov obce s rodinou končí podaním podnetu orgánu SPO (Balogová et Žiaková 2017).

Plán sanácie rodiny, teda plán úpravy rodinných pomerov dieťaťa, tak ako o pojme „sanácia“ hovorí Zákon o sociálnoprávnej ochrane, smeruje k základnému cieľu sociálnej práce s rodinou, ktorým je práve upravenie rodinných pomerov. Pod pojmom sanácia môžeme rozumieť uzdravenie, vyliečenie, napravenie, respektíve podporu zachovania či obnovenie funkcií rodiny (Lešková 2012). Plán sanácie rodiny sa vypracúva po stanovení miery ohrozenia dieťaťa. Tomu priliehajú i následne používané metódy. Pre potreby práce sa budeme zaoberať takými rodinami, kde došlo k významnému narušeniu viacerých funkcií rodiny, dieťa je ohrozené a je potrebné použiť základnú **metódu izolácie** (Oláh et Roháč 2008).

Metóda izolácie spočíva v izolovaní dieťaťa, maloletého alebo mladistvého, od kontaktov s nežiaducim sociálnym prostredím, či s určitým okruhom osôb (Mašát 2012). Nachádza uplatnenie v prípadoch dysfunkčných rodinných prostredí, ale aj v prípadoch porúch správania sa u detí či iných členov rodiny a taktiež v prípadoch vyskytujúcej sa trestnej činnosti (u dieťaťa, u člena rodiny, u inej posudzovanej osoby) (Tománek 2012). Môžeme hovoriť o dvoch typoch izolácie:

1. S cieľom zmenenia výchovného prostredia, keďže rodinné prostredie dieťaťa neplní svoje základné funkcie a je teda nevhodné. Jedná sa predovšetkým o izoláciu

od rodičov, či osôb, ktoré sa o dieťa starali, respektíve mali starať a svoju starostlivosť zanedbávali. Takáto izolácia musí byť podložená súdnym rozhodnutím (Singly 2009).

2. S cieľom izolovať dieťa od širokej škály sociálnych problémov: od patologického správania až po delikvenciu (dieťaťa, rodičov, posudzovaných osôb) (Matoušek 2003). Táto metóda nesmeruje svoj vplyv a pôsobenie výlučne na dieťa, ale i na jednotlivých členov rodiny, kde sa pri umelom prerušení prirodzených väzieb medzi rodinnými príslušníkmi usiluje sociálny pracovník docieľiť žiaducu zmenu v správaní sa dieťaťa i za dieťa zodpovedných dospelých (Hovanová et Šlosár 2020).

2 METÓDY VÝSKUMU

V nasledujúcej časti práce podrobnejšie popíšeme hlavný cieľ práce. Zdôvodníme výber metódy a predstavíme postup, ktorým sa uberá náš výskum. Identifikujeme kľúčové otázky, ktoré je potrebné zodpovedať a vyhodnotiť na naplnenie cieľov práce a predstavíme kritériá, na základe ktorých budeme dané otázky vyhodnocovať.

2.1 CIELE PRÁCE

Keďže zmeny v legislatíve SR v oblasti SPODaSK, najmä zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane od roku 2016 do roku 2021, mali priniesť viaceré úpravy praxe výkonu SPOD, v práci si kladieme za cieľ, v zhode s **témou práce** *Dopad legislatívnych zmien na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately z pohľadu sociálnych pracovníkov*, predstaviť niektoré zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane v danom období a ich najdôležitejšie dopady pre sociálnych pracovníkov na výkon opatrení SPOD so zameraním na riziko neprimeraného predĺženia pobytu dieťaťa v sociálno-patologicky rizikovom prostredí.

Hlavným výskumným cieľom práce je zodpovedať otázku: *„Hodnotia sociálni pracovníci SPO legislatívne zmeny v Zákone o sociálnoprávnej ochrane za posledných päť rokov ako prínosné pre výkon opatrení SPOD?“*

Prvým parciálnym cieľom je nadobudnúť vedomosť o postojoch sociálnych pracovníkov k zmenám zákona v súvislosti so špecifickou metódou používanou k zamedzeniu nežiaduceho vplyvu rodinného prostredia na dieťa a to zodpovedaním otázky: *„Sťažili zmeny v Zákone o sociálnoprávnej ochrane sociálnym pracovníkom výkon opatrení SPOD metódou izolácie dieťaťa, pri vysokej miere ohrozenia dieťaťa?“*

Druhým parciálnym cieľom je zistiť postoje sociálnych pracovníkov v otázke: *„Sťažili zmeny v Zákone o sociálnoprávnej ochrane vyhodnocovanie miery ohrozenia dieťaťa sociálnym pracovníkom pri šetrení v rodine?“*

Tretím parciálnym cieľom práce je zodpovedať otázku: *„Zaťažili zmeny v Zákone o sociálnoprávnej ochrane sociálneho pracovníka administratívnymi povinnosťami na úkor výkonu opatrení SPOD?“*

V ďalšej časti v druhej kapitole podrobnejšie rozoberáme výber metódy a vzhľadom na voľbu metódy identifikujeme kľúčové otázky pre interview so sociálnymi pracovníkmi a kritériá na vyhodnotenie a interpretáciu.

2.2 STANOVENIE METÓDY

Vzhľadom na povahu témy a ciele práce vnímame ako najvhodnejšie nepoužívať vo výskumnej časti tejto práce kvantitatívne metódy založené na štatistických procedúrach, ale použiť kvalitatívnu metódu výskumu v sociálnej práci, konkrétne **metódu pološtruktúrovaných rozhovorov** s vybranými sociálnymi pracovníkmi.

Hoci interview a rozhovor nie sú totožné pojmy, teda nie každý rozhovor je nutne aj interview (Gavora 2008), budeme v práci uvádzať termín **rozhovor**.

Pološtruktúrovaným rozhovorom nadobudnuté kvalitatívne dáta nebudeme spracúvať technikou kvantifikácie kvalitatívnych dát, ale použijeme nematematický analytický postup (Strauss et Corbinová 1999). Spomedzi možností rôznej štruktúrovanosti výskumných rozhovorov nechceme realizovať len ústny dotazník a ani sa nepovažujeme za natoľko skúsených bádateľov, aby sme išli cestou neštruktúrovaného rozhovoru. Preto sme zvolili kompromisnú alternatívu, pri ktorej si výskumnými otázkami stanovíme základnú obsahovú schému a z povahy rozhovorov vyplynú doplňujúce otázky (Gavora 2008), teda zvolili sme pološtruktúrovaný rozhovor, ktorý nám poskytuje väčšiu kontrolu nad témami rozhovoru ako pri neštruktúrovaných rozhovoroch, ale na rozdiel od štruktúrovaných rozhovorov alebo dotazníkov, ktoré využívajú uzavreté otázky, tu využívame otázky otvorené, a tak neexistuje pevný rozsah odpovedí na každú otázku (Ayres 2008).

Taktiež sme sa rozhodli nepoužiť možnosť vzájomného spojenia a dopĺňania kvalitatívneho a kvantitatívneho výskumu. Použitie kvalitatívneho výskumu vnímame ako vhodné predovšetkým pre to, že podstatou nášho výskumu sú osobné skúsenosti sociálnych pracovníkov s aplikovaním nového znenia zákona v konkrétnej oblasti ich práce. Zároveň predpokladáme, že nami zvolená metóda pomôže získať o skúmanom jave detailnejšie informácie, ktoré sa kvantitatívnymi metódami podchycujú s ťažkosťami. Bližšie špecifikujeme konkrétny typ kvalitatívneho výskumu spomedzi viacerých možností ako **analýzu rozhovoru** (*conversational analysis*) (Strauss et Corbinová 1999).

Ako prvú zložku kvalitatívneho výskumu budeme používať pološtruktúrovaný rozhovor (Strauss et Corbinová 1999). Ten je vhodný predovšetkým u výskumných otázok, ktorých pojmy a vzťahy medzi nimi sú dobre pochopené. U prevládajúcej neštruktúrovanosti rozhovoru je potom, vzhľadom na mieru štruktúry v tomto formáte rozhovoru, výsledný text spoluprácou bádateľa a informátora, pričom bohatstvo relevantných dát závisí od schopnosti bádateľa porozumieť, interpretovať a reagovať na verbálne a neverbálne informácie poskytnuté informátorom (Ayres 2008).

Ako druhú zložku kvalitatívneho výskumu použijeme analytické a interpretačné postupy a v nich obsiahnuté techniky konceptualizácie údajov. Teda druhou zložkou výskumu bude „kódovanie“ (Strauss et Corbinová 1999). Po skončení prvého rozhovoru začneme s kategorizáciou dát z odpovedí. Odpovede zoradíme do širokých kategórií, pričom im priradíme znaky – kódy t. j. čísla, písmená. Pod jednotlivými kódmi budeme rozumieť istý typ odpovede (Gavora 2008). Následne pristúpime k analýze druhého rozhovoru. Vyskytujúce sa odpovede budeme kódovať rovnakým znakom, ak boli totožné s prvým rozhovorom, znakom s obmenou, ak boli podobné, a s novým znakom, ak boli rozdielne. Takto budeme postupovať pri všetkých rozhovoroch.

Treťou zložkou kvalitatívneho výskumu je písomná správa z výskumu, teda závery z výskumu, ktoré uvedieme v druhej časti štvrtej kapitoly.

Vzhľadom na odporúčania pre realizáciu tohto typu výskumu, prihliadnuc na skutočnosť, že sa jedná o náš prvý výskum tohto typu a berúc do úvahy malý počet realizovaných rozhovorov, budeme z rozhovorov prepisovať všetky poznámky i všetky materiály a budú predmetom prílohy číslo 2 na konci tejto práce. Hoci pre skúsenejších bádateľov, či rozsiahlejšie výskumy, odporúča Strauss prepisovať a analyzovať počiatkové rozhovory celé a následne uplatniť selektívny prístup. Počiatkové kódovanie poskytuje podporu pre všetky nasledujúce rozhovory. Zároveň autor zdôrazňuje, že je potrebné, a to v každom prípade, vypočítať si opätovne všetky nahrané materiály, ako aj prepísať relevantné časti. Tieto postupy sú neoddeliteľnou súčasťou analytického procesu (Strauss et Corbinová 1999).

2.3 IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH OTÁZOK

V polo-štruktúrovanom rozhovore sme vopred pripravili štyri základné výskumné otázky, ktoré sme umiestnili do schémy výskumného rozhovoru tak, ako ich uvádzame v Prílohe číslo 1 na konci práce. Táto schéma je akousi príručkou – šablónou na rozhovor. Podľa L. Ayres môže byť sprievodca rozhovorom tak špecifický a so starostlivo vytvorenými otázkami, ako aj jednoduchým zoznamom tém, ktorým sa treba venovať (Ayres 2008). My sme pre potreby práce zvolili možnosť dôkladne pripravených výskumných otázok, ktoré zároveň otvárajú priestor pre omnoho širší rozhovor. V prípade potreby považujeme za primerané v priebehu rozhovoru otázku vhodne modulovať pre lepšie pochopenie, ako aj dopĺňať vysvetlením, alebo dopĺňujúcimi otázkami. Zároveň môžeme v prípade potreby zmeniť poradie, v ktorom budú otázky predkladané (Ayres 2008).

V štruktúrovanom rozhovore sme dospeli k následnej podobe výskumných otázok:

Výskumná otázka č. 1: „Čo si myslíte o zmenách vašej práce ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí v súvislosti so zmenami Zákona o sociálnoprávnej ochrane od roku 2016 po dnes?“

Výskumná otázka č. 2: „Nakoľko ovplyvnili zmeny v Zákone o sociálnoprávnej ochrane možnosti vášho zisťovania a vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine?“

Výskumná otázka č. 3: „Nakoľko užitočné vnímate zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane v súvislosti s vašimi podmienkami na vaše uplatňovanie metódy izolácie dieťaťa pri vysokej miere ohrozenia dieťaťa?“

Výskumná otázka č. 4: „Znižila sa vďaka zmenám v Zákone o sociálnoprávnej ochrane vaša pracovná vyťaženosť ku prospechu výkonu?“

Doplňujúce otázky k výskumnej otázke č. 4: „Máte menej administratívnej práce? Ak nie alebo jej máte viac, je vám časovo umožnený plnohodnotný výkon opatrení SPOD?“

Výskumná otázka č. 5: „Zmenou Zákona o sociálnoprávnej ochrane sa viac zdôraznila potreba osobnostného rozvoja sociálnych pracovníkov následným vzdelávaním a supervíziou. Sú vám dostupné tieto prostriedky? Ako vidíte ich používanie? Nakoľko sú vám prospešné?“

Okrem samotných výskumných otázok a doplňujúcich otázok vyplývajúcich z plynutia výskumných polo-štruktúrovaných rozhovorov, využijeme, ak to bude vhodné, i ďalšie prvky typické pre polo-štruktúrovaný rozhovor: potvrdzujúce otázky, krátke súhrnné vyhlásenia za dlhšími odpoveďami, sondy, získavajúce ďalšie doplňujúce informácie, alebo prvky budujúce vzťah prostredníctvom využitia zručností aktívneho počúvania (Ayres 2008).

Prepis zozbieraných rozhovorov uvádzame v Prílohe č. 2. na konci tejto práce.

Výskumný súbor – za základný výskumný súbor považujeme všetkých sociálnych pracovníkov na Slovensku vykonávajúcich funkciu orgánu SPO. **Cieľovou populáciou** – skupinou osôb, ktoré sú hlavným ohniskom nášho vedeckého skúmania, t. j. zoskupenie, na ktoré sa budú vzťahovať naše vedecké výskumné zovšeobecnenia, sú všetci sociálni pracovníci na Slovensku. **Výberový súbor** – súbor jednotiek, ktoré budeme skúmať – budú vybraní sociálni pracovníci pracujúci na Slovensku vo funkcii orgánu SPO najmenej od roku 2013 do roku 2020, nakoľko oni sú adresátmi zmien legislatívy a jej vykonávateľmi, používali starú normu a reflektujú jej zmeny. Za **štatistickú jednotku**, pre potreby tejto práce, považujeme sociálneho pracovníka vo funkcii orgánu SPO, ktorý

na svojej pozícii pracuje najmenej od roku 2013 do roku 2020. **Rozsah výberového súboru** bude 5 štatistických jednotiek (Matulník 2020).

2.4 KRITÉRIÁ VYHODNOTENIA A INTERPRETÁCIE

V oblasti možností analýzy zozbieraných dát sa ponúka niekoľko ciest, ako postupovať:

- Neanalyzovať údaje vôbec a predkladať zozbierané výpovede tak, ako boli vypovedané.

- V prípade početnejších výpovedí, kde nie je možné predostrieť čitateľovi všetky zozbierané výpovede, je potrebné vytvoriť presný popis daného predmetu výskumu na základe redukcie. Redukovanie a usporadúvanie tvorí už istý výber a interpretáciu. Takéto presné popisy sa často nezaobídu bez podrobných vysvetlení a aj rozsiahlejších citácií výpovedí. Ilustratívny materiál naznačuje, aký je pozorovaný svet v skutočnosti a bádateľove interpretácie predkladajú objektívnejšie koncepty skutočnosti.

- Tretím prístupom je tvorba teórie, t. j. vytváranie teoreticky podložených interpretácií. Tento prístup implikuje interpretáciu údajov, nakoľko údaje je potrebné previesť do pojmov (konceptov) a taktiež je potrebné medzi pojmami vytvoriť vzťahy, ktoré budú na teoretickej rovine predstavovať realitu (Strauss et Corbinová 1999).

Pri spracúvaní dát získaných polo-štruktúrovanými rozhovormi sme zvolili postup, ktorý by nás mal priviesť ku vytvoreniu **zakotvenej teórie**. V našom prípade predpokladáme, že výstupom nášho bádania bude konkrétna **hypotéza**.

V **prvej fáze** budeme najskôr spracúvať dáta prvého výskumného rozhovoru. Odpovede na päť výskumných otázok v polo-štruktúrovanom rozhovore podrobíme **konceptuálnej analýze** nazývanej tiež **kódovanie**, pri ktorom zozbierané dáta metódou analytického rozboru a nového usporiadania transformujeme do pojmov (kódov) na základe konceptov vyskytujúcich sa v dátach.

Pod **analýzou** rozumieme rozbor určitého vstupného objektu na iné objekty a ich vzťahy, ktoré sa považujú za jednoduchšie než vstupný objekt – sú napríklad jeho časťami, tvoria jeho štruktúru, sú jeho príčinami, možno ich z neho deduktívne odvodiť. Skrátene sa ňou označujú aj konkrétne metódy využívajúce uvedený postup, rovnako tak aj výsledok aplikácie určitej analytickej metódy (Halas 2016).

Tak ako sme už popisovali vyššie, prvým krokom bude vyhľadávať v odpovediach základné **pojmy – koncepty**, t. j. budeme **konceptualizovať** dáta. Keďže budeme pojmy

(koncepty, kódy) vytvárať na základe už získaných dát, a nie vopred stanovovať, použijeme **aposteriórny prístup** (Schreier 2014).

Následne v prvej fáze v druhom kroku spracujeme ostatné štyri výskumné rozhovory, avšak budeme podobné odpovede zaraďovať k už existujúcim pojmom, čím podrobíme dáta našej prvej **interpretácii**. Ak dáta v odpovediach budú príliš vzdialené už ustanoveným pojmom, zavedieme nový prislúchajúci pojem. Po ukončení konceptuálnej **tvorby pojmov** v prvej fáze, pristúpime ku druhej fáze.

Druhou fázou je taktiež **konceptuálna analýza**, avšak na úrovni **kategórií**. Opäť použijeme aposteriórny prístup. V prvom kroku druhej fázy začneme s tvorbou kategórií t. j. **kategorizáciou**, u pojmov z prvého výskumného rozhovoru, ktorý sme v prvej fáze spracovali. Ak to bude potrebné vytvoríme pre príslušné kategórie subkategórie. Ku vytvoreným kategóriám priradíme ich **vlastnosti** a ak to bude potrebné aj dimenzionálny profil (Strauss et Corbinová 1999) zastupujúci intenzitu vlastností vyjadrovanú príslušným spektrom. Druhým krokom druhej fázy je dokončenie konceptuálnej tvorby kategórií pri všetkých výskumných otázkach, pričom uplatníme obdobný proces dopĺňania, ako pri prvej fáze. Tým ukončíme proces kódovania tak, ako ho uvádza Strauss: kódovanie predstavuje operácie, ktorými sú zozbierané údaje rozobrané (analyzované), konceptualizované (zaradené do vzájomných vzťahov) a opäť zložené novými spôsobmi (Strauss et Corbinová 1999).

Tretou fázou procesu spracúvania dát bude obsahová analýza, v ktorej naznačíme možné súvislosti v zavedených kategóriách a ich predpokladanú konvergenciu ku zakotvenej teórii pravdepodobne v podobe navrhnutia výskumnej hypotézy. K tomuto procesnému skoku a neukončenosti nášho výskumného procesu nás vedie presvedčenie, že vzhľadom na normatívny rozsah diplomovej práce sa bude jednať o vhodnejšiu formu.

Jednotlivé fázy a kroky výskumného procesu budeme podrobne uvádzať v prílohe na konci práce.

2.5 ČASOVÝ PLÁN

01.01. 2021 – 20.05. 2021 – V prvej fáze sme na základe predloženej témy začali s predbežným prieskumom v danej problematike. Špecifikovali sme tému práce, zvolili vhodný názov a formulovali hlavný cieľ práce. Vypracovali sme anotáciu, spravili rešerš dostupnej literatúry a začali sme so štúdiom podkladov. Vytvorili sme predbežnú štruktúru rozdelenia práce a odovzdali zadanie záverečnej práce.

21.05. 2021 – 20.09. 2021 – Druhá fáza práce spočívala v analýze zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane pre príslušné paragrafy, ktoré sa dotýkali nami skúmanej problematiky. Fáza bola ukončená popisom jednotlivých zmien predmetného zákona týkajúcich sa nami skúmanej problematiky.

21.09. 2021 – 01.11. 2021 – V tretej fáze práce sme sa zamerali na štúdium súčasných teoretických poznatkov v skúmanej problematike a taktiež čiastočne histórie danej problematiky. Vypracovali sme teoretickú časť práce.

02.11. 2021 – 20.11. 2021 – Vo štvrtej fáze sme pripravili, na základe teoretických poznatkov, podklady pre výskum. Pripravili sme rámcovú štruktúru a výskumné otázky pre polo-štruktúrovaný výskumný rozhovor.

21.11. 2021 – 01.01. 2022 – Piata fáza práce – realizačná – spočívala v realizovaní výskumných rozhovorov a ich úplnom prepísaní. Najskôr bolo potrebné na Úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny vyhľadať pracovníkov na príslušných pozíciách, ktoré vyžaduje výskum. Nasledoval prvý kontakt s prosbou o participovanie na výskume a dohodou o forme, mieste, dátume a čase konania rozhovorov. Boli realizované rozhovory, ktoré boli so súhlasom participantov zaznamenané na diktafóne a následne prepísané.

02.01. 2022 – 20.01. 2022 – Šiesta fáza – interpretačná – bola realizovaná v procese konceptuálnej analýzy a obsahovej analýzy a bola ukončená stanovením výskumnej hypotézy.

21.01. 2022 – 30.01. 2022 – V siedmej, zhrňujúcej fáze, sme zosumarizovali všetky výstupy z výskumných dát a ich interpretácie a v diskusii sme ich porovnali so súčasným stavom Zákona o sociálnoprávnej ochrane a predostreli sme naše návrhy do praxe.

2.6 FINANČNÝ ROZPOČET

Výskum bol realizovaný v Žiline a Bratislave prostredníctvom telefonických kontaktov, pričom nebolo potrebné vycestovať. Zámerom bolo realizovať výskum osobnými stretnutiami. Zámer nebolo možné z dôvodu proticovidových opatrení na oddeleniach UPSVaR realizovať. Ako záznamové médium bol použitý osobný počítač a aplikácia Diktafón prístupná v základnej zostave. S dvoma cestami vznikli náklady 40,00 eur a režijné náklady 15,00 eur, bolo potrebné zabezpečiť nevyhnutné kancelárske pomôcky 35,00 eur a vznikli náklady aj pri zaobstarávaní rešerše a zapožičiavaní literatúry 10,00 eur. Spolu činili náklady na realizáciu výskumu 100,00 eur.

3 VÝSLEDKY

V nasledujúcej kapitole sa budeme venovať vyhodnocovaniu dát zozbieraných počas výskumných rozhovorov od sociálnych pracovníkov. Oslovili sme viacerých sociálnych pracovníkov v mestách Bratislava a Žilina s prosbou o spoluprácu pri výskume. Vzhľadom na zvýšené hygienické opatrenia nebolo možné rozhovory realizovať osobne, preto sme ich realizovali telefonicky, po vzájomnej dohode. Zo šiestich dohodnutých výskumných rozhovorov sa nám podarilo zrealizovať štyri. V dvoch prípadoch nebolo pre závažný zdravotný stav participantov možné rozhovory úspešne realizovať. Každý participant je sociálnym pracovníkom pracujúcim na úsekoch ÚPSVaR vo funkcii orgánu SPOD. Dĺžka ich pracovných skúseností na danom úseku je rôzna: od roku 2016, 2012, 2019, 2021. Uvedomujeme si, že sme zmenšili výskumnú vzorku oproti predbežnému plánu a zároveň sme si vedomí, že len jeden participant v úplnosti spĺňa nami stanovené podmienky pracovnej skúsenosti na danom úseku od roku 2013 a predovšetkým skutočnosť, že tieto okolnosti môžu mať vplyv na presnosť zozbieraných údajov pri realizovaní rozhovorov.

Všetci zúčastnení participanti vyjadrili súhlas s anonymným poskytnutím ich odpovedí tretej strane. Na základe ich súhlasu uvádzame v prílohe tejto práce úplný prepis rozhovorov.

3.1 ANALÝZA ODPOVEDÍ SOCIÁLNYCH PRACOVNÍKOV

Výskumná otázka č. 1: *„Čo si myslíte o zmenách vašej práce ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí v súvislosti so zmenami Zákona o sociálnoprávnej ochrane od roku 2016 po dnes?“*

Participant, ktorí nastupovali na pracovné miesta orgánov SPO v procese implementácie zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane, nemali jasne identifikovaný stav pred a po zmenách a chýbal im referenčný bod pre jasné porovnanie s predchádzajúcim obdobím. Avšak nakoľko zmien zákona bolo niekoľko, boli uskutočňované postupne a v dlhšom časovom horizonte, považujeme aj tieto odpovede participantov za postačujúce pre proces analýzy dopadov zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane, prinajmenšom v dostatočnej miere pre potreby tejto práce.

Kategória: zmeny

V prvej výskumnej otázke vyvstala potreba systematického pokladania doplňujúcich otázok zameraných na konkrétne, nami vybrané zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane. Vzhľadom k predchádzajúcej analýze zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane sme mali otázky vopred pripravené, hoci sme nepredpokladali ich využitie. Doplňujúce otázky

k otázke číslo jedna uvádzame v prílohe č. 1. Z odpovedí participantov sme dospeli k nasledujúcim pojmovým kódom, o ktorých budeme hovoriť nižšie: Dohovor, metódy, výchovné opatrenia a spisová dokumentácia. Každý kód sa dotýka niektorých zmien v Zákone o sociálnoprávnej ochrane.

Kód: Dohovor

V doplňujúcej otázke 1.1, ktorá smerovala na priame odvolávanie sa Zákona o sociálnoprávnej ochrane na Dohovor o právach dieťaťa, participanti uvádzali, že prítomnosť priamej odvolávky na Dohovor hodnotia v Zákone o sociálnoprávnej ochrane ako prínosný a vnímajú dopad tejto zmeny ako zvýšený dôraz na najlepší záujem dieťaťa. Výslovne to uvádza participant jedna a tri.

Kód: metódy

V doplňujúcej otázke 1.2, ktorá sa zameriavala na nové metódy dostupné vďaka zmene Zákona o sociálnoprávnej ochrane, participant tri hodnotí metódu podpory pri obnove a rozvoji rodičovských zručností ako výbornú novú metódu. Participant tri ďalej obšírnejšie popisuje dôsledky – dopady aplikácie danej metódy do praxe, ktoré sme zaradili pod kód „plán práce“. Nácviky rodičovských zručností, ktoré realizujú terénni sociálni pracovníci z CPR na podnet orgánu SPO, po dohode a podľa plánov práce, považuje za veľmi užitočné a prínosné. Všetci participanti považujú za prínos predovšetkým, že rodina je, vďaka aplikovaniu tejto zmeny zákona do praxe, omnoho viac pod drobnohľadom a kontrolou – prostredníctvom pracovníkov CPR, ktorí s nimi pracujú. Zvyšuje sa tak citlivosť a skracuje sa reakčný čas pri turbulentných vzťahoch a okolnostiach vo vysoko ohrozených rodinách. Bez tohto opatrenia by orgány SPO nemali časový priestor na priamu prácu s rodinou (to nie je dostatočné ani dnes) a ani informácie potrebné na včasnú prevenciu, či intervenciu. Predovšetkým u vysoko ohrozených rodín má táto zmena efekt.

Druhú novú metódu: „zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny a posúdenie možnosti rodiča alebo inej osoby riešiť túto situáciu“ považuje participant tri za „v praxi čistú byrokráciu“, ktorá sa používa v každej jednej situácii a pri každej jednej rodine a zakladá sa do spisu, pričom sa jedná o šesťstranový predpripravený dotazník pre každé dieťa prítomné v rodine. Tento bod vyvstane ešte niekoľkokrát v odpovediach na iné otázky a budeme sa ním bližšie zaoberať. Participant tri považuje súčasný stav pre prax nevyhovujúci.

Participant štyri uvádza, že s oboma metódami aktívne pracuje. Hodnotí ich prínos v pomere jedna k jednej, najmä pri vysoko ohrozených rodinách, kde je to individuálne. Efektivita stúpa so schopnosťou klientov spolupracovať na procese sanácie rodiny.

Kód: výchovné opatrenia

V doplňujúcej otázke 1.3 sme sa pýtali na dopad rozšírených možností na adresovanie výchovných opatrení. Podľa slov participanta jeden sa „iné osoby“ nevyužívajú ako adresáti výchovných opatrení. Naopak participant tri tvrdí, že sa používajú aj pre iné osoby.

V ďalších doplňujúcich otázkach sme sa pýtali: 1.5 na prehodnocovanie výchovného opatrenia vo vyššej frekvencii ako 6 mesiacov a jednoduchosť jeho zmien, či zrušenia; 1.4 na dohľad nad rodinou po ukončení výchovného opatrenia. V kontexte vyjadrení participantov môžeme povedať, že panuje zhoda v nasledovnom: 1. možnosť udeliť výchovné opatrenie rodičom a iným osobám je veľkým prínosom a používa sa najmä pre rodičov; 2. prínos je predovšetkým pre rodiny, ktoré sú ochotné spolupracovať, avšak tie by sa zaobišli aj bez výchovného opatrenia; 3. prínos je pre stredne a menej rizikové rodiny, kde napomáha riešeniu rodičovských konfliktov; 4. nemá veľký prínos ako prevencia u vysoko ohrozených rodín, ani ako prostriedok, ktorý by mal napomáhať sanácii rodiny a predchádzať vyňatiu dieťaťa z rodiny; 5. u vysoko ohrozených rodín nasleduje ako účinný prostriedok sanácie rodiny po odňatí dieťaťa; 6. udeľovanie výchovných opatrení a ich prehodnocovanie vytvára vysokú administratívnu záťaž.

Kód: spisová dokumentácia

Všetci participanti sa opakovanne vyjadrovali, že dopadom zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane je nadmerné zvýšenie administratívnej záťaže. Tendencia vytvárať rodinnú anamnézu, zjavná zo znenia Zákona o sociálnoprávnej ochrane (zákon ju priamo nevyžaduje), je podľa slov participanta tri v súčasnej praxi nepoužiteľná a jej vyžadovanie je frustrujúce a demotivačné. Rozsiahla časť administratívnej činnosti pripadá tiež na vypracovanie podrobných plánov práce s rodinou (resp. odporúčania pre prácu s rodinou), ktoré sú zakladané do spisov a vypracúvané ako smerodajný dokument pre následnú činnosť CPR. Participanti hodnotia plány ako príliš podrobné a frekvenciu ich prehodnocovania ako neprimerane intenzívnu. Zároveň vítajú zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane v zmysle orientačných pokynov pre prácu. Ako problematickú vidia ich prílišnú podrobnosť a striktné vyžadovanie.

Výskumná otázka č. 2: „Nakoľko ovplyvnili zmeny v Zákone o sociálnoprávnej ochrane možnosti vášho zisťovania a vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine?“

Kategória: zhodnotenie miery ohrozenia

Sociálny pracovník reagujúci na podnet alebo sociálny pracovník prichádzajúci do rodiny na šetrenie z iného dôvodu (pravidelná kontrola) hodnotí mieru ohrozenia. Ešte pred šetrením v rodine, ak má poznatky o pravdepodobnej situácii, určuje predpokladanú mieru ohrozenia. Počas šetrenia v rodine sa sociálny pracovník riadi pri zbere údajov, ako aj pri ich vyhodnovení Internou normou ÚPSVaR. Podrobne sledované oblasti tiež uvádza M. Hovanová v knihe Sociálnoprávna ochrana detí a rodiny v pomáhajúcich profesiách (Hovanová 2020).

Kód: zmena

Participant jedna uvádza stav bez zmeny. Rovnako aj participant tri. Participant štyri dodáva, že stav považuje za primeraný. Participant dva vidí v zmenách Zákona o sociálnoprávnej ochrane kladné dopady vo vzťahu k zhodnoteniu miery ohrozenia v oblasti šetrenia v rodine a v oblasti podmienok na zhodnotenie miery ohrozenia. Participant dva pritom hovorí o jednotlivostiach, ktoré Zákon o sociálnoprávnej ochrane priniesol vo svojich zmenách: „zhodnotenia situácie, ...mapovanie rodiny, plány sociálnej práce, agendy... to sú všetko veci, ktoré pribudli, takže máme väčší obraz o rodine.“ Zároveň participant tri uvádza: „Všetky tieto poznatky o dieťati sa zisťovali aj v minulosti... to musíte popísať pre CPR, ktorému dávate odporúčania na prácu s rodinou, alebo keď idete dieťa umiestniť, musíte vyplňať sociálnu správu o dieťati. Len teraz sa od nás chce, aby to bolo aj písomne založené v spise, čiže mi to príde zbytočné a nadmerné.“

Z uvedeného môžeme usudzovať, že dopad zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane sa dotýkal predovšetkým administrácie procesu zhodnotenia miery ohrozenia a jeho následnej spisovej dokumentácie a jej ďalšej archivácie. Samotný proces zhodnotenia miery ohrozenia pri šetrení v rodine podľa odpovedí participantov nebol nijako ovplyvnený okrem nižšie zmieňovaných oblastí.

Kód: dopytovanie

Participant jedna uvádza ako dôležitý dopad zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane ustanovenie povinnosti lekára a školy reagovať do 30 dní na dopytovanie zo strany orgánu SPO. Hovorí o troch oblastiach vierohodnosti informácií: 1. svedectvo rodičov a rodinných príslušníkov, pri ktorom je vysoká miera výskytu nedôveryhodných,

zavádzajúcich a nepravdivých informácií; 2. svedectvo školských zariadení a ošetrojúcich lekárov, ktoré prinášajú dôveryhodné informácie, relevantné, dôležité a často zásadné pre zisťovanie miery ohrozenia; 3. šetrenie v rodine často len potvrdí závery lekára alebo školy a je smerodajné pre overenie hodnovernosti výpovedí rodičov. Vzhľadom k tomu, ako participanti odpovedali na doplňujúce otázky, k prvej otázke môžeme hovoriť: o prínose pre oblasť zhodnocovania miery ohrozenia. I napriek súčasným procesným nastaveniam však na svoje otázky smerujúce k lekárom a učiteľom nie vždy dostávajú požadované, či dostatočné odpovede. Je to podľa ich vyjadrení spôsobené trojakým problémom: 1. nekompetentnosť pracovníkov škôl a lekárov v sociálnej oblasti; 2. neochota poskytovať v dostatočnej miere potrebné informácie; 3. neochota prameňov zo skutočnosti, že dané dopytovanie býva pre učiteľov, i lekárov pracovne a časovo zaťažujúce. Participant tri hovorí k otázke 1.13: „Tam je viacero bodov, ktoré chceme zodpovedať a väčšinou nám to príde dvoma vetami. Pretože je to pre nich nadpráca. A už sa na to veľakrát aj hnevajú.“ Následne celú problematiku komentuje podrobnejšie opäť k otázke 1.13: „No a veľmi ich to zaťažuje a najmä pani doktorky sa vyjadrujú, že nie sú úradníčky, ale doktorky. Viete ona si musí: Vyhľadať tú spisovú dokumentáciu toho dieťaťa. Ona sa musí pozrieť v sprievode koho bolo dieťa. Musí sa pozrieť, či má všetky povinné očkovania. Musí sa pozrieť, v akom stave je. Či má nejaké špeciálne potreby. Či sa lieči. Či tí rodičia dochádzajú pravidelne. V akom stave príde dieťa. Či bolo čisto oblečené. Potom škola nám musí poskytnúť informácie, ako napríklad: prospech, komunikáciu od rodičov, či sa zúčastňujú tých rodičovských združení, ako komunikujú so školou, ako chodí pripravené dieťa na vyučovanie, aký má nielen prospech, ale aj správanie.“

Kód: zjednotenie

Rovnaký kód s rovnakou náplňou sme použili v otázke číslo tri, nakoľko odpovede participantov spolu v tomto smere súvisia. Proces dopytovania a získavania dodatočných informácií, potrebných pre spisovú dokumentáciu a predovšetkým potrebných pre možnosť jednoznačne stanoviť mieru ohrozenia dieťaťa a rizikovosť rodinného prostredia, vedie následne k výberu vhodných a primeraných sociálnych opatrení orgánu SPO. Takto sú opatrenia kvalitne podložené údajmi o rodine z viacerých zdrojov.

Kód: administratíva

Tak ako v iných otázkach, aj pri tejto participanti odpovedali v súvislostiach zvyšujúcej sa miery administratívnej záťaže. V tomto prípade na jednej strane hodnotia niektoré administratívne kroky ako prínosnú zmenu, na strane druhej uvádzajú,

že zakladanie niektorých dokumentácií do spisov je pre nich zaťažujúce a považujú to za nadbytočné (participant tri). Pričom tak participant dva a aj tri zhodne tvrdia, že došlo v tejto oblasti k navýšeniu administratívnej záťaže. Participant tri vymenúva niektoré zo základných administratívnych povinností v tejto súvislosti ako odpoveď na doplňujúcu otázku 1.9: „...miery ohrozenia... robiť plán sociálnej práce, ktoré (vám) musí (potvrdiť) CPR, ktoré s nimi pracuje. Musia vám ho podpísať rodičia. Musia vám ho odobriť. Musíte si stanoviť cieľ. Musíte si stanoviť úlohy. Musíte to vyhodnocovať. Mám niekedy pocit, že je dôležitejšie mať spis v stave predstáv našich nadriadených, ako záchrana života dieťaťa. Pretože zoberú vám spis na kontrolu a pokiaľ tam tieto všetky náležitosti podľa registrátorneho poriadku nemáte, tak ste penalizovaný, tak čo je viac, viete... ísť do tej rodiny. Pracovať s ňou, vedieť, alebo sedieť v tej kancelárii a robiť tieto veci?“

Výskumná otázka č. 3: *„Nakoľko užitočné vnímate zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane v súvislosti s vašimi podmienkami na vaše uplatňovanie metódy izolácie dieťaťa pri vysokej miere ohrozenia dieťaťa?“*

Kategória: vyňatie z rodiny

Participant sa vo svojich odpovediach na tretiu otázku venovali predovšetkým piatim pojmovým oblastiam, ktoré predkladáme ako kódy: zmena, zjednodušenie, zjednodušenie, prospech rodiny, administratíva. Všetky odpovede sa primárne týkali oblasti procesu vynímania dieťaťa z rodinného prostredia, takže sme kódy zjednotili pod kategóriou „vyňatie z rodiny“. V odpovediach participantov sme mohli podrobne sledovať celý proces vyňatia dieťaťa z rodiny od prvotného podnetu na prešetrenie po opätovný návrat dieťaťa do sanovanej rodiny.

1. Po prvotnom podnete (týždennú frekvenciu prvých podnetov participant dva v otázke štyri uvádza číslom päť až osem), nasleduje zisťovanie, či ide o prvý podnet, alebo nie.

A.1) Ak ide o prvý podnet, pracovník, ktorý má 24 hodinovú pohotovostnú službu, ide do terénu, do rodiny, v prípade nutnosti v sprievode polície, a prevedie šetrenie, resp. skúmanie v rodinnom prostredí dieťaťa a to primerane podnetu.

A.2) Na základe pozorovania, a ak je to možné, z osobného rozhovoru (presný popis je v internej norme ÚPSVaR) vypracuje 6-stranový záznam (dotazník podľa internej normy ÚPSVaR) zvlášť pre každú posudzovanú osobu (dieťa, rodičov, starých rodičov, ak sa ich to týka). Vypracuje tak záznam o šetrení v rodine a prípadných nálezochoch.

A.3.a.1) Ak je to nevyhnutné a dieťa je v ohrození života, alebo v ohrození trvalou ujmom na zdraví, podvýživou, alebo inou formou vážneho zanedbávania, týrania, či zneužívania, pracovník vyhodnotí situáciu ako vysoké a akútne riziko ohrozenia pre dieťa, v takom prípade pracovník dieťa okamžite odníme.

A.3.a.2) Orgán SPO sa stáva kolíznym opatrovníkom dieťaťa a odvedie ho na ÚPSVaR.

A.3.a.3) Pracovník osloví školu a ošetrojúceho lekára dieťaťa s požiadavkou získať upresňujúce informácie. Ak je to potrebné, sprevádza dieťa na vyšetrenia do nemocnice.

A.3.a.4) Pracovník osloví príslušné CPR a vyžiada si predbežný súhlas na možnosť umiestnenia dieťaťa do CPR.

A.3.a.5) Následne všetky nálezy, ako aj údaje o mieste umiestnenia, priloží k vypracovanej žiadosti o 24-hodinové neodkladné opatrenie súdu, ktoré hneď podá na príslušnej pohotovostnej 24-hodinovej službe súdu. Súd od obdržania do 24 hodín rozhodne na základe nálezov o odňatí dieťaťa z rodinného prostredia.

A.3.a.6) Pracovník sprevádza dieťa do príchodu rozhodnutia súdu a privolaných pracovníkov CPR. Pre pracovníkov CPR vypracuje sociálnu správu o dieťati, jeho potrebách a jeho rodinnom prostredí.

A.3.b.1) Ak nie je z nejakej príčiny vhodné, či potrebné dieťa po šetrení v rodine odňať okamžite, na mieste zostávajú prítomní policajti. Orgán SPO sa vráti na ÚPSVaR, kde, už vo funkcii kolízneho opatrovníka dieťaťa, pripraví všetky potrebné podklady spomínané vyššie v bodoch A.3a3 – 6 a s rozhodnutím súdu sa vráti do rodiny, kde dieťa odníme.

B.1) Ak ide o prvý podnet a po šetrení v rodine situácia nie je pri vysokej miere ohrozenia natoľko akútna, aby bolo nutné 24-hodinové neodkladné opatrenie, môže orgán SPO pristúpiť k podaniu žiadosti o 7-dňové neodkladné opatrenie, alebo o 30-dňové neodkladné opatrenie súdu a po dohode s CPR a so súhlasom rodiny sa pokúsiť o sanáciu danej situácie.

B.2) V prípade, že udelené výchovné opatrenia neboli účinné a nedošlo k nevyhnutnej náprave v rodine, alebo sa situácia zhoršila, pristúpi sociálny pracovník k podaniu žiadosti o 24-hodinové neodkladné opatrenie, alebo podľa príslušnej lehoty, ak to okolnosti dovoľujú, počká na rozhodnutie súdu o udelení 7-dňového, či 30-dňového neodkladného opatrenia.

B.3) Následne dieťa odníme vyššie spomínaným procesom.

C.1) Príde podnet v súvislosti s rodinou, s ktorou sa dlhodobo pracuje na jej sanácii. Pokiaľ pracovník na základe Zákona o sociálnoprávnej ochrane a Zákona o rodine podľa príslušných interných noriem ÚPSVaR, dôjde k oprávnenému presvedčeniu, že vyčerpal všetky jemu dostupné prostriedky na pomoc v sanácii danej rodiny, pristúpi k podaniu žiadosti o odňatie dieťaťa z rodinného prostredia podľa akútnosti situácie riadnou cestou, a to 30-dňovým, 7-dňovým alebo 24-hodinovým neodkladným opatrením.

C.2) Ak to podnet vyžaduje a znalosti o rodine nie sú v daných súvislostiach dostatočné, realizuje orgán SPO šetrenie v rodine ešte pred podaním žiadosti o odňatie.

C.3) Druhou možnosťou je, že sociálny pracovník prichádza do rodiny už s rozhodnutím súdu.

Kód: zmena

Z výpovedí je zjavné, že podnet na neodkladné konanie vo veci ohrozenia dieťaťa môže na súd predložiť ktokoľvek, pričom existujú príslušné procesné formy, ktoré ustanovujú, do akej časovej lehoty má súd vydať rozhodnutie. Podnet podľa Zákona o rodine môže predložiť ktorákoľvek osoba s lehotou 30 dní. Podľa osobitného predpisu paragrafu 365 je lehota 7 dní. Podnet na 24-hodinové neodkladné opatrenie môže dať len orgán SPO podľa paragrafu 367. Zákon v tejto oblasti nepriniesol žiadnu zmenu, ani podľa slov participantov nebola zmenami táto oblasť zasiahnutá. Lehoty rozhodnutia súdu zostali nezmenené a v praktickej oblasti nedošlo k nijakej zmene. V prípade nevyhnutnosti môže orgán SPO žiadať odňatie dieťaťa prostredníctvom 24-hodinového neodkladného opatrenia. Podľa participanta tri došlo k procesným zmenám. Podľa participanta dva zmena zákona pomohla predovšetkým v jednoznačnosti rozhodnutia vyňať dieťa z rodiny.

Ďalším dopadom, ktorý nastal s implementáciou zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane, je omnoho širšie zapojenie CPR. Participant jedna udáva ako odpoveď na doplňujúcu otázku 1.10 nasledovné: „...aby ste mohli zapojiť CPR, tak s nimi musíte spísať dohodu. Už tu by ste mal mať zhodnotenie rodiny. Na základe čoho do procesu zapojíte CPR... (Pri tej príležitosti) kreujete plány práce s rodinou. Odvtedy prehodnocujú plány práce pracovníci CPR. Ak je to rodina s vysokou mierou ohrozenia, tak každé dva mesiace. Keď to nie je rodina s vysokou mierou ohrozenia, tak prehodnocujú raz za pol roka... CPR vypracuje a zasiela (orgánu SPO) len správu. Oni (pracovníci z CPR) chodia do rodiny, stýkajú sa s rodinou... Orgán SPO už tam chodiť nemusí. Pokiaľ rodina funguje podľa toho, ako si to CPR nastaví, tak vám posielajú len správy, že rodina spolupracuje. Píšu nejaké posuny, ako napredujú, lebo oni si v pláne práce dávajú nejaké úlohy a zhodnocujú situáciu. No a keď nenapredujú nijak a (nedochádza k žiaducemu progresu,

alebo sa situácia zhoršuje), tak vy to ukončíte a pristúpite k nejakým ráznejším krokom. Väčšinou je to odobratie dieťaťa, lebo ste (už) vyčerpali všetky možnosti.“

Kód: zjednodušenie

Podľa participanta dva, ktorý vníma situáciu zmien zo širšieho časového rámca, došlo v dôsledku zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane k dopadu na zjednodušenie práce sociálneho pracovníka. Podľa jeho vlastných slov ustanovenia zákona a ich rozpracovanie v Interných normách ÚPSVaR sú natoľko podrobné a dôkladné, že minimalizujú možnosť a mieru pochybenia sociálneho pracovníka v kontexte opomenutia niektorého z konkrétnych krokov definovaných interných postupov pri práci s detským klientom a jeho rodinným prostredím v situácii vysokej miery ohrozenia detského klienta, ako aj možných opomenutí a prehliadnutí pri výbere a pri aplikovaní výchovných opatrení a iných opatrení v prospech snahy o sanáciu rodiny, a v dôsledku toho aj snahy o ponechanie dieťaťa v jemu najbližšom – rodinnom prostredí.

Kód: zjednoznačnenie

V oblasti zjednoznačnenia rozhodnutí orgánov SPO sa kladne vyjadrujú všetci participanti v prospech dopadov zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane. Participant dva hovorí, že: „...Pomáha to tým, že si urobíte všetky povinnosti, ktoré máte. A záver je taký, že vyňať. Je to jednoznačné.“ Ďalej pokračuje: „Teraz im dávame tú väčšiu šancu... viac chodíme kontrolovať, viac robíme papierov, viac to vidíme, viac sa tomu môžeme venovať... Takto musíte urobiť pre nich viac krokov... viac subjektov sme zapojili a dlhšie ťaháme tú rodinu a potom to buď padne, alebo to funguje...“ Typický proces snahy o sanáciu rodiny je sústredený na úsilie nevyňať dieťa z rodiny, ak je akákoľvek iná dostupná možnosť. V minulosti bolo preferovanou formou, pri vysokej miere ohrozenia dieťaťa dieťa, najskôr odobrať a následne pristúpiť k sanácii rodiny. Dnes sa pri nie akútnych situáciách preferuje intenzívne nasadenie tímu profesionálnych špecialistov (sociálni pracovníci, terénni sociálni pracovníci, psychológovia, psychoterapeuti, psychiatri, animátori) a iných subjektov (dobrovoľníci, treťosektorové organizácie...) s úmyslom aplikovania aj nových metód a postupov sociálnej práce (rodinný kruhu, komunitná sociálna práca) pri pravidelnom sledovaní progresu sanácie rodiny orgánom SPO.

Zatiaľ čo participant dva sa o administratívne vyjadruje všeobecne ako o desiatkach strán dokumentácie vypracovanej pre prospech záchrany rodiny a zjednoznačnenie rozhodnutí sociálnych pracovníkov, participant štyri uvádza viaceré konkrétne oblasti:

správa o dieťati, správa o rodine, lekárska správa, správa zo školy, správy z iných inštitúcií, záznam o zásahu polície.

Participanti jeden a tri konštatujú, že keď sa vyčerpajú všetky možnosti, ako sanovať rodinu, pristúpia k odňatiu dieťaťa z rodiny, pričom je tento krok vďaka súčasnému zneniu Zákona o sociálnoprávnej ochrane jednoznačný a nevyhnutný.

Kód: prospech rodiny

Procesné kroky v postupoch, ktoré vznikli na základe ustanovení Zákona o sociálnoprávnej ochrane, nastavujú východiskovú situáciu, podľa hodnotení participantov, ako „v prospech rodiny“, pričom uvádzajú za prínosné pre rodinu: väčšiu a systematickejšiu snahu o sanáciu rodiny, širší okruh subjektov zapojených do pomoci rodine (najmä terénnych sociálnych pracovníkov z CPR), dlhší časový úsek pre sanáciu rodiny (ak nehrozí akútne ohrozenie dieťaťa), širší okruh nástrojov a metód pre sanáciu rodiny, častejšie návštevy orgánu SPO v rodine, hlbšie poznanie rodiny a jej situácie orgánom SPO.

Kód: administratíva

Aj v odpovediach na tretiu otázku sa vyskytujú časté zmienky o náraste administratívnej záťaže pre pracovníkov SPO. Na jednej strane vnímajú dokumentáciu kladne ako: 1. formu ochrany seba samých pred obvineniami zo zanedbania, či neoprávneného konania; 2. prehľad na spôsob „mal spraviť/spravil“ ako uistenie o naplnení všetkých svojich kompetencií a možností; 3. potrebu pre transparentnosť celého procesu. Na strane druhej záporne ako: 4. nadmernú, neprimeranú, vyťažujúcu a časovo ťažko realizovateľnú (prísť do mnohohodetnej rodiny na pravidelne sa opakujúce podnety a pri každej jednej situácii vypisovať 6-stranový dotazník s každým členom rodiny; nutnosť zaevidovať a archivovať akýkoľvek dokument, zaslaný klientom, v papierovej forme).

Participanti vnímajú ako užitočné – v oblasti uplatňovania metódy izolácie dieťaťa, že nastali niektoré procesné zmeny vyvolané zmenami Zákona o sociálnoprávnej ochrane, najmä dopady, umožňujúce predchádzať samotnému odňatiu dieťaťa z rodiny. Zároveň vnímajú ako problematické formu ich implementácie, ktorá je pre nich zaťažujúca a demotivujúca.

Výskumná otázka č. 4: „Znížila sa vďaka zmenám v Zákone o sociálnoprávnej ochrane vaša pracovná vyťaženosť ku prospechu výkonu?“

Kategória: pracovná vyťaženosť

Pri analyzovaní odpovedí participantov na štvrtú otázku sme z kódov vytvorili kategóriu „pracovná vyťaženosť“. Zastrešuje nasledujúce kódy: zvýšenie pracovnej vyťaženosť, zväčšenie počtu klientov, zvýšenie administratívy, zahltenie a neefektívnosť.

Kód: zvýšenie pracovnej vyťaženosť

Všetci štyria participanty v rozhovore opakovane zdôrazňovali, že ich pracovná vyťaženosť vzrástla. Pri doplňujúcej otázke, aby vyjadrili, akou mierou, zodpovedali nasledovne: 8 z 10, 5 z 10, dvojnásobne. Subjektívne celkové hodnotenie nárastu pracovnej záťaže je v tomto prípade zarážajúce. V prvej otázke sa participant tri vyjadril, že na nemenovaný obvod s počtom obyvateľov 200 000 pripadajú traja pracovníci plniaci funkciu orgánu SPO, pričom počet spisov pripadajúcich na jedného je 170 a viac. Participant štyri v odpovedi na štvrtú otázku v súvislosti s počtom prípadových spisov uvádza počet 200 spisov. Nakoľko je tento stav vážny, svedčí i potreba uviesť „zahltenie“ ako samostatný kód popisujúci konkrétne dôsledky zvýšenia pracovnej vyťaženosť.

Kód: zväčšenie počtu klientov

Participant jedna uvádza vplyvom zmenenej agendy výrazný nárast počtu klientov. Participant dva sa zmieňuje o počtoch prichádzajúcich nových podnetov: päť až osem nových podnetov týždenne a hodnotí, že tento počet v posledných dvoch rokoch nepomerne narástol.

Kód: zvýšenie administratívy

Na doplňujúcu otázku **k výskumnej otázke č. 4:** „Máte menej administratívnej práce? Ak nie alebo jej máte viac, je vám časovo umožnený plnohodnotný výkon opatrení SPOD?“ odpovedali všetci participanty jednoznačne, že administratívna záťaž sa výrazne navýšila na úkor možnosti priamej práce s klientom. Administratívne úkony popisujú ako: zdĺhavé, duplicitné, zbytočne zdĺhavé, neprimerané, neefektívne, časovo vyťažujúce.

Kód: zahltenie

Ako dôsledky vzrastajúceho počtu klientov a narastajúcej miery administratívnych povinností uvádza participant tri: „Máme menší časový priestor na prácu s rodinou.“ Participant štyri hovorí: „Povedala by som, že by sa tam zišla ešte jedna pracovná sila navyše.“ Participant jedna dodáva: „Umožňuje mi to hasiť, čo horí. Tak (ako) som to mala nastavené ja, tak som nemohla ísť nejak systematicky, ale tam, kde bol problém, tak to som riešila a skákala som (ako) motýlik z kvietka na kvietok.“ Participant štyri popisuje

situáciu nasledovne: „Čím viac papierov, tak tým viac sa to kopí a kopí. Tým viac tam človek potrebuje stráviť času, takže osemhodinová pracovná doba potom preklízne niekedy aj na dvanásťhodinovú.“

Ako je vidieť z uvedených príkladov, môžeme tu badať neprimeraný nárast pracovnej záťaže, predovšetkým z dôvodu vzrastajúceho množstva administratívnych povinností delegovaných na orgán SPO, pričom dochádza k výraznému zahľteniu pracovného času na úkor priamej práce s rodinami.

Kód: neefektívnosť

Všetci štyria participanti vyjadrili názor, že súčasný stav zákona spôsobuje dopady na ich výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany v neželanom smere. Inak povedané, cieľom bolo zvýšiť efektívnosť procesov, ktorá sa podľa vnímania sociálnych pracovníkov naopak znateľne znížila.

Podľa Zákona o sociálnoprávnej ochrane mala byť značná časť výkonu priamej práce delegovaná zo strany orgánov SPO na spolupracujúce subjekty. Toto delegovanie podľa slov sociálnych pracovníkov skutočne prebieha, predovšetkým smerom ku CPR a ku psychologickým a psychopediatrickým poradniam. V tomto smere vidieť dopad zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane na výkon opatrení SPO. Efektívnosť tohto dopadu je zo strany sociálnych pracovníkov vystavená značnej kritike, nakoľko je sprevádzaná neprimeraným nárastom administratívy.

Na jednej strane môže orgán SPO vďaka zmenám Zákona o sociálnoprávnej ochrane s konkrétnou rodinou pracovať dôslednejšie a poznať jej špecifickú situáciu hlbšie. To prináša ako želaný efekt:

1. väčší časový priestor na sanáciu rodiny;
2. viac nástrojov použiteľných na pomoc sanácie rodiny (CPR, psychológ, terénna sociálna práca);
3. väčšiu jednoznačnosť pri rozhodnutiach, ktoré rodiny nie je možné sanovať (orgán SPO vyčerpá s istotou všetky svoje možnosti);
4. väčšiu jednoznačnosť pri dôvodení pre odňatie dieťaťa z rodinného prostredia (dobrá a podrobná dokumentácia o každom členovi rodiny a jeho situácii a jasný prehľad o jednotlivých realizovaných opatreniach a ich efektívnosti);
5. väčšiu transparentnosť celého procesu (o každom kroku sa vedie záznam a všetko, čo sa realizuje, je vopred písomne vypracované a potvrdené).

Na strane druhej je dopadom zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane skutočnosť, že pre množstvo administratívy (plány, záznamy, vyhodnotenia...) sa znižuje možnosť orgánov SPO priamo pôsobiť v rodinách a vykonávať priamu prácu a terénnu sociálnu prácu a výkon ich funkcie sa stáva viac administrátorským a delegatívnym. Administrátorská záťaž sa vplyvom zmien natoľko zvýšila, že participanti považujú za nevyhnutné prehodnotenie dostatočnosti personálneho obsadenia oddelení SPO. Priamu prácu s rodinou preberajú terénni sociálni pracovníci a psychológovia vychádzajúci z CPR, ktoré je poverené výkonom opatrení orgánom SPO.

V tejto súvislosti považujeme za potrebné zdôrazniť postrehy participantov, že ani toto nastavenie v skutočnosti nepokrýva autentické potreby rodín v najvyššom stupni ohrozenia. Akákoľvek spolupráca s CPR je totiž pre rodiny zvyčajne dobrovoľná. Vysoko ohrozené rodiny však z rôznych dôvodov takúto spoluprácu vo zvýšenej miere odmietajú, pričom má orgán SPO zviazané ruky a možnosť jedine vyčkat', kým stav takejto rodiny nie je natoľko akútnej, aby zakročili odňatím dieťaťa.

Výskumná otázka č. 5: *„Zmenou Zákona o sociálnoprávnej ochrane sa viac zdôraznila potreba osobnostného rozvoja sociálnych pracovníkov následným vzdelávaním a supervíziou. Sú vám dostupné tieto prostriedky? Ako vidíte ich používanie? Nakoľko sú vám prospešné?“*

Kategória: osobnostný rozvoj

Na základe odpovedí participantov vyvstali, celkom podľa očakávania, dve podkategórie: supervízia a vzdelávanie.

Osobnostný rozvoj sociálnych pracovníkov predpokladá celoživotné vzdelávanie v odbore, ako aj priebežné metódy rozvíjania profesijných zručností pod vedením odborníka (ASSA, 2022).

Podkategória: supervízia

Takáto kontinuálna odborná pomoc vedená akreditovaným supervízorom pomáha zrkadliť problematické oblasti aktuálnych pracovných tém a vytvára „ozvučnú dosku“ k ich reflexii. Takto sa dosahuje najefektívnejšieho profesijného rastu tak jednotlivca (prevencia syndrómu vyhorenia), ako aj organizácie (nakoľko sa tým optimalizujú pracovné postupy) (ASSA, 2022).

V podkategórii supervízia sme identifikovali nasledovné kódy: dostupnosť, realizovanosť, povinnosť, prínosnosť, profesionalita a záťaž.

Kód: dostupnosť

Všetci štyria participanti sa vyjadrili, že majú supervíziu dostupnú. Participant dva vyjadril presvedčenie, že je dostupná polovičato: jednak je dostupná a povinná účasť na supervízii a jednak sa v skutočnosti nejedná o supervíziu, alebo je jej prevedenie neprofesionálne. Samotnú dostupnosť supervízie môžeme považovať za očakávaný a kladný dôsledok zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane.

Kód: realizovanosť

Všetci štyria participanti sa vyjadrili, že sa zúčastňujú na supervíznych stretnutiach. Participanti tri a štyri uvádzajú, že sa supervízia realizuje individuálnou aj skupinovú formou. Participant tri dodáva, že individuálna supervízia sa u nich realizuje vo frekvencii dvakrát do polroka a skupinová supervízia sa realizuje jedenkrát za pol roka. Realizovanie supervízie môžeme považovať za kladný dopad zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane.

Kód: povinnosť

Participanti jedna a tri uvádzajú supervíziu ako povinnú. Toto môžeme vnímať ako výsledok zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane. Vyjadrujeme však presvedčenie, že v duchu zákona by povinnosť zabezpečiť supervíziu mali vnímať predovšetkým vedúci pracovníci. Radoví pracovníci vykonávajúci funkciu orgánu sociálnoprávnej ochrany by supervíziu mali vnímať skôr ako im danú službu k profesijnému rastu, než ako povinnosť.

Kód: prínosnosť

Všetci štyria participanti hodnotia supervíziu ako neprínosnú (nie veľmi prínosnú, neprínosnú, neúčinnú, nič nedávajúcu, neprinášajúcu požadovaný obsah, nepomáhajúcu, nezmyselnú).

Kód: profesionalita

Každý jeden z participantov sa vyjadril, že supervízia, na ktorej sa zúčastňuje, je vedená neprofesionálne (nedôveryhodne, nekvalitne, nevhodne), dokonca sa nejedná ani o supervíziu. Participant jedna zároveň vyjadruje obavu o diskretnosti svojich supervízorov.

Kód: záťaž

Participanti dva a tri vnímajú supervízne stretnutia ako zaťažujúce.

V rámci tematického kontextu práce sa domnievame, že zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane napomohli dostupnosti a realizovaniu supervízie za účelom kontinuálneho skvalitňovania postupov a optimalizácie procesov súvisiacich

so sociálnoprávnu ochranou. Z dostupných údajov vyplýva, že uchopenie samotnej implementácie zákona nebolo najšťastnejšie nastavené – teda formou povinnosti pre orgány SPO. Zároveň je supervízia zo strany dopytovaných participantov hodnotená výrazne kriticky ako neúčinný, zbytočný až ohrozujúci nástroj, pričom najväčší problém vidia v nevhodnej forme a neprofesionálnom prevedení supervízie. Ako sa to prejaví na samotnom výkone sociálnych pracovníkov? Práve tak, ako to aj oni sami pomenúvajú: tým, že sa povinne na supervízii zúčastňujú bez primeraného zníženia pracovných nárokov a správnej psychohygieny, a že tak vykonávajú nadprácu, pociťujú supervíziu ako záťaž, ktorou, ako to vyplýva z ich vlastných slov, sa skutočne v tejto podobe zdá byť. Výsledkom v tomto prípade môže byť zníženie kvality práce v dôsledku:

- syndrómu vyhorenia,
- nadmerného pracovného zaťaženia v dôsledku nadpráce,
- nadmerného psychického zaťaženia v dôsledku zlej psychohygieny,
- demotivácie pracovníkov v dôsledku neaktualizácie pracovných postupov,
- nedostatočnej optimalizácie pracovných procesov.

Podkategória: vzdelávanie

Sociálny pracovník vykonávajúci funkciu orgánu sociálnoprávnej ochrany má podľa zákona spĺňať kvalifikačné predpoklady druhého stupňa vysokoškolského štúdia v odbore sociálna práca, alebo príbuznom odbore, alebo podľa osobitného predpisu má toto vzdelanie nadobudnúť v stanovenej lehote.

V podkategórii vzdelávanie sa vyskytujú nasledujúce kódy: podpora, profesionalita, záťaž.

Kód: podpora

Participant jedna, tri a štyri sa vyjadrili, že ďalšie vzdelávanie v odbore nie je zo strany ich zamestnávateľov (ÚPSVaR) podporované, ani im z jeho dosiahnutia neplýnú žiadne benefity. Participant štyri tvrdí, že vysokoškolské vzdelávanie v odbore sociálnej práce mu prinieslo niektoré teoretické poznatky. Na druhej strane pracovné skúsenosti boli neoceniteľným zdrojom praktických a mnohých teoretických poznatkov pre jeho vysokoškolské štúdium.

Participant tri uvádza, že interné normy, novelizácie a zmeny zákona spracúvajú formou domácej nadpráce, kde opäť nie je prítomná podpora pre dodatočné vzdelávanie.

Kód: profesionalita

Participant tri hodnotí prístup nadriadených vedúcich ako neprofesionálny v oblasti poskytovania zrozumiteľných informácií. Ocenil by erudovaný a profesionálny prístup.

Kód: záťaž

U participantov jedna a tri sa vyskytla zmienka o záťaži, ktorou je ďalšie vzdelávanie, nie kvôli vzdelávaniu samotnému, ale kvôli pracovným podmienkam.

Z vyššie uvedeného vidíme, že prístup k ďalšiemu vzdelávaniu v odbore sociálna práca je podľa slov participantov predovšetkým nepodporujúci, a to i napriek zmenám v Zákone o sociálnoprávnej ochrane.

3.2 VÝSTUPY Z ODPOVEDÍ SOCIÁLNYCH PRACOVNÍKOV

Červenú niť všetkých štyroch zrealizovaných rozhovorov, pri ktorých sme položili päť hlavných výskumných otázok a množstvo doplňujúcich otázok, by nám s vysokou mierou odhalila komplexná obsahová analýza odpovedí. Vzhľadom k povahe našej práce a taktiež k jej rozsahovým obmedzeniam si dovoľíme v tomto prípade výsledok takejto analýzy predikovať na základe doterajších zozbieraných dát a to v aktuálnom stave analytického procesu. Uvedomujeme si, že ide o akúsi skratku a skôr o kvalifikovaný odhad smerovania, než o presný výstup v podobe zakotvenej teórie.

Buď priamo v kódoch, alebo v ich atribútoch sa v odpovediach na každú jednu otázku vyskytovali dva pojmy: administratíva (byrokracia) a nadmerná záťaž (zahľtenie, záťaž, zväčšenie počtu klientov, zvýšenie pracovnej vyťaženia, zmena), pričom s administratívou sa spájali kódy: zvýšenie pracovnej vyťaženia, zjednotenie, zjednodušenie, zmena, spisová dokumentácia, výchovné opatrenia, zhodnotenie miery rizika, dopytovanie, prospech rodiny, zvýšenie administratívy, vyňatie z rodiny.

Druhá pravidelne sa vyskytujúca pojmová dvojica bola: ocenenie za prínos zmien a neprimeranosť zmeny. Keď pozeráme na komplex odpovedí, vidíme, že participantí kladne hodnotia predovšetkým prehľadnú systematickosť, ktorú môžeme považovať za prínos zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane. Vďaka tejto systematickosti krokov celého postupu práce s vysoko ohrozenými rodinami nadobúda pracovník istotu v otázke, či vyčerpá skutočne všetky svoje kompetencie pri pomoci sanácie rodiny. Jednotlivé kroky sú:

1. vyplývajúce zo situácie,
2. plánované vopred,
3. schválené na ďalší postup,
4. papierovo zdokumentované,
5. priebežne vyhodnocované, prehodnocované a revidované,

6. finálne vyhodnocované,
7. kontrolované,
8. archivované v zložke klienta.

Takýto postup prináša transparentnosť celého procesu, ochranu pred zneužitím právomocí, prevenciu pred neposkytnutím všetkej dostupnej pomoci rodinám s vysokou mierou ohrozenia, ochranu samotných sociálnych pracovníkov. Práve toto môžeme badať v odpovediach participantov. Na druhej strane takáto miera administrácie celého procesu, zjednodušené povedané, vytvára množstvo práce, ktorú je potrebné spraviť a ktorú zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane nezohľadňujú v aktuálnych štruktúrach personálneho obsadenia.

Treťou pojmovou dvojicou v tomto kontextuálnom rade je administrovanie a priama práca. V oblasti priamej práce s rodinou s vysokou mierou ohrozenia došlo vplyvom zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane k viacerým posunom: predovšetkým sa vytvoril priestor spolupráce na zapojenie viacerých subjektov do procesu priamej práce s rodinou. Sú to najmä CPR a psychologické poradne. Zároveň môžeme považovať za prínosné zmeny v oblasti nových metód, v oblasti dosahu výchovných opatrení a tiež v oblasti ich prehodnocovania. Taktiež vyššiu systematizáciu šetrení v rodine a vypracovanie interných noriem ÚPSVaRov ako výstup implementácie zmien zákona hodnotia participanti kladne. Stručne by sme mohli povedať, že situácia v oblasti SPO zameraná na klienta a orientovaná proklientsky doznala dobrý progres: smeruje k lepšej prevencii, k väčšej dostupnosti odbornej pomoci, ku kvalitnejšej a bližšej spolupráci s rodinným prostredím a v konečnom dôsledku ku zlepšeniu možností na sanáciu rodiny. Lenže naša práca sa zaoberá pohľadom sociálnych pracovníkov, ktorý má byť upriamený na dopady zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane na ich výkon opatrení SPO. Výkon opatrení orgánov SPO sa zdá byť v oblasti priamej práce v prospech administrovania celého procesu práce s vysoko ohrozenou rodinou redukovaný. Znižuje sa potreba návštev orgánu SPO v rodinách a markantný podiel priamej práce orgány SPO delegujú iným subjektom, predovšetkým CPR. Kladieme si otázku: má sa stať orgán SPO funkciou administrátora celého procesu pomoci rodine v jej sanovaní, ktorý prevažnú časť výkonnej úlohy deleguje na iné zložky? Bolo cieľom zmien v Zákone o sociálnoprávnej ochrane nastoliť daný stav? Bolo možné predísť súčasnému stavu administratívneho zahltenia orgánov SPO kvalitnou digitalizáciou procesu? Je na mieste otázka po primeranosti zákonom stanoveného personálneho obsadenia oddelení sociálnoprávnej ochrany na ÚPSVaRoch?

Stanovenie hypotézy je adekvátnym výstupom kvalitatívneho výskumu. Kvalitatívny výskum svojou povahou prakticky neumožňuje vyvodzovanie zovšeobecnení, nakoľko dosiahnuť pokrytie štatisticky požadovaného množstva participantov presahuje možnosti bežného výskumu. Výstupy kvalitatívnej povahy, ku ktorým sme dospeli postupmi zmieňovanými vyššie, môžeme koncentrovať do podoby navrhovanej hypotézy. Predkladáme nasledujúce znenie výskumnej otázky na formulovanie hypotézy: Bolo cieľom zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane zadeliť sociálnemu pracovníkovi vykonávajúcemu funkciu orgánu SPO úlohu administrátora procesov sociálnoprávnej ochrany, alebo bolo cieľom zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane vytvoriť sociálnemu pracovníkovi vykonávajúcemu funkciu orgánu SPO priestor na intenzívnu terénnu prácu?

Ako ďalší postup odporúčame túto hypotézu kvantitatívne overiť.

4 DISKUSIA

V nasledujúcej kapitole sa venujeme porovnaniu výstupov predchádzajúceho empirického výskumu, teda porovnaniu vyjadrení participantov k predkladaným otázkam, a očakávaniam pri návrhu noviel zákonov, ako i aktuálnej odbornej literatúre zachytávajúcej zmeny situácie v oblasti sociálnoprávnej ochrany. Kapitulu delíme na dve časti: diskusnú a návrhovú.

V prvej časti systematicky a funkčne spájame vyjadrenia participantov. Nesledujeme líniu jednotlivých položených výskumných otázok. Primárne sa zaoberáme hlavným výskumným cieľom práce a jej tromi parciálnymi cieľmi, pričom sledujeme tematickú líniu práce tak, ako sme ju uviedli v širšom koncepte na začiatku. Pokračujeme v porovnávaní výpovedí participantov s aktuálnym znením Zákona o sociálnoprávnej ochrane a so súčasnými publikáciami zachytávajúcimi dopady zmien daného zákona na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany.

Druhá časť kapitoly nám dala priestor predniesť niekoľko odporúčaní pre prax, ktoré môžeme považovať za potenciálne prínosné. Taktiež sme na tomto mieste načrtli niektoré možnosti pre ďalší výskum v danej oblasti.

4.1 ZHODY A ROZPORY U INÝCH AUTOROV

Hlavným výskumným cieľom práce bolo zodpovedať otázku, či sociálni pracovníci pracujúci na pozícii orgánu sociálnoprávnej ochrany hodnotia zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane za posledných päť rokov ako prínosné pre výkon opatrení SPOD. Na základe výstupov z polo-štruktúrovaných rozhovorov popisovaných v predchádzajúcej kapitole môžeme povedať, že hodnotenia sociálnych pracovníkov vo vzťahu ku zmenám Zákona o sociálnoprávnej ochrane vystihuje označenie „rozpačité“ alebo aj „rozporuplné“. Na jednej strane môžeme hovoriť:

- o prínosnosti pre klienta,
- o kladnom dopade a žiadanom efekte pre klienta,
- o zameraní pohľadu na klienta,
- o smerovaní krokov k naplneniu najlepšieho záujmu dieťaťa,
- o zefektívnení procesu sanácie rodiny.

Na druhej strane, ak zameriame pozornosť na vplyv zmien na sociálneho pracovníka, môžeme hovoriť:

- o nadmernej pracovnej záťaži,
- o neprimeranom zvýšení administratívnej záťaže,

- o obmedzení možnosti priamej práce s rodinou, o sťažení možnosti opakovaných návštev v rodine a v rodine prirodzenom prostredí pre potreby dôkladného šetrenia.

Na tento problém poukazuje už Vrbovská vo svojej práci *Postavenie kolízneho opatrovníka pri ochrane práv detí v rozvodovom procese*, kde uvádza vo svojich odporúčaníach pre prax orgánov SPO, že:

„Vykonávanie šetrenia v rodine kolíznym opatrovníkom by malo byť systematické, nie len mechanické. Zamerané by nemalo byť len na materiálne podmienky, ale hlavne na vzťahové pomery v rodine. Návštevy v rodine by mal uskutočňovať viackrát, aby rodinu zastihol v každodennej činnosti a tak si mohol urobiť ucelený obraz o rodine. Uvedomujeme si, že by to bolo veľmi časovo náročné a vyžadovalo by si to určite zvýšiť aj počty kolíznych opatrovníkov“ (Vrbovská 2019, s. 71).

V tomto kontexte je na mieste uviesť, že v októbri roku 2021 bol v parlamente predložený návrh zákona, ktorého:

„základným cieľom je detailnejšou úpravou postupu kolízneho opatrovníka prispieť k minimalizácii negatívneho vplyvu rodičovských sporov na dieťa a taktiež prispieť k naplneniu princípu najlepšieho záujmu dieťaťa. Návrh zákona má vytvoriť právny základ pre zjednotenie postupu orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v pozícii kolíznych opatrovníkov.“ (ZMOS 2021)

Tento zákon neprešiel do druhého čítania (NRSR 2021).

Vrbovská ďalej uvádza ako odporúčanie pre prax nasledovné:

„Zvýšením počtu kolíznych opatrovníkov zabezpečiť, aby na šetrenia v rodine chodili dvaja kolízni opatrovníci. Zabezpečila by sa tým väčšia objektivita a posúdenie vzťahov v rodine, nakoľko zistené poznatky by konzultovali medzi sebou“ (Vrbovská 2019, s. 71).

Budeme sa teraz zaoberať tématickým okruhom našej práce. Zameriame pozornosť na pohľad zo strany sociálnych pracovníkov. Pozrieme sa na to, ako vidia dopady zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane. Budeme pri tom pamätať na to, že predovšetkým cielene sledujeme oblasť výkonu opatrení SPOD so zvláštnym zreteľom na riziko neprimeraného predĺženia pobytu dieťaťa v sociálno-patologicky rizikovom prostredí. Konštatujeme, že môžeme vidieť nasledujúce tri problematické tézy ako kľúčové: nadmerná pracovná záťaž; neprimerané zvýšenie administratívnej záťaže; obmedzenie možnosti priamej práce s rodinou.

Za povšimnutie tiež stojí, že takzvaný Zákon proti byrokracii, teda *Zákon č. 310/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých*

opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskoršieho predpisu a ktorým sa menia a doplňajú niektoré zákony, hoci sa dotýkal niekoľkých oblastí Zákona o sociálnoprávnej ochrane, predsa nijako nezasiahol do nami skúmanej problematiky rodín s vysokou mierou ohrozenia.

V oblasti postojov sociálnych pracovníkov k zmenám zákona v súvislosti so špecifickou metódou používanou k zamedzeniu nežiaduceho vplyvu rodinného prostredia na dieťa pri vysokej miere ohrozenia, teda v prípadoch, kedy sociálny pracovník uznáva za vhodné konať okamžite a v úlohe kolízneho opatrovníka podáva na súd žiadosť o neodkladné opatrenie, či už 24-hodinové, 7-dňové, alebo 30-dňové, sme dospeli k presvedčeniu, že nedošlo k zmene lehôt ani k zmene zaužívanej praxe.

Pre sociálnych pracovníkov je najzávažnejšou otázkou kým v dnešnej dobe sú a aká je ich primárna úloha: Snaha o záchranu detí? Snaha o vytvorenie takých podmienok, aby dieťa mohlo zostať v rodinnom prostredí? Snaha o skorý návrat detí do sanovaných rodín? Alebo o precízne a úplne vypracované spisy? Nával administratívnych povinností zahltil časové možnosti sociálnych pracovníkov natoľko, že do veľkej miery obmedzil ich možnosti aktívne sa účastniť na sanačnom procese rodiny, kde je dieťa s vysokou mierou ohrozenia. Tak ako už zdôrazňovala kolegyňa Vrbovská, ktorú citujeme vyššie, rovnako my a aj sociálni pracovníci – participanti – v našich rozhovoroch vyjadrili, že je nie len vhodná, ale pre kvalitnú prácu aj potrebná opakovaná návšteva na: 1. zisťovanie miery ohrozenia, 2. šetrenie v rodine.

Predovšetkým preto, aby sociálny pracovník mal možnosť poznať aké sú reálne a autentické vzťahy v rodine, aby ich videl v prirodzenom procese. Zároveň je pre takéto návštevy vhodné, aby sociálny pracovník nevstupoval do rodiny sám, ale vo dvojici. Dvojica pracovníkov je vhodná tak z ohľadu na fyzickú a morálnu bezpečnosť samotného sociálneho pracovníka, ako aj z ohľadu na plnú transparentnosť procesu šetrenia.

V zmysle časovosti nebola zákonom priznaná žiadna zmena. Lehoty neodkladných opatrení a ich posudzovanie sú podľa hodnotení participantov na rovnakej úrovni ako v roku 2016, respektíve na úrovni roku 2013, pričom konštatujú, že stav považujú za vyhovujúci. Vzhľadom na druhý parciálny cieľ: zistiť postoje sociálnych pracovníkov v otázke: „*Sťažili zmeny v Zákone o sociálnoprávnej ochrane vyhodnocovanie miery ohrozenia dieťaťa sociálnym pracovníkom pri šetrení v rodine?*“ konštatujeme, že sociálni pracovníci považujú štruktúrovanosť celého procesu šetrenia v rodine za nad mieru

dostatočnú. Hodnotia ju ako príliš podrobnú a naopak by ocenili práve spomínanú možnosť opakovaných návštev, prípadne dvojíc.

V treťom nami stanovenom parciálnom celi, teda či sa sociálnym pracovníkom vykonávajúcim funkciu orgánu SPO sťažili podmienky vplyvom nadmernej administratívy, znie jednoznačná odpoveď: áno. Podmienky výkonu práce sociálnych pracovníkov sa podľa hodnotení sociálnych pracovníkov v našom výskume výrazne sťažili na úkor výkonu opatrení SPOD.

4.2 ODPORÚČANIA PRE PRAX

Nami predkladané odporúčania pre prax nie je možné zovšeobecniť.

1. Vzhľadom na stávajúce problémy s nedostatočnosťou personálneho zabezpečenia vyplývajúceho jednak z kapacitných dôvodov uvedených v zákone a jednak z procesných dôvodov – teda nárokov kladených na výkon práce orgánu SPO, navrhujeme v legislatívnom procese sa **zaoberať primeranosťou nastavenia pomeru počtu pracovníkov a pracovného zaťaženia**. Jedným z možných výsledkov by mohlo byť legislatívne navýšenie počtu sociálnych pracovníkov na oddeleniach sociálnoprávnej ochrany. Ak by sme vychádzali z údajov zozbieraných v tejto práci, jednalo by sa o navýšenie na 1,5 násobok súčasného stavu (napríklad: na Petržalku by neboli určený traja pracovníci vo funkcii orgánu SPO, ale aspoň piati). Iným možným riešením by bolo prehodnotenie primeranosti administratívnej záťaže vyžadovanej od sociálnych pracovníkov.

2. V oblasti šetrenia v rodinách vidíme ako vhodné odporúčať **prehodnotenie rozsahu dotazníka** určeného na vyhodnotenie mierny ohrozenia pre každé dieťa v rodine, pri každom šetrení. Súčasný dokument ustanovený internými predpismi síce vynikajúcim spôsobom vytvára opornú štruktúru pre celý priebeh procesu šetrenia v rodine, svojim rozsahom, ako aj frekvenciou svojho používania a tiež svojou fyzickou (papierovou) formou však výrazne proces šetrenia sťažuje a neprimerane predlžuje. Ktorýkoľvek z postupov by pracovníkom umožnil efektívnejšie sa venovať šetreniu v rodine. Napríklad: orgán SPO vyslaný na šetrenie do rodiny by mohol od ÚPSVaRu dostať pracovný tablet určený na digitálny zápis, alebo transcript hovoreného slova. Digitalizáciou a prepojením so systémom ÚPSVaRu by došlo k významnej úspore pracovného času a zefektívneniu celého procesu. Druhou možnosťou by bolo prehodnotenie dĺžky samotného dotazníka na prijateľnejšiu hodnotu. Ako tretiu možnosť vnímame nastavenie dotazníka na možnosť

jeho priebežného dopĺňania, pre prípad nevyhnutnosti viacnásobných návštev, čím by sa odstránila duplicita procesu.

3. **Viac návštev na šetrenie v rodine.** Z uvedených rozhovorov vyplýva, že potreba hlbšieho poznania pomerov v rodine si vyžaduje intenzívnejšie a predovšetkým frekventovanejšie vyskytovanie sa pracovníka v rodinnom prostredí dieťaťa. Tento krok vnímame ako vhodný pre prevenciu stagnovania a degradácie vzťahov u sanovateľných rodín. Je však spojený s odbremením sociálneho pracovníka od iných povinností, alebo po prehodnotení a navýšení personálnych stavov s efektívnym prerozdelením práce. Taktiež v tomto prípade vyvstáva otázka, ktorú sme už položili vyššie, či **je úmyslom zákonodarcu, aby orgán SPO bol administrátorom procesu sanácie rodiny,** a výkonovú časť v prevažnej miere prevzali terénny sociálni pracovníci? Orgány SPO majú vypracúvať plány pre terénnych sociálnych pracovníkov z CPR. Títo pracovníci vykonávajú bezprostrednú činnosť v rodinách (napríklad ako asistencia pri nadobúdaní rodičovských zručností). Pri obmedzenom trvaní a nízkej frekvencii návštev orgánov SPO v rodinách je na mieste druhá otázka: budú pracovníkom SPO postačovať v rozhodovacom procese v prevažnej miere sekundárne, t. j. sprostredkované informácie o rodinnom prostredí a vzťahoch (dostupné vďaka takémuto usporiadaniu), na základe ktorých má usmerňovať a prehodnocovať proces sanácie?

4. Z čisto praktickej výkonnej oblasti priamo v jednotlivých ÚPSVaRoch podľa slov participantov dochádza k užívaniu rigidných a nefunkčných schém prerozdeľovania práce vzhľadom na spisovú dokumentáciu a tak aj k nerovnomernému prerozdeľovaniu pracovného zaťaženia priamo na pracoviskách. Kompetencia tejto práce nesiahala ďaleko, tobôž nie k vnútornému usporiadaniu procesov v jednotlivých ÚPSVaRoch, no v kontexte prevencie vyhorenia nám prichodí ako potrebné zdôrazniť citlivosť zamestnancov na disproporčné jednanie bez zjavnej a odôvodnenej príčiny.

5. Podpora vzdelávania a realizovanie supervízie. Hoci supervízia nie je primárnou témou tejto práce a ani výskumu, predsa sa dotýka kvality a efektivity práce a tiež trvácnosti povolania jednotlivých sociálnych pracovníkov, nakoľko správne vedená je vynikajúcou prevenciou syndrómu vyhorenia. V tomto zmysle ani my neprinášame nové poznatky, len upriamujeme pozornosť na aplikovanie tých už existujúcich:

A. Na supervíziu použiť iné miesto, než je pracovné miesto (už vôbec nepoužívať kancelárie, kde sa ešte pracuje). Z pohľadu psychohygieny je, alebo môže byť oddelenie miesta výkonu supervízie a pracoviska dobrým krokom k uvoľnenosti, autentickosti, pocitu dôvery a tým aj k efektívnosti celého procesu.

B. Povinnosť vykonať si supervíziu, respektíve zúčastniť sa jej je na strane sociálneho pracovníka, a na strane sociálneho pracovníka by malo byť aj právo prehodnotiť kvalitu daného supervízora a v prípade potreby (závažná nedôvera, pochybnosť o etickosti, neprofesionálny prístup) požiadať o iného.

C. Zo zrealizovaných rozhovorov môžeme upriamiť pozornosť na tri aspekty, kde reflektujeme zvýšenú citlivosť pracovníkov: profesionalita supervízora, prísna diskretnosť a dodržiavanie profesijnej etiky (dôveryhodnosť).

Na záver predkladáme **návrh na ďalší výskumný postup**. Ako zo záverečnej časti predchádzajúcej kapitoly vyplýva, považujeme za vhodné a žiaduce, aby vo výskume v nami predkladanej problematike niekto pokračoval, preto odporúčame využiť zostavenú hypotézu ako podklad pre následný kvantitatívny výskum.

ZÁVER

Diplomová práca „*Dopad legislatívnych zmien na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately z pohľadu sociálnych pracovníkov*“ pojednáva o súčasných najpálčivejších otázkach v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí z rodín s vysokým stupňom ohrozenia. Kládli sme si za úlohu vypracovať prehľad jednotlivých zmien Zákona o sociálnoprávnej ochrane od roku 2016 do roku 2021, ktoré sa týkajú danej problematiky. Rozpracovali sme teoretické východiská a popísali základné pojmy s ohľadom na pozíciu sociálnoprávnej ochrany v celkovej štruktúre sociálnej práce na Slovensku. Náš pôvodný predpoklad, že v súčasnosti nie je v slovenskom priestore aktuálna publikácia zaoberajúca sa oblasťou sociálnoprávnej ochrany, sme boli nútení prehodnotiť, nakoľko sme dostali do rúk niekoľko kvalitných publikácií. Medzi nimi popredné miesto zastáva jednoznačne *Sociálnoprávna ochrana detí a rodiny v pomáhajúcich profesiách* od pani Hovanovej a pána Šlosára z roku 2020. Podujali sme sa koncipovať kvalitatívny výskum formou pološtruktúrovaného rozhovoru vyhodnocovaného metódou konceptuálnej a obsahovej analýzy s cieľom na výstup v podobe zakotvenej teórie. Vzhľadom na šírku témy a rozsahové obmedzenie diplomovej práce sme obsahovú analýzu použili v zjednodušenej forme, pričom sme ako výstup z kvalitatívneho výskumu formulovali hypotézu s otázkou o aktuálnosti smerovania náplne práce orgánov SPO vzhľadom na znenie zákona. Za jeden z najzaujímavejších výstupov práce považujeme svedectvá sociálnych pracovníkov. Z ich praxe je možné vyčítať skutočnosť súčasnej situácie v oblasti výkonu opatrení SPO u rodín s vysokým rizikom ohrozenia. Druhým výstupom nášho skúmania je odporúčanie pre pokračovanie vo výskume v kvantitatívnom overovaní stanovenej hypotézy. Tretím výsledkom, hoci si nenárokuje možnosť zovšeobecnenia, nakoľko vychádza z kvalitatívneho výskumu, je séria odporúčaní pre prax.

Zo zistených dát vychádza potešujúca správa, že Zákon č. 305/2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately priniesol kvalitatívny, systematický a systémový posun k lepšiemu v oblasti starostlivosti o deti z rodín s vysokou mierou ohrozenia, pravda za cenu niekoľkých nežiaducich dopadov pre sociálnych pracovníkov. Dúfame, že táto práca bude inšpiráciou a prínosom pre tých, ktorí sa budú chcieť dozvedieť niečo viac o praktickej podobe niektorých oblastí súčasnej sociálnoprávnej ochrany detí a vyvolá v nich záujem o toto životné povolanie a poslanie.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- ANDRUCHOVÁ, Jana – et LAĽOVÁ, Jana, 2009. *Manuál činnosti sociálnych pracovníkov k problematike sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately*. Bratislava: VŠ ZaSp sv. Alžbety, 165 s. ISBN 9788089271597.
- ASSP, 2022. *Supervízia* [online] [cit. 24.11.2021]. Dostupné na internete: <https://assp.sk/supervizia/>
- AYRES, Lioness, 2008. Semi-structured interview. In: GIVEN, Lisa M. eds., 2008. *The SAGE Encyclopedia of qualitative reserch methods*. London: SAGE Publications, Ltd., s. 810 – 811, 1043 s. ISBN 978-1-4129-4163-1.
- BALOGOVIÁ, Beáta – et ŽIAKOVÁ, Eva, eds., 2017. *Vademecum sociálnej práce. Terminologický slovník*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 360 s. ISBN 9788081524837.
- BRNULA, Peter, 2012. *Sociálna práca: Dejiny, teórie a metódy*. Bratislava: IRIS, 264 s. ISBN 978-80-89238-77-4.
- SINGLY, Francois de, 1999. *Sociológia súčasnej rodiny*. Praha: Portál, 128 s. ISBN 8071782491.
- DUNOVSKÝ, Jiří – et DYTRYCH, Zdeněk – et MATĚJČEK, Zdeněk, 1995. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dieťa*. Praha: Grada, 248 s. ISBN 8071691925.
- EATON, Y. M. – et ROBERTS, Albert R., 2009. Frontline crisis intervention. In: TEATER, Barbra, 2010. *An Introduction To Applying Social Work Theories And Methods*. New York: Open University Press, 240 s. ISBN 978-0335237784.
- FICOVÁ, Svetlana, 2008. *Ochrana práv maloletých v civilnom procese*. Bratislava: EUROUNION, 214 s. ISBN 978-80-89374-04-5.
- GAVORA, Peter, 2008. *Úvod do pedagogického výskumu*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 272 s. ISBN 978-80-223-2391-8.
- GÉRINGOVÁ, Jitka, 2011. *Pomáhající profese – Tvořivé zacházení s odvrácenou stranou*. Bratislava: Triton, 200 s. ISBN 9788073873943.
- GJURIČOVÁ, Šárka – et KUBIČKA, Jiří, 2003. *Rodinná terapie*. Praha: Grada Publishing, 182 s. ISBN 8024704153.
- HALAS, Juraj, 2016. Analýza. In: BIELIK, Lukáš – et HALAS, Juraj – et HANZEL, Igor – et al., 2016. *Slovník metodologických pojmov* [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 19 – 21, 140 s. [cit. 24.11.2021].

- ISBN 978-80-223-4276-6. Dostupné na internete:
http://amesh.sk/pdf/Slovn%C3%ADk_metodologick%C3%BDch_pojmov.pdf
- HARDY, Mária – et BRIŠŠÁKOVÁ, Janka – et PAVELOVÁ, Ľuba – et TOMKA, Milan, eds., 2012. *Metódy sociálnej práce s rodinou. Zborník z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava: VŠ ZaSP sv. Alžbety, 465 s. ISBN 978-80-8132-050-7.
- HETTEŠ, Miloslav. 2014. Medzinárodná rada pre sociálny rozvoj (ICSW) a jej význam pre sociálnu prácu. In: HETTEŠ, Miloslav – et ADAM, Gejza – et HLINKOVÁ, Andrea, 2014. *Sociálny rozvoj s akcentom na zvyšovanie kvality sociálneho života v Slovenskej Republike – Zborník z odbornej konferencie*. Bratislava: VŠ ZaSp sv. Alžbety, 168 s. ISBN 978-80-8132-129-0.
- HOLEŠOVÁ, Tamara, 2010. *Metódy sociálnej práce vo vzťahu ku klientovi v procese sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately – Bakalárska práca*. Olomouc: Univerzita Palackého. 80 s.
- HOVANOVÁ, Magdaléna – et ŠLOSÁR, Dušan, 2020. *Sociálnoprávna ochrana detí a rodiny – Vedecká monografia*. [e-publikácia]. Košice: UPJŠ v Košiciach, Filozofická fakulta. 175 s. ISBN 978-80-8152-862-0.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana – et KRÁLIČKOVÁ, Zdeňka – et WESTPHALOVÁ, Lenka – et al., 2015. *Rodinné právo*. Praha: C. H. Beck, 368 s. ISBN 978-80-7400-552-7.
- HULÍNOVÁ, Vladimíra – et ŠTEFÁKOVÁ, Lenka, 2016. *Metódy a metodika sociálnej práce. I., Formy a druhy sociálnej práce*. Ružomberok: Verbum, 259 s. ISBN 9788056104002.
- HUPKOVÁ, Marianna, 2011. *Rozvíjanie sociálnych spôsobilostí v pomáhajúcich profesiách*. Bratislava: IRIS, 334 s. ISBN 9788089256617.
- KVAŠŇÁKOVÁ, Lenka, 2008. Posudzovanie životnej situácie ohrozených detí a ich rodín v Gateshead vo Veľkej Británii. Skúsenosti zo zahraničnej praxe. In: R. JANEBOVÁ, Radka - et SMUTEK, Martin, eds., 2008. *Posudzování životní situace v sociální práci. Sborník z konference V. Hradecké dny sociální práce*. Hradec Králové: KSPaSP PF UHK, s. 200 – 205. 322 s. ISBN 978-80-7041-419-4.
- LEVICKÁ, Jana – et ZEMAN, Karol, 1999. *Sociálnoprávna ochrana detí a mládeže*. Bratislava: Slovak academic press, 72 s. ISBN 80-88908-34-5.
- LEŠKOVÁ, Lýdia, 2012. *Sociálna práca s rodinou pro vykonávaní opatření sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately*; HARDY, Mária – et BRIŠŠÁKOVÁ, Janka – et PAVELOVÁ, Ľuba – et TOMKA, Milan, eds., 2012.

- Metódy sociálnej práce s rodinou. Zborník z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou.* Bratislava: VŠ ZaSP sv. Alžbety, 465 s. ISBN 978-80-8132-050-7.
- LONGAUER, Viliam – et SELICKÁ, Denisa – et VANKOVÁ, Katarína, 2006. *Vybrané kapitoly zo sociálno-právnej ochrany.* Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 103 s. ISBN 9788080509668.
- LOVAŠOVÁ, Soňa, 2016. *Sociálna práca: Formy, postupy a metódy – Vysokoškolská učebnica.* Košice: Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach, 101 s. ISBN 978-80-8152-386-1.
- MADSEN, Kristen Bent, 1979. *Moderní teorie motivace.* Praha: Academia. 460 s.
- MAŠÁT, Vladimír, 2012. *Vybrané postupy práce se skupinou.* Vimperk: Akcent, 160 s. ISBN 978-80-86057-80-4.
- MATULNÍK, Jozef, 2020. *Základy aplikovanej štatistiky.* Bratislava: VŠ ZaSP sv. Alžbety.
- MÁTEL, Andrej, 2011. Sociálna patológia alebo deviácia? Primeranosť užívania výrazu a konceptu sociálnej patológie v sociálnej práci. In: HARDY, Márie – et al., eds. *Sociálna patológia rodiny – Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie.* Bratislava: VŠZaSP sv. Alžbety. s. 242 – 252. 365 s. ISBN 978-80-8132-000-2.
- MÁTEL, Andrej, 2011a. Sociálna patológia a deviácia. In: MÁTEL, Andrej – et SCHAVEL, Milan – et al. *Aplikovaná sociálna patológia v sociálnej práci.* Bratislava: VŠ ZaSP sv. Alžbety. 442 s. ISBN 978-80-8132-009-5.
- MATOUŠEK, Oldřich, 2003. *Rodina jako instituce a vztahová síť.* Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003. ISBN 80-86429-19-9.
- MIKLOŠKO, Jozef – et ŽARNAY, Štefan, 2008. *Ohrozená rodina na Slovensku.* Bratislava: Spoločnosť priateľov detí z detských domovov – Úsmev ako dar, 111 s. ISBN 978-80-969616.
- NRSR, 2021. *Národná rada Slovenskej republiky - hlasovanie poslancov.* [online] [cit. 29.01.2022]. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schodze/hlasovanie/hlasklub&ID=46711>.
- OLÁH, Michal – et ROHÁČ, Ján, 2008. *Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela – Učebnica pre štúdium a prax.* Bratislava: VŠ ZaSP sv. Alžbety, 255 s. ISBN 9788089271351.
- PRŮCHA, Jan – et WALTEROVÁ, Eliška – et MAREŠ, Jiří, 1998. *Pedagogický slovník.* Praha: Portál. 328 s. ISBN 80-7178-252-1.

- SCHREIER, Margrit, 2014. Qualitative Content Analysis. In: FLICK, Uwe, edit., 2014. *The SAGE Handbook of Qualitative Data Analysis*. London: SAGE Publications, s. 170 – 183, 665 s. ISBN 978-1-4462-0898-4.
- STRAUSS, Anselm – et CORBINOVÁ, Juliet, 1999. *Základy kvalitativního výzkumu – Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Nakladatelství Albert, 212 s. ISBN 80~85834-60-X.
- TAMÁŠOVÁ, Viola, 2006. *Teória a prax rodinnej edukácie*. Bratislava: SAPIENTIA, s. r. o. 210 s. ISBN 978-80-969178-3-9.
- TEATER, Barbra, 2010. *An Introduction To Applying Social Work Theories And Methods*. New York: Open University Press, 240 s. ISBN 978-0335237784.
- TKÁČIK, Ľuboš, 2014. Poznanie novodobých ohrození súčasných detí a mládeže ako prevencia sociálno-patologických javov – Bakalárska práca. Žilina: VŠ ZaSP sv. Alžbety. 67 s.
- TOKÁROVÁ, Anna – et al., 2003. *Sociálna práca. Kapitoly z dejín, teórie a metodiky sociálnej práce – Vysokoškolská učebnica*. Prešov: Akcent Print. 572 s. ISBN 80-968367-5-7.
- TOMÁNEK, Pavol, 2012. *Teoretické východiská rodinnej výchovy*. Brno: Tribun EU, 165 s. ISBN 978-80-263-0233-9.
- TOMEŠ, Igor, 2010. *Úvod do teórie a metodologie sociální politiky – Vysokoškolská učebnice*. Praha: Portal, 440. s. ISBN 978-80-7367-680-3.
- ÚPSVAR, *Interná norma Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny č. 067/2012 Plánovanie sociálnej práce pri vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kuratele*.
- VLČKOVÁ, Mária, 2001. *Týrané dieťa*. Bratislava: Univerzita Komenského, 172 s. ISBN 80-223-1574-5.
- VRBOVSKÁ, Silvia, 2019. *Postavenie kolízneho opatrovníka pri ochrane práv detí v rozvodovom procese – diplomová práca*. Bratislava: VŠZaSP sv. Alžbety. 84 s.
- Všeobecný komentár č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (čl. 3 ods. 1)*.
- WARD, Peter – et ADAMS, Sam – et LEVERMORE, Jude, 1997. *Jak se připravovat na práci s mládeží*. Praha: Portál, 143 s. ISBN 80-7178-044-8.
- Deklarácia práv dieťaťa*.
- Oznámenie č. 50/2003 Z. z.*
- Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky*.

Všeobecná deklarácia ľudských práv.

Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálne-právni ochraně dětí.

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník.

Zákon č. 61/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Zákon č. 89/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 453/2003 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 104/1991 Zb. Dohovor o právach dieťaťa v znení oznámenia č. 50/2003 Z. z.

Zákon č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii).

Zákon č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 231/2019 Z. z. o výkone detencie.

Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 310/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskoršieho predpisu a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Zákon č. 331/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 351/2017 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Zákon č. 378/2015 Z. z. o dobrovoľnej vojenskej príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

ZMOS, 2021. *Novela zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele.* [online] [cit. 29.01.2022]. Dostupné na internete: <https://www.zmos.sk/novela-zakona-o-socialnopravnej-ochrane-deti-a-socialnej-kuratele-oznam/mid/469715/.html>.

Prílohy

Príloha č. 1 Rámcová štruktúra polo-štruktúrovaného rozhovoru

Príloha č. 2: Prepis 1. rozhovoru

Príloha č. 3: Prepis 2. rozhovoru

Príloha č. 4: Prepis 3. rozhovoru

Príloha č. 5: Prepis 4. rozhovoru

Príloha č. 6: Tabuľková analýza výskumnej otázky č. 1

Príloha č. 7: Tabuľková analýza výskumnej otázky č. 2

Príloha č. 8: Tabuľková analýza výskumnej otázky č. 3

Príloha č. 9: Tabuľková analýza výskumnej otázky č. 4

Príloha č. 10: Tabuľková analýza výskumnej otázky č. 5

Príloha č. 1 Rámcová štruktúra polo-štruktúrovaného rozhovoru

Môžem poprosiť o súhlas s nahrávaním rozhovoru?

Od roku 2016 do súčasnosti prešiel Zákon č. 305/2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately viacerými zmenami, ktoré mali priniesť mnohé významné a prospešné premeny praxe v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V nasledujúcich otázkach nás zaujímajú predovšetkým najdôležitejšie dopady zmien zákona na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately so zameraním na riziko neprimeraného predĺženia pobytu dieťaťa v sociálno-patologicky rizikovom prostredí.

Odkedy pracujete na ÚPSVARE?

Vykonávate funkciu orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately?

Výskumná otázka č. 1: *„Čo si myslíte o zmenách vašej práce ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí v súvislosti so zmenami Zákona o sociálnoprávnej ochrane od roku 2016 po dnes?“*

Výskumná otázka č. 2: *„Nakoľko ovplyvnili zmeny v Zákone o sociálnoprávnej ochrane možnosti vášho zisťovania a vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine?“*

Výskumná otázka č. 3: *„Nakoľko užitočné vnímate zmeny Zákona o sociálnoprávnej ochrane v súvislosti s vašimi podmienkami na vaše uplatňovanie metódy izolácie dieťaťa, pri vysokej miere ohrozenia dieťaťa?“*

Výskumná otázka č. 4: *„Znižila sa vďaka zmenám v Zákone o sociálnoprávnej ochrane vaša pracovná vyťaženosť ku prospechu výkonu?“*

Doplňujúce otázky k výskumnej otázke č. 4: *„Máte menej administratívnej práce? Ak nie, alebo jej máte viac, je vám časovo umožnený plnohodnotný výkon opatrení SPOD?“*

Výskumná otázka č. 5: *„Zmenou Zákona o sociálnoprávnej ochrane sa viac zdôraznila potreba osobnostného rozvoja sociálnych pracovníkov následným vzdelávaním a supervíziou. Sú vám dostupné tieto prostriedky a ak áno, ako vidíte ich používanie a nakoľko sú vám prospešné?“*

Príloha č. 2: Prepis 1. rozhovoru

Môžem poprosiť o súhlas s nahrávaním rozhovoru?

Áno.

Od roku 2016 do súčasnosti prešiel Zákon číslo 305 z roku 2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately viacerými zmenami, ktoré mali priniesť mnohé významné a prospešné premeny praxe v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V nasledujúcich otázkach nás zaujímajú predovšetkým najdôležitejšie dopady zmien zákona na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately so zameraním na riziko neprimeraného predĺženia pobytu dieťaťa v sociálno-patologicky rizikovom prostredí. V tomto kontexte bude vedený aj náš rozhovor.

Od ktorého roku pracujete na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny?

Od 2013-teho.

Na akej pozícii pracujete?

Najprv som robila na náhradnej rodinnej starostlivosti a potom som robila na sociálnoprávnej ochrane detí. Vlastne som robila miery ohrozenia rodín. A čo ešte? To bolo všetko. Rodiny s mierami ohrozenia a ešte plus som mala rozvody. Že som bola, ako aj kolízny opatrovník.

Moja prvá otázka je: Čo si myslíte o zmenách vo vašej práci orgánu sociálnoprávnej ochrany detí v súvislosti so zmenami Zákona o sociálnoprávnej ochrane od roku 2016 až po dnes.

Tak, musíte mi tie zmeny vymenovať, konkrétne, ktoré máte na mysli.

Konkrétne mám na mysli zmeny, ktoré sa týkajú predovšetkým Zákona číslo 61 z roku 2018.

...To vám neviem povedať takto...

Áno, ja Vám poviem konkrétne miesta.

Zákon 61, aký je to, myslíte skôr paragraf? Alebo ja som robila s 305-kou a 36-kou.

Jedná sa o zákon 305.

Potom to nemôže byť Zákon 61.

Áno, ale Zákonom 61 sa novelizoval Zákon 305.

Aha, toto ja som neni z toho. Lebo ja som v robote dostala viete ako dva zákony 305-ku a 36-ku a že to si mám naštudovať.

Prvá väčšia zmena bola, že sa vyslovene spomína Dohovor o právach dieťaťa.

Neodvodzuje sa, že na rodiča aký to má dopad alebo na koho... Nevieam, či zodpovedám správne otázku, ktorú ste sa pýtali, ale ak ide o to, tak mi to príde, že toto chcete vedieť. Takže vždycky máte na zreteli, ako sociálny pracovník, záujem toho maloletého dieťaťa.

Doplnili sa niektoré metódy pomoci pri riešení problémov, konfliktov a prispôsobovania sa klientov, konkrétne: podpora pri obnove a rozvoji rodičovských zručností. Doplnilo sa aj zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny a posúdenie možností rodiča a príbuzných v tejto situácii pomôcť a nachádzať riešenie. Čiže boli doplnené dve nové metódy.

No akože takto pravdupovediac, viem, čo myslíte. Museli sme po novom, sme to museli to robiť, zhodnotiť situáciu dieťaťa áno a podporovať rodinu. To boli plány práce. Len ja vám to poviem takto, nám to pridalo byrokracie, roboty, a v tom, akože sme to museli písať, plány, všetko sme museli vypisovať okolo toho, no proste tvorivá činnosť z našej strany, na čo nie je čas, ale my sme to robili predtým aj tak. Ako... Vždycky sme zhodnotili situáciu dieťaťa. Možno sme to nedávali na papier, ani tie plány práce sme takto nemuseli práčne vypracovávať, vypisovať, ale vždycky sme si plánovali nejakú činnosť. A vždycky sme sa snažili pre tie deti hľadať najprv v rodine nejaké miesto a až neskôr, keď ako všetko zlyhalo alebo nebolo možné ich v rámci rodiny niekde umiestniť. Pokiaľ akože tá ich primárna rodina, ako matka s otcom, zlyhávali, že bolo treba dieťa odobrať. Len akože teraz okolo toho vznikol brutálny reťazec byrokratických činností, na ktoré nie je čas, takže nám to akoby skomplikovalo život. Ale ten spôsob práce, z môjho pohľadu, sa nezmenil. Viete, tak či tak by sme to robili rovnako, len sme nemali toľko papierovačiek okolo toho. To som v skratke chcela povedať.

Rozumiem. Upravili sa osoby, ktorým je možné uložiť výchovné opatrenie. Okrem dieťaťa sa do týchto osôb zahrňajú rodičia aj iné osoby.

Iné osoby, sme nevyužívali výchovné opatrenie, teda ako ja zo svojej pozície, ale rodičia áno a to bolo to výchovné opatrenie, že si mohol uložiť, aby sa zúčastňovali na (nejak, akože pod tým výchovné opatrenie)... Že v spolupráci s nejakým psychológom alebo spoluprácu s TDR na obnovení alebo získaní rodičovských zručností, ale väčšinou to nebolo platné. Nič. Akože nič sa tým, napriek tomu, že sme sa snažili využívať toto výchovné opatrenie aj sme ich kládli. Zase akože plus byrokracia padla nám na hlavu, plus to, že nemalo to žiadaný efekt. Nevideli sme nič, že by tá rodina napredovala a videli sme, že keď je rodina schopná a chce tie deti prinavrátiť naspäť alebo nechce o ne prísť, tak vie zabráť úplne sama bez nejakých našich takýchto výchovných opatrení. A keď je neschopná,

tak nepomôžu tej rodine ani tieto výchovné opatrenia. V skratke. Plus zase byrokracia pripadla nám.

Vďaka. Potom ďalšia zmena bola: umožňuje sa a nariaduje sa po skončení výchovných opatrení Orgánu sociálnoprávnej ochrany sledovať trvácnosť týchto účinkov, či bolo účinné výchovné opatrenie a ak nie, tak vyvodit' z toho dôsledky.

No ako, ja ako sociálny pracovník som mala v kompetencii alebo mám v kompetencii, keď sa mi tam niečo nezdá, nejaký čas sledovať aj po ukončení výchovného opatrenia ako tá rodina funguje, pokiaľ to je akútne.

Prispievalo to k tomu, aby dieťa mohlo zostať v rodine?

Poviem to takto, akože z môjho pohľadu sa tá rodina, aj ako som to povedala pred chvíľou, že väčšinou tie výchovné opatrenia nikam neviedli, takže ani si nepamätám, že po výchovnom opatrení by som, alebo že by som mala nejaké úspešné výchovné opatrenia alebo čo boli také súdom uložené výchovné...

Ďalšia zmena, ktorá tam bola, že sa umožňuje zrušiť výchovné opatrenie alebo ho zmeniť v priebehu jeho trvania.

Áno.

Toto ovplyvnilo vašu činnosť?

Áno, lebo keď bolo uložené a bolo úplne že neúčinné počas kontrol vykonávaných, ktoré patria každé dva mesiace ku kontrole toho výchovného opatrenia, tak je to veľmi výhodné, keď to môžeš zrušiť a nemusíš to nechať toho pol roka do konca.

Aha, čiže po dvoch mesiacoch ste mohli zrušiť alebo zmeniť výchovné opatrenie.

Som urobila kontrolu a keď som vyhodnotila, že je neúčinné tak som ho mohla zrušiť. Hodnotím to ako dobrý krok, že to neni strata času.

Potom zmenil sa pojem detské domovy na krízové strediská... a krízové strediská, a tiež detské domovy pre maloletých. Všetko sa to zmenilo na CPR-Centrum pre rodiny respektíve na zariadenie.

Áno centrá pre deti a rodiny. To ma nejak neovplyvnilo, tento názov, zmena názvu.

Potom sa, upravilo sa pôsobenie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, čo sa týka metodík, koncepcií, organizácie práce. Toto sa vás nejak dotklo?

Nie. Nemalo to nejak vplyv na moju prácu, akože Ústredie si koná samostatne a robí nám vlastne metodiku, určuje postupy práce ako máme konať ale ako vydáva nám interné normy, akože ale, no dotýka sa ma toto vydajú nariadenie a ja musím podľa toho ísť. Ale prvoradá mi je zákon, hej, pred internou normou.

Ústredie práce tiež participuje na analýze nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodinu a na analýze vývoja trendov v rámci sociálno-patologických javov. Tam ste zasielali nejaké štatistické údaje alebo niečo podobné na Ústredie?

No Ústredie práce, jak som už povedala, je naším metodickým orgánom pre nás, plus je to takisto kontrolný orgán, keď sú nejaké sťažnosti alebo niečo, tak oni si vyžadajú, môžu si vyžiadať spis na kontrolu, ale akože... ja si... neviem ja konkrétne som nezasielala žiadnu štatistiku. Robíme štatistiky, ale neviem čo s nimi náš vedúci ako narába tam, čo zasiela ma málokedy informoval.

Rozumiem. Ďakujem. Potom, ďalšia zmena sa týkala úradov práce. Úrady práce majú podľa zákona, orgánom sociálnoprávnej ochrany pomáhať pri zhodnocovaní situácie dieťaťa a jeho rodiny, pri posúdení rizika.

Áno to robíme vlastne, a na základe toho posúdime tú situáciu dieťaťa hlavne, alebo rodiny a na základe toho mu dáme... urobíme tie ďalšie kroky. Bud' dáme to výchovné opatrenie alebo odoberieme dieťa alebo zapojíme do spolupráce tie centrá pre deti a rodiny. Po zhodnotení situácie dieťaťa a rodiny vyhodnotíme, že ako ďalej budeme s tou rodinou pracovať. Poprípade vyhodnotíme, že nebudeme, lebo rodina je úplne v poriadku.

Takže mieru ohrozenia dieťaťa určuje orgán sociálnoprávnej ochrany alebo úrad práce?

No na úrade práce je orgán sociálnoprávnej ochrany. Nevieť ako to mám povedať.

Aha. Rozumiem.

Orgán sociálnoprávnej ochrany patrí pod úrad práce.

Orgán sociálnoprávnej ochrany môže v centrách pre rodinu ambulantne alebo terénne zabezpečiť opatrenia na zhodnotenie miery ohrozenia. Čiže nemusí to urobiť jednoznačne vo svojej vlastnej pôsobnosti, ale môže tým niekoho poveriť.

No to ja neviem, lebo u akože nás je teda postup opačný. Ty, aby si mohol zapojiť centrum pre deti a rodiny, tak akoby musíš s nimi spísať dohodu a už by si mal mať to zhodnotenie rodiny, na základe čoho ty do toho zapojíš to centrum. Akože možno môže prehodnocovať tie.. Viete, lebo tam sa robia plány práce s tou rodinou a potom sa to vždycky prehodnocuje... prehodnocuješ tie plány práce pokiaľ je to rodina... rodina... -ako sa to povie- s vysokou mierou ohrozenia, tak prehodnocuješ tie plány práce každé dva mesiace a keď je to... (...poviem tak?...) není s vysokou mierou ohrozenia tak prehodnocuješ raz za pol roka tie plány práce, takže môžeš asi túto kompetenciu v rámci plánu (práce) prehodnocovanie situácie dieťaťa môžeš prenechať asi na to centrum.

Rozumiem.

To vypracujú. Lebo oni ti zasielajú len správu, vieš akože, oni tam chodia, stykajú sa s tou rodinou. Ty už tam teda chodiť tak nemusíš a pokiaľ tá rodina funguje, podľa toho ako si to centrum nastaví, tak ti posielajú len správy, že áno rodina spolupracuje, neviem píš ti nejaké posuny, že ako napredujú, lebo oni si v tom pláne práce dávajú nejaké úlohy, že ako napredujú a zhodnocujú vlastne tú situáciu. No a keď tam akože nenapredujú nijak, nič sa tam nedeje, ide to od deviatich k piatim, tak ty to ukončíš a k nejakým róznejším krokom pristúpiš, väčšinou je to to odobratie dieťaťa, lebo už ako si vyčerpal všetky možnosti potom, čo zapojíš to centrum.

Vďaka. Už je len niekoľko zmien. Zákon upravuje v oblasti konania vo veciach sociálnoprávnej ochrany miestnu príslušnosť dieťaťa k úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. V prípade...

Nie nepochopila som. Počkaj ešte raz. Zákon upravuje miestnu príslušnosť k úradu?

Áno. Dieťa, ktoré je v situácii, ktorá vyžaduje neodkladné riešenie, či už výchovu alebo výživu, spadá pod ten úrad práce, kde sa nachádza. To je zmena.

Aha, jaj neviem, ako to bolo predtým, ti poviem, ale väčšinou sa mi, vieš čo roky je takto, že že to bolo takto, v ktorom obvode sa nachádza vždycky odkedy si ja pamätám, takže to neponímam ako zmenu.

Aha. Dobre. Opatrenia, ktoré vykonávate, vykonávate podľa plánov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

To sú asi tie plány práce, o ktorých som vám hovorila. Iné plány úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, o nich neviem. To bude zrejme ten plán práce, o ktorom som vám hovorila. Čo si aj sám vytváraš.

Čiže vytvorí sa plán sociálnej práce s dieťaťom, rodičmi, či inou osobou a podľa tohto plánu sa udeľujú vlastne nejaké výchovné opatrenia...

Ani nie výchovné opatrenia. Sa udeľujú nejaké úlohy, ktoré majú viesť k nejakému zlepšeniu tej situácie tej rodiny respektíve dieťaťa. Kroky nejaké. Ja neviem, napríklad, že si dáte si stanovíte krok, že nezamestnaní rodičia si majú začať hľadať prácu, hej? Stanovíte v rámci toho krok, že si má do nejakého termínu si majú napísať životopis, ktorý majú potom ďalší krok, že rozoslať niekde alebo že neviem (.by sa nás mohli nie 10:05..) no tak sa zhodnotí, že budete to kontrolovať prostredníctvom školy, že si budete dopisovať a že musí byť nejaká náprava alebo neviem dieťa má nejaký rečový problém, tak si stanovíte, že matka musí vyhľadať odborníka a začať to riešiť, hej? A oni ti, buď to teda

robia alebo chodia, že nemali sme čas, nedalo sa alebo tisíc výhovoriek a sprostostí, no. To som vám len také príklady povedala.

Rozumiem. Ďalšou zmenou, rozsiahlou zmenou toho zákona je povinnosť viesť spisovú dokumentáciu o dieťati a plnoletej fyzickej osobe alebo akejkoľvek inej osobe, ktorá s prípadom dieťaťa súvisí. Táto dokumentácia obsahuje rozsiahle množstvo informácií o konkrétnom prípade.

No ale to vám tiež na toto ako neviem nejak inteligentne odpovedať, lebo tá povinnosť tam sa roky vedie spisová dokumentácia dieťaťa, viete každý kto tam kedy prišiel alebo sa tam nejak dostal, na ten úrad, a riešil, sa tak je založená spisová dokumentácia dieťaťa, čiže a to je od nepamäti, takže neviem povedať, že...

Podľa toho zákona je to od roku 2016.

No môžem vám to... ale to určite sa vedie tá spisová dokumentácia, však mi tam máme vedené spisové dokumentácie detí od od nepamäti.

Áno. Ono je to tak, že že ten zákon...

Ako v roku 2016 som nebola na úrade, som bola od roku 2017, ale viete čo tam hľadám spisy, tak to hľadám spisy, keď sa potrebujem k niečomu vrátiť alebo súrodenci sú tam alebo čo tak to sú spisy pred roku 2000, viete?

A všetky sú zo sociálnoprávnej ochrany?

Zo sociálnoprávnej ochrany? Áno.

Aha. Zaujímavé.

Lebo ináč, ako by ich evidovali, vieš a tá spisová dokumentácia vždycky obsahuje rozsiahle informácie. Všetko. No. Všetko zakladáš do toho spisu, čo sa udeje, čo zistíš to všetko, všetko, všetko. Aký papier dopytuješ, no proste všetko. To je tam od nepamäti, ja neviem možnože akože to nebolo zo zákona, ale kvôli tomu, že si to musel nejak registrovať, lebo ináč kde by si to uchovával, ako viete.

Rozumiem. Toto všetko sú vlastne zmeny nie len akoby, že že to čo sa zmenilo v roku 2016, ale to je zmena z 2017-teho, 18-teho, 19-teho, 20-teho.

No ja viem len od 2017, ale to je jedno, akože ja to nevnímam ako zmenu z roku 2016, ja by som vám to isté povedala, že veď tá spisová dokumentácia sa viedla furt.

Za ten čas, ktorý ste robili od roku 2017. Toto je druhá otázka, je takáto: Za ten čas, ktorý ste robila od roku 2017, zmenila sa nejak vaša možnosť a kvalita zisťovania a vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine?

Či sa zlepšila?

Či sa zlepšila, zhoršila... Ako to vnímate?

Stále rovnako.

Žiadna zmena?

Eee. Ako akože fyzicky reálne ozajstne... No žiadna.

Takže akonáhle idete osobne do rodiny, urobíte tam šetrenie, tak nevnímate žiadnu zmenu za posledných 5 rokov? No 4.

Nie, že by sa zlepšila moja situácia, ako zhodnotiť situáciu dieťaťa, nie. Na základe informácií, ktoré dopytuješ, dopytujem školu toho dieťaťa, dopytujem lekára toho dieťaťa a osobné šetrenie a takýmto spôsobom zhodnotím situáciu dieťaťa, čo vidím a aké informácie sa mi dostanú. Chápete, akože? Tak z toho si vyhodnotím, že kde je trebárs pravda, hej lebo akože škola a lekár ti podáva väčšinou no nie väčšinou ale pravdivé a rodičia keď majú problém, väčšinou to snažia sa zahmliť, hej? No.

Hej. Chápem.

Lebo sa boja nejakej sankcie alebo že aj odobere... alebo s vami vôbec nechcú spolupracovať, lebo ich to obťažuje, viete. Im sa dobre tatári pokiaľ pijú, viete? Alebo berú drogy, tak oni s vami nič nechcú mať, lebo ich otravuješ a vidíš akí sú neschopní.

Teraz tretia otázka. Už sme v polovici... No, už sme d'aleko za polovicou, lebo tá prvá bola rozsiahla. Tretie otázka je: V súvislosti s uplatnením metódy izolácie dieťaťa, teda keď je potrebné, aby dieťa bolo nejakým spôsobom izolované od svojho rodinného prostredia alebo od školského kolektívu. Prosím?

Vyňaté z rodiny?

Vyňaté z rodiny alebo načas izolované alebo akákoľvek forma prerušenia alebo obmedzenia styku s tým prostredím, z ktorého pochádza, v ktorom fungovalo do toho momentu, ako orgán ste museli zasahovať. Takže nakoľko v tejto súvislosti sa zmenili podmienky pre vás na uplatňovanie tejto metódy pri vysokej miere ohrozenia dieťaťa? Za tých päť rokov? Vnímali ste zmenu, čo sa týka uplatňovania metódy izolácie dieťaťa?

Nie, nie, stále rovnako.

Tam je to stále, stále to isté, áno? Vnímate to ako dostatočný stav, vyhovujúci stav pre túto oblasť?

Áno, vnímam to ako dostatočný stav. Nie je problém odňať dieťa, ak je takto myslená otázka.

Áno, takto je myslená otázka. Akonáhle vyhodnotíte pri šetrení situáciu, že je vysoká miera ohrozenia dieťaťa, nakoľko máte možnosť uplatniť tú metódu vyňatia dieťaťa?

No, ako pokiaľ s tou rodin... keď sú vyčerpané všetky možnosti spolupráce a iných foriem, že ja neviem pozapájame to centrum, neviem čo, pokiaľ je život ohrozený dieťaťa, akože dieťa je ohrozené na živote, že napríklad prídem na šetrenie, že niekto udá rodinu a ja zistím, že dieťa je trebárs malé, podvyživené a akože proste takto, tak viem odňať to dieťa okamžite.

A v prípade, že je síce vysoká miera ohrozenia dieťaťa, ale nie je to akútna miera?

Pokiaľ to nie je život ohrozujúce, tak sa snažím zapojiť tie centrá a nejakú... proste snažím sa s rodinou pracovať a ak to zlyhá, tak neskôr odnímam. Ak nejdú podľa toho plánu práce, ktorý vytvorím.

Máte pocit, že tieto lehoty sú primerané?

Aké lehoty teraz?

Máš nejakú dobu sa pokúšať o nápravu v tej rodine.

No áno, ale akoby tam není lehota, lebo pokiaľ vidím, že to nefunguje, tak to môžem... tak to môžem stopnúť a rovno odňať to dieťa. Keď vyhodnotím, že je to zlé a ide to k horšiemu, napriek napriek tomu, že s nimi pracujem, tak tak to viem zastaviť tú spoluprácu, akože nepokračovať v tom a rovno dieťa odobrať. Nie je problém odobrať dieťa.

Vďaka. Predposledná otázka: Znížila sa za posledné 4 roky vaša pracovná vytáženosť ku prospechu vášho výkonu.

...šila?

Znížila.

Určite sa neznižila. Sa zvýšila, zvýšila, brutálne zvýšila.

Keby ste to mali vyjadriť na škále od 1 do 10, o koľko sa zvýšila, ak...

No 8 určite...

8?

No.

V tejto súvislosti sa vás spýtam: To zvýšenie bolo tak... bolo v súvislosti s administratívnou prácou predovšetkým?

Aj s administratívnou aj s nárastom klientov, lebo mi zmenili agendu, takže a tá agenda bola pri... pilotný program a... čiže mi neskutočne narástla... obtiažnosť aj čo sa týka byrokracie aj fyzických klientov.

Čo sa týka byrokracie: Napriek tomu, že vám narástla táto táto... tieto administratívne povinnosti, umožňuje vám to stále plnohodnotný výkon opatrení?

Nie, ako umožňuje mi to hasiť, čo horí. Tak jak to som mala nastavené ja v tom pilotnom programe, tak som nemohla ísť nejak systematicky, ale tam kde bol problém, tak to som riešila a skákala som jak motýlik z kvietka na kvietok.

Určite si žiadny pracovník nepredstavuje takto svoju prácu, lebo ako nedokáže byť spokojný sám so sebou ani nijak rásť, lebo proste je to sa to nedá.

Posledná otázka: Za posledných 5 rokov, tak ako sa menil ten zákon, o ktorom hovoríme, čiže zákon o sociálnoprávnej ochrane, sa viacej zdôraznila potreba osobného rozvoja, čiže dodatočného štúdia, pre sociálnych pracovníkov a tiež supervízie. Sú vám tieto prostriedky dostupné? Ako vidíte ich použitie a nakoľko sú vám prospešné, ak ich používate?

Supervízia je nám dostupná, na nejaké ďalšie štúdium ti nikto nepozera, ani ti neuľahčuje pri práci ani ti nejak to ako... je ti to skôr na príťaž, keď máš chýbať z roboty alebo takto a to že ideš na nejaké ďalšie štúdium to nikoho nezaujíma. (...21:23.) to nestíhaš a supervíziu máme, je povinná, ale akože není veľkým prínosom, lebo neviem buď nemáme dobrých supervízorov, ktorí sú diskretní alebo neviem proste niekde je problém.

Vďaka za Váš čas a za Vaše odpovede. Chceli by ste ešte niečo dodať, nejak sa vyjadriť na záver k tejto problematike alebo k Vašej skúsenosti?

Asi nemám potrebu.

Nemáte?

Nie.

Tak vám ďakujem za váš čas.

Není zač.

Príloha č. 3: Prepis 2. rozhovoru

Dobrý deň. Môžeme? Máte na mňa teda 15 minút čas?

Môžete, hej.

Ak s tým súhlasíte, tento rozhovor by bol nahraný, prepísaný a tento súbor by Vám bol zaslaný na schválenie. Tento rozhovor bude anonymný.

Dobre v pohode.

Teraz vám poviem, o čo sa vlastné jedná.

Od roku 2016 do súčasnosti došlo v Zákone 305 o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately k viacerým zmenám, ktoré mali priniesť mnohé významné a prospešné pre prax vecí v oblasti sociálnoprávnej ochrany. No a v nasledujúcich otázkach nás bude zaujímať predovšetkým najdôležitejší dopad týchto zmien na výkon vašej práce, ako orgánu sociálnoprávnej ochrany, hlavne v súvislosti s rizikom neprimeranej dĺžky pobytu dieťa, ktoré je vysoko ohrozené, v sociálno-patologickom prostredí. Čiže toto je kontext, na ktorý sa vlastne pýtam.

Prvá informačná otázka je: od kedy pracujete na úrade práce?

2012.

Super, lebo hľadám práve pracovníkov, ktorí majú skúsenosti s týmito zmenami. Vykonávate funkciu sociálnoprávnej ochrany?

Áno.

Vďaka

A teda prvá výskumná otázka je: Čo si myslíte o zmenách Vašej práce ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí v súvislosti so zmenou zákona o sociálnoprávnej ochrane.

Uhhh...

Od toho roku 2016. Ako vnímate túto zmenu, čo si o tom myslíte?

Tak my tu vnímame viacej byrokracie. Veľa, veľa papierov, ale práca je o tom istom. Zhruba. Tam strašne veľa papierov pribudlo, čo musíme robiť, čo sa kedysi nerobilo, ale pracovať musíme stále rovnako. Nemám nejaký pocit extra zmeny. Akurát v tých papierovačkách.

Rozumiem.

Že to viac zaberie času a menej sa tým pádom môžeme venovať rodinám lebo musíme veľa, veľa vykazovať.

Uhm.. Vďaka.

Druhá otázka je potom: Nakoľko tieto zmeny ovplyvnili možnosť Vášho zisťovania a vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine? Malo to nejaký vplyv?

Ale áno, malo. Tým, že musíme robiť navyš: zhodnotenia situácie, plus mapovanie rodiny, plány sociálnej práce, agendy... to sú všetky veci, ktoré pribudli, takže máme väčší obraz o rodine.

Uhm... Vďaka.

A na koľko užitočné vnímate tieto zmeny s vašimi podmienkami, ktoré teraz máte, na uplatňovanie špecifickej metódy izolácie dieťaťa pri vysokej miere ohrozenia. Teda, keď treba dieťa vyňať z rodinného prostredia?

Na koľko vnímam teda tie zmeny, či mi pomohli?

Áno.

Ó. Tak pomohli. Hej. Teraz čerstvo som umiestňovala pred týždňom. Takže, urobila som veľmi veľa pre tú rodinu: aj z tých papierových vecí aj z fyzických a záver bol vlastne taký, že mám pocit, že už som vyčerpala všetko, že tam už nebolo záchrany. Čiže pomáha to, tým, že si všetky tie povinnosti urobíte, ktoré máte, tak ten záver je taký, že vyňať. Že je to také jednoznačné.

A v tej vzdialenejšej minulosti, teda okolo roku 2013 – 14 – 15, tam sa stávalo, že to nebolo až také jednoznačné, alebo?

Vtedy sa brali len deti, ktoré boli naozaj úplne, že ste to na prvý pohľad videli, ohrozené. Teraz im dávame tú väčšiu šancu, ako by som povedala. Viac dáva, viac chodíme kontrolovať, viac robíme papierov, viac to vidíme, viac sa tomu proste môžeme venovať. Aby som to tak správne povedala... hm... vtedy sa dieťa umiestnilo, keď bolo dieťa ohrozené na živote, na zdraví, vyňaté, alebo rodičia ho bili, týrali, zoberiete, dáte a potom sledujete ten vývoj, aj tú rodinu. Takto musíte urobiť pre nich viac tých krokov, máme napríklad nové odporúčanie, čo tam dávame ddrko čo tam kontrolujú čiže viac subjektov sme zapojili a dlhšie ťaháme tú rodinu a potom buď to padne, alebo to teda funguje. Predtým sme nezapájali tak, hej, sme videli zle, tak sme vzali. Teraz zapojíme iný subjekt, vytvoríme ja neviem desať papierov, kde to všetko vidíte, že to je jasné. Že v tomto skôr. Ten posun.

Rozumiem. Keď idete na šetrenie do rodiny.

Áno.

Uznáte, že je tam veľmi vysoká miera ohrozenia dieťaťa.

Áno.

Či už fyzicky, psychicky, alebo zanedbávaním.

Áno.

Tieto zmeny v zákone spôsobili, že je dlhšia lehota na odňatie toho dieťaťa?

Nie. S 24 hodinovým neodkladným opatrením môžete dieťa vziať hneď ak uznáte, že je tam jeho zdravie, život vážne ohrozený. Čiže toto tam ostalo. Berieme 24-hodinovou, 7-dňovým alebo 30-dňovým. Podľa toho ako to vidíme, ako sa to všetko vyvinie, ale normálne 24-hodinovým, aj také už sme mali.

Vďaka.

Štvrtá výskumná otázka pre nás je: Znížila sa vďaka zmenám v zákone o sociálnoprávnej ochrane Vaša pracovná vyťaženosť ku prospechu vášho výkonu?

Ee. neznížila, zvýšila. Veľmi, veľmi veľa toho máme. Možno je to spôsobené teraz v posledné dva roky tou koronou. Nevieť čím to je, ale máme viac práce ako predtým. Alebo je to tým štýlom životným, že tí ľudia sú taký, aký sú. Neregistrujem, že by to bolo menej, skôr viac. Podnety chodia každý týždeň naozaj v priemere aj päť, päť. Päť až osem krát za týždeň. Čiže je toho dosť.

Keby ste to mali vyjadriť za to Vaše obdobie práce na škále od jedna do desať, kde jedna je tá najmenšia zmena a 10 je výrazná zmena. Kde by ste umiestnili tú zmenu v neprospech.

V neprospech? Asi päťka.

Vďaka. Spomínali ste, že sa výrazne zvýšila administratívna práca. Poskytuje vám napriek tomu dostatočný čas na plnohodnotný výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí?

Nie. Lebo musíme tým veľa sa zaoberať. Čiže sme z toho skôr unavené. A niečo vnímame aj zbytočné. Plán sociálnej práce, zhodnotenie, to sú všetko veci, ktoré sa dosť opakujú, hej, že nevymyslíte tam nič iné, proste o rodine: sú fakty ktoré musíte do každého papiera dať, čiže vám to zaberie zbytočne čas, ktorý môžete venovať inej činnosti.

Rozumiem správne, že tie fakty sú v skutočnosti duplicitné?

Áno, tak.

Posledná otázka sa zaoberá vašim odpočinkom. Zmena zákona o sociálnoprávnej ochrane sa v tej zmene sa viac zdôraznila potreba osobného a osobnostného rozvoja sociálnych pracovníkov následným vzdelávaním a supervíziou.

Áno.

Sú vám dostupné tieto prostriedky a ak áno ako vidíte ich používanie a nakoľko sú vám prospešné?

Sú nám dostupné, ale na 50%. Nevidíme v tom nejaký veľký. Nám to nepomôže. Toto nie je pre nás psychohygienu. Tú si vieme predstaviť nejakú ináč, ale je nám to dostupné a teda nič moc, niečo iné by sme si vedeli predstaviť.

Takže vy využívate supervíziu?...

Áno.

...Ale neprináša vám požadovaný osoh?

Áno. Áno.

Vďaka. To bola vlastne posledná z oficiálnych výskumných otázok, ktoré som mal. Možno na záver celého rozhovoru by som sa vás tak spýtal, že: ako sa vám vlastne pracuje v tej práci? Ako sa cítite? Je to také vyťažujúce, alebo máte z tej práce radosť?

Viete čo, je to vyťažujúce a radosť z tejto práce asi neviem, nie je taká, že akože úplne že radosť, je to vyťažujúce ale musí to robiť človek, ktorého to baví ináč to nedá. Je to ťažká práca, ale tak ja som si to vybrala, mňa to baví, ja v tom vidím zmysel. Hej, keď pomôžete nejakému dieťaťu alebo teda rodine, takže preto, preto to robím. Nie je to určite pre financie, je to nutné... to to máme málo, to všetci, by sme si zaslúžili viac, ale skôr si myslím, že musí to človeka naplňať a baviť, aby to robil. Lebo nie každý túto prácu dá a chce robiť.

Vďaka. Vďaka za vaše odpovede. Veľmi ste mi s tým pomohli.

No, dobre.

A verím, že som vám neukrátil príliš, príliš čas.

Nie v pohode, v pohode. Tak nech vám to vyjde. Želám všetko dobré.

Všetko dobré aj vám pekný deň prajem.

Aj vám. Dovoľte.

Dovoľte.

Príloha č. 4: Prepis 3. rozhovoru

Môžem poprosiť súhlas s nahrávaním tohto rozhovoru?

Môžete. Nech sa páči. Áno.

Vysvetlím Vám, o čo sa jedná: Od roku 2016 do súčasnosti prešiel Zákon číslo 305 z roku 2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálna kuratele viacerými zmenami, ktoré mali priniesť mnohé významné a prospešné premeny praxe v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V nasledujúcich piatich otázkach nás bude zaujímať predovšetkým: aké najdôležitejšie dopady týchto zmien má zákon na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí so zameraním na riziko neprimeraného predĺženia pobytu dieťaťa v sociálno-patologicky rizikovitom prostredí. Ohrozené deti, ohrozené rodiny, v tom najvyššom stupni ohrozenia.

No, môžeme. prvé, čo vám poviem je: na sociálnoprávnej ochrane detí pracujem od roku 2019.

Rozumiem.

Tých zmien je viacero. To znamená, že už od roku 2019 boli tri rôzne zmeny zákona.

Vykonávate funkciu orgánu sociálnoprávnej ochrany detí?

Áno.

Čo si myslíte o zmenách vo vašej práci ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí v súvislosti so zmenou zákona 305.

A viete mi tie zmeny povedať?

Áno viem vám tie zmeny povedať.

No skúsme.

Konkrétne zmeny: Najviac sa zmenilo prostredníctvom Zákona 61, ktorý novelizoval Zákon 305. Prvá väčšia zmena bola, že sa výslovne spomína Dohovor o právach dieťaťa. To v minulosti nebolo.

Áno.

Ovplyvňuje Dohovor nejakou mierou Vašu prácu ako orgánu sociálnoprávnej ochrany?

Áno, ovplyvňuje a pozitívnym smerom.

Vďaka. V rámci Dohovoru sa spomína najlepší záujem dieťaťa. Tento pojem v praxi sa používa, predpokladám správne?

Áno.

Druhou veľkou zmenou bolo, že sa doplnili niektoré metódy pomoci pri riešení konfliktov a prispôsobovania sa klientov. Konkrétne sa jednalo o dve metódy, ktoré sa doplnili. Bola to podpora pri obnove a rozvoji rodičovských zručností.

Áno, výborná metóda.

A doplnilo sa zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny a posúdenie možnosti rodiča alebo inej osoby riešiť túto situáciu.

Áno. V praxi čistá byrokracia.

Takže tá druhá metóda je v praxi čistá byrokracia?

Áno. Pretože ide iba o to, že mi tento dotazník, túto situáciu, hodnotíme pri každej jednej situácii, pri každej jednej rodine.

Áno.

Ale len preto, aby to bolo založené v spise. Je to, sčasti by som povedala, byrokratické lebo nám to zaberá veľmi veľa času, pretože práve toto zhodnotenie situácie dieťaťa a jeho rodiny je šesť stranové, na každé jedno dieťa zvlášť.

Aj keď je v rodine viac detí?

Áno, aj keď je v rodine osem detí, tak to zhodnotenie musí byť na každé dieťa zvlášť, pretože každé dieťa je v inej vekovej skupine, má iné potreby, môže mať rôzne postihnutia, môže mať nejaké iné výchovné potreby, ako majú ostatné deti v rodine a podobne, čiže preto musí byť na každé dieťa zvlášť.

Rozumiem.

No a ide o to, že teda my podľa registratúrneho poriadku toto v spise mať musíme, ale v praxi to nevyužívame vôbec, pretože ten konkrétny, dajme tomu, môžeme to nazvať, že kolízny opatrovník, alebo pracovník, ktorý vedie spisovú dokumentáciu, ten prípad pozná a tá situácia, sa mení a pokaždé prehodnocovať tú mieru, pri tom kvante tých spisov, ktoré sú na jedného pracovníka, hovoríme o Bratislave, najmä...

Áno.

To je neúnosné. Ja, keď vám môžem za seba samú povedať, tým, že pracujem na sociálnoprávnej ochrane detí - Bratislava 5, je to jeden úrad, je to jedna sociálnoprávna ochrana, ale tým, že Bratislava má 5 obvodov, je to rozdelené po referátoch...

Áno.

...Už sa to zrušilo - referáty - čiže sme len rozdelený jedna až päť. Ja pracujem na päťke a obvod päťka - Petržalka - je najväčšie sídlisko v strednej Európe. To znamená, že tu máme okolo 200 000 obyvateľov...

uhm...

...A aktuálne sme na tento počet traja...

Na 200 000 obyvateľov?

Samozrejme nie každá tá rodina má maloleté deti a nie každá tá rodina je problematická, alebo sme s ňou prišli do kontaktu. Musíme ju riešiť. Boh chráň. Bodaj by to tak bolo, že zo žiadnou. Áno? Aby všade bol poriadok. Ale napriek tomu. Ja mám súčasne živých približne okolo 170 spisov. A skúste s tými rodinami pracovať tak, ako je to potrebné...

No, tomu verím, že to je náročné.

...Preto oceňujeme ten bod v tom zákone, ktorý ste spomínal. Tú zmenu pri nácviku rodičovských zručností. Pretože toto vykonávajú CPR a rodiny čiže akreditované subjekty s ktorými, čo patria teda pod Úrad práce. Oni majú zverejnených sociálnych pracovníkov. My vypracujeme odporúčanie na tú ktorú konkrétnu rodinu: pre nich ako informáciu; čo od nich potrebujeme; ako majú a alebo v akom počte hodín s tou rodinou pracovať. A tieto terénni sociálni pracovníci za prítomnosti aj ich psychológa... (To sú projekty z EÚ. Áno teraz oni tie projekty sa obnovujú. Takže majú len názov: jednotka dvojka a podobne, ale sú to projektový zamestnanci) ...A oni nám potom chodia do týchto rodín. A práve tento nácvik rodičovských zručností je veľmi častý, pretože... (ak ide o mieru ohrozenia, čo sa bavíme o tých rodinách, tých sociálne slabších, alebo, kde to zabezpečenie tých základných životných potrieb pre tie deti nie je dostačujúce) ...Oni s nimi vykonávajú práve tento nácvik.

Jedna vec: Máme tu rodinu pod kontrolou.

Druhá vec: Kolízny opatrovník nemá priestor na to, aby v tej rodine trávil toľko času a odpozoroval si vlastne, čo tým deťom chýba a v čom im vieme pomôcť a práve na toto slúžia tieto CPRka.

Takže...

Neviem, či som vám to dostatočne vysvetlila.

Áno. Vy ako kolízny opatrovník, vypracujete plán práce pre CPR...

...Volá sa to odporúčanie...

...Áno. A CPR vysiela terénnych sociálnych pracovníkov...

...Čo vlastne odporúčame, aby s tou rodinou robili. Týchto paragrafov, ktoré môžeme použiť, je viacero. Áno? Ale jedným z tých paragrafov, je tento konkrétny, ktorý ste spomínali, že nastala tá zmena. Ten nácvik tých rodičovských zručností.

Áno.

Ako a my, keď vypracujeme to odporúčanie, my tam dáme napríklad 60 hodín.

Tam je ešte jedna súvislosť a to je súvislosť práve vysoko ohrozených rodín.

Presne.

Má toto konkrétne opatrenie dopad na záchranu tejto situácie pri vysoko ohrozených rodinách?

Áno, veľký. Pretože naším cieľom je rodinu sanovať. Nie deti odoberať. A pokiaľ tým rodičom to nemá kto ukázať a nemá kto im vlastne vysvetliť, tak oni nie sú schopní zabezpečiť tie potreby pre tie deti. V tom prípade, keď tam tie sociálne pracovníčky chodia, tak mi rodinu týmto spôsobom sanujeme. A tie deti zostávajú naďalej v tom ich prirodzenom biologickom prostredí. So svojimi rodičmi. V opačnom prípade by sme ich museli umiestniť.

Áno.

Čiže má to veľmi veľký význam.

Vďaka.

Ďalšia zmena bola: Upravili sa osoby, ktorým je možné uložiť výchovné opatrenie, okrem dieťaťa.

Áno.

Takže sú to aj rodičia a iné osoby.

Áno.

Toto má vplyv? Používate toto opatrenie?

Používame. Výchovné opatrenie používame. Výchovné opatrenie sa dáva najmä vždy v prípade, keď deti umiestňujeme do týchto CPR, že sa odoberajú od rodiny a toto výchovné opatrenie je na úpravu tých rodinného prostredia, aby sa tá rodina sanovala a aby bol návrat tých deti späť do toho prirodzeného prostredia, jednak kvôli najlepšiemu záujmu dieťaťa a v druhom prípade je to samozrejme nákladné aj pre štát, áno?

Áno.

Čiže pre to dieťa nemôže byť nič lepšie ako tá biologická rodina.

Takže.

To znamená, že po vydaní neodkladného opatrenia súdom, ktorým sú deti zverené do CPR, my, ako orgán SPO, automaticky píšeme na súd návrh na výchovné opatrenie. Tých výchovných opatrení v zákone je viac. Ďalšia vec: My napríklad používame, keď rodičia sú rozvedení, áno, alebo aj môžu spolu žiť, ale nevedia spolu komunikovať, majú rozdielne výchovné postupy - tak tomu hovoríme rodičovský konflikt. Vtedy tiež môžeme nielen my, ale aj počas pojednávania, v priebehu tohto procesu dokazovania, môžeme súdu navrhnúť,

aby rodičom a maloletému dieťaťu, dal uložiť výchovné opatrenie, kedy sa musia obaja aj s dieťaťom podrobiť návštevám psychológa rozhodnutím súdu.

Áno.

Lebo v opačnom prípade to môže kolízny opatrovník iba na dobrovoľnosti rodičom odporúčiť.

Aha. Tak to je skvelá správa, že to funguje týmto spôsobom.

Potom máme výchovné opatrenia ako je dohľad. Keď sa deti, zasanuje sa rodina, deti sa vrátia do prirodzeného prostredia. Tak tam môžeme na viac-menej neobmedzený čas dať dohľad nad tou rodinou.

Tam.

Zväčša to býva rok - dva, ale môže to byť aj dlhšiu dobu.

Tam, predovšetkým, to, čo sa menilo bolo, že do tej doby sa dalo výchovné opatrenie dať len dieťaťu. Od zmeny toho zákona bolo možné výchovné opatrenie udeliť rodičovi alebo inej blízkej osobe.

Áno, deti nie sú problém. Problém sú rodičia.

Ďalšou konkrétnou zmenou zákona bolo, že toto výchovné opatrenie, pôvodne sa dalo zrušiť len po uplynutí šiestich mesiacov, teraz sa každé dva mesiace prehodnocuje...

Áno.

A je možné ho zrušiť, alebo zmeniť v priebehu.

Pokiaľ áno, pokiaľ plní účel.

Takže toto používate taktiež?

Úprimne vám poviem, že toto sa veľmi nevyužíva. Že sa ruší skôr. Pretože tie vzťahy sú tak hlboko medzi tými manželmi rozvrátené, že tá intervencia toho psychológa je tu na mieste, aj na dlhšie, ako len pol roka.

Rozumiem.

Oni si tí rodičia robia medzi sebou zle prostredníctvom toho dieťaťa. Aby to dieťa nebolo používané ako prostriedok na, ja neviem, vytriestanie druhého rodiča... že ma nehal, opustil, že neviem bla bla... tak, používajú na to to dieťa. Je to veľmi, veľmi dobré v tomto zákone, že to výchovné opatrenie sa dalo aj rodičom a iným blízkym osobám.

Áno.

Pretože nie to dieťa bol ten problém, ale tí rodičia. Hej?

A to, že máme skôr, no úprimne vám poviem, že neviem, že by to niekto, aj keď to máme povinnosť a robíme to - vyhodnocujeme - na základe správ tých psychológov, ten plán práce každé dva mesiace, ešte neviem o tom, že by to niekto ukončil skôr.

Chápem. Skôr tam sa jednalo o tu možnosť zmeniť na iné výchovné opatrenie, ktoré je vhodnejšie.

Nie, nerobíme to.

Vďaka.

Čo sa menilo ďalej, bol vzťah medzi ústredím PSVAR a orgánom SPO. Orgán SPO má vypracovávať plány činnosti s rodinou - plán sanácie rodiny.

Áno, to je byrokratické.

Takže to vám navýšilo byrokraciu, správne?

Presne tak.

Tie plány ste robili aj pred tým, predpokladám.

Pokiaľ mám takú informáciu, nerobilo sa to tak poctivo, ako je to povinnosť teraz, nakoľko mám niekedy, ja vám hovorím od srdca...

Rozumiem.

...Nakoľko mám niekedy pocit, že je dôležitejšie mať spis v stave predstáv našich nadriadených, ako záchrana života dieťaťa. Pretože zoberú vám spis na kontrolu a pokiaľ tam tieto všetky náležitosti podľa registratúrneho poriadku nemáte, tak ste penalizovaný, tak čo je viac, viete...

Ísť do tej rodiny. Pracovať s ňou, vedieť, alebo sedieť v tej kancelárii a robiť tieto:

- miery ohrozenia,*
- robiť plán sociálnej práce, ktoré musí vám oraziť CPR, ktoré s nimi pracuje,*
- musia vám ho podpísať rodičia,*
- musia vám ho odobrať,*
- musíte si stanoviť cieľ,*
- musíte si stanoviť úlohy,*
- musíte to vyhodnocovať,*

to je všetko len papierová práca.

A to bola hneď ďalšia vec, ktorá sa menila. V rámci náplne práce úradu práce mali posudzovať mieru ohrozenia dieťaťa.

Áno.

Čiže orgán SPO s ostatnými úsekmi, v spolupráci so školou, s obcou... mali posudzovať mieru ohrozenia dieťaťa. To bolo nové. Predtým toto bolo na ramenách úseku úradu práce pre SPO. Teraz sa do tohto procesu zapojilo viacero zložiek.

Stále hlavný spis vedie SPO. Robíme dožiadania typu: lekár, škola, škôlka...

Áno.

To znamená, že normálne zašleme na to konkrétne dieťa do školy žiadosť o zaslanie správy o komplexnom hodnotení dieťaťa. Áno veľmi by nám to bolo prospešné, ak by nám škola, lekár, škôlka vyplňali tieto dotázky. Teda tieto správy v znení zákona, ako my ich zašleme. Ale tam je viacero bodov, ktoré chceme zodpovedať a väčšinou nám to príde dvoma vetami. Pretože je to pre nich nadpráca. A už sa na to veľakrát aj hnevajú.

Toto sa menilo. Oni predtým to nevyplňali vôbec.

No a veľmi ich to zaťažuje a najmä pani doktorky sa vyjadrujú, že sú neni úradníčky, ale doktorky. Viete ona si musí:

- Vyhľadať tú spisovú dokumentáciu, toho dieťaťa.
- Ona sa musí pozrieť v sprievode koho bolo dieťa.
- Musí sa pozrieť, či má všetky povinné očkovania.
- Musí sa pozrieť v akom stave je.
- Či má nejaké špeciálne potreby.
- Či sa lieči.
- Či tí rodičia dochádzajú pravidelne.
- V akom stave príde dieťa.
- Či bolo čisto oblečené.

Potom škola nám musí:

- prospech,
- komunikáciu od rodičov,
- či sa zúčastňujú tých rodičovských združení,
- ako komunikujú so školou,
- ako chodí pripravené dieťa na vyučovanie,
- aký má nielen prospech, ale aj správanie

a to je všetko pre nich veľmi komp..., ako... zdĺhavé navyšuje sa im tým práca.

Zašlú nám to, lebo majú tú povinnosť...

Áno.

...Do 30 dní zo zákona nám túto správu zašlú. Ale tá správa ani zďaleka neobsahuje to, čo by mala. A čo od nich žiadame.

Vďaka.

Samozrejme, že k tomu určeniu miery ohrozenia by nám to veľmi pomohlo, ak by to bolo obsahovo tak, ako my ich žiadame.

Nakoniec sa aj tak musíte dopytovať opakovane?

Opakovanie sa nedopytujeme. Skôr komunikujeme s tými rodičmi, ale v prípade, že nejaký problém je, tak dokonca osobne navštevujeme školské zariadenia. S tými lekármi je to väčší problém.

Rozumiem.

Ale bolo by to veľmi nápomocné. Áno.

Potom v rámci zmien orgán SPO môže v CPR ambulantne alebo terénne zabezpečiť opatrenia na zhodnotenie miery ohrozenia, pokiaľ nie je možné, aby to orgán SPO vykonal sám.

Neviem o tom, že by sme to takto... Mám dojem, že oni skôr ani nevedia o čo ide.

Toto sa nerealizuje. Dobre. Vďaka.

Nie.

Posledných pár zmien. Keď je dieťa, ktoré vyžaduje neodkladné opatrenia z dôvodu výchovy, výživy alebo zanedbávania - spadá pod ten úrad práce, kde sa náchádza.

Trvalý pobyt. Trvalý alebo obvyklý.

Áno. Doplnil sa tam ten obvyklý pobyt. To je tá zmena. V minulosti sa muselo ísť na ten úrad, kde dieťa spadalo trvalým pobytom.

Tak toto z logiky už len vyplýva, že je to lepšie takto. Lebo, keď má dieťa aj trvalý pobyt v Dunajskej Strede, ale fyzicky sa náchádza v Bratislave, tak, aby pokaždé nám žiadala Dunajská Streda o prehodnotenie, nedaj Bože, že by sem mali cestovať. Tak to je úplne nemožné. Čiže takto je to správne.

Ďakujem. Zostali ešte dve zmeny, na ktoré som sa chcel spýtať: Prvá z nich sa týka plánov práce s rodinou. Pôvodne nebola povinnosť vypracovávať tieto plány, tá sa zaviedla až v roku 2016. Do akej miery Vám pripadá ako konštruktívna, použiteľná a prospešná pre prácu s klientom.

Do žiadnej, úprimne do žiadnej. To je... Keď viete cieľ, čo chcete aj jedna aj druhá strana dosiahnuť, ten plán práce je čisto byrokratický, pretože rozprávame o rodinách, kde je vysoká miera ohrozenia dieťaťa a to sú väčšinou jednoduché rodiny, ktoré absolútne tomu nerozumejú, aj keď im to do piky vysvetlíte, oni to aj tak dodržiavať nebudú – to,

čo sa zafinuje v tom pláne ako úlohy pre konkrétne strany, čiže ten plán opäť nazývam byrokratickým.

Ďakujem za tento postreh. Posledná zmena sa nesie vo veľmi podobnom duchu, totiž jedná sa o rozsiahlu zmenu, to je paragraf 93., kde sa ustanovuje zákonná povinnosť viesť spisovú dokumentáciu o každom dieťati v rodine, o každej plnoletej fyzickej osobe alebo o každej inej osobe, ktorá s prípadom dieťaťa súvisí a táto dokumentácia musí obsahovať veľmi rozsiahle informácie o konkrétnom prípade.

No je to v praxi viac-menej nepoužiteľné táto zmena zákona, pretože informácie máme o najbližšej rodine, a aj tie... máme otca, matku a zbytok členov rodiny zisťujeme iba v prípade, keď má byť dieťa umiestnené do CDR, či je niekto iný z rodiny, kto by si dieťa zobral. Taká je prax. No viete si to predstaviť, že teda akú máte širokú rodinu, a teraz by ste bol maloletým dieťaťom a niekto má vedieť o komplet vašej rodine.

Tam sa jedná o vytvorenie anamnézy rodiny, akože chápeme ten kontext, len...

... po starých rodičoch ideme alebo v prípade, že máme informáciu, čo ja viem, že sestra z matkinej strany má veľmi dobrý vzťah s deťmi, deti sú na ňu naviazané, tak to áno, alebo že otec ja neviem je vo výkone trestu, čiže toho do úvahy vôbec nebereme a podobne. Áno zisťujeme aj členov rodiny, ale iba v určitých prípadoch. Pri rozvode nie. Ale bavíme sa my o tých vysoko rizikových rodinách áno?

Presne tak.

Čiže tam viac-menej áno. Áno, lebo aby sme predišli tomu umiestniť dieťa do zariadenia. Nastupuje vždy niekto z rodiny. Samozrejme, že si ho musíme preveriť, toho člena áno, ktorý má záujem, ak je stará matka napríklad tam sa ide prešetriť do rodiny, zistí sa aký má príjem, keď si chce dieťa zobrať do náhradnej osobnej starostlivosti, sa podáva na súd návrh ona musí priniesť aj potvrdenie od lekára, že jej zdravotný stav jej dovoľuje starať sa o tie deti a podobne hej?

Áno.

No, ale áno, v takom prípade zisťujeme.

A je to aj ku prospechu veci?

Je. V tomto prípade je, lebo... keď chcete jednoducho je, keď chcete vysvetliť môžem...

To nie je potrebné, ďakujem. Druhá výskumná otázka... toto sme vlastne prešli tie zásadné zmeny, ktoré sa týkajú skúmanej problematiky, teda tých vysoko ohrozených rodín. Za celých päť rokov sú toto najdôležitejšie zmeny, ktoré boli. Potom je pár termínov, ktoré sa menili. Centrá pre rodiny je napríklad nový termín,

ktorý bol zavedený a podobne. Teraz sme si vlastne prešli zásadné zmeny toho zákona v súvislosti s vysoko ohrozenými rodinami za posledných päť rokov. Chcel som sa spýtať: Ako vnímate kvalitu zisťovania a vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine? Pracujete od roku 2019 a malo tam dôjsť ku kladnému vývoju, ku zlepšeniu situácie v rámci vyhodnocovania. Takže sa pýtam, či reálne došlo k nejakej zmene v rámci kvality vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine? Keď idete do rodiny...

No ja vám tak poviem: Všetky tieto poznatky o dieťati ale sa zisťovali aj v minulosti. Ďaleko ďaleko dozadu, pretože to musíte popísať pre to centrum, ktorému buď dávate odporúčania na prácu s rodinou alebo keď idete dieťa umiestniť musíte vyplňať sociálnu správu o dieťati. Len teraz sa od nás chce, aby to bolo aj písomne založené v tom spise, čiže mi to príde zbytočné a nadmerné.

Takže čo sa týka priameho šetrenia v rodine, chápem to správne, že tam ku zmene nedošlo?

Nie. Vyhodnocujeme to tak isto v minulosti, ako aj v súčasnosti.

Ale čo sa týka písomných podkladov, tak tam vnímate zmenu a nárast práce?

Áno. Jednoznačne. Administratívy, nárast administratívy. Iba v tom.

Vďaka. V súvislosti s uplatnením metódy izolácie dieťaťa, teda keď je potrebné, aby dieťa bolo nejakým spôsobom izolované od svojho rodinného prostredia alebo od školského kolektívu. Tam sa... Teda vyňaté z rodiny. Tam sa nejak...

Izolované nie, ale vyňaté z rodiny...

Terminus technicus, tak sa technicky nazýva ten proces, teda vraj...

Nie vraj, určite áno.

Ale jedná sa o to, že treba zo sociálno-patologického prostredia vyňať dieťa. A pýtam sa: Nakoľko v tejto súvislosti sa zmenili podmienky pre vás na uplatnenie tejto metódy, keď je dieťa vysoko ohrozené?

Teraz neviem, či vám dobre rozumiem, veď tam akože...

Skúsím sa spýtať inak...

Žiadna zmena nenastala prakticky.

Rozumiem.

Keď je dieťa ohrozené z biologickej rodiny, tak sa z tej rodiny odníme. Pokiaľ sa nenájde iný člen širšej rodiny, ktorý si chce dieťa zobrať a splňa podmienky na to. To tak bolo vždy.

Takže tam nedošlo úplne k žiadnej zmene?

No, prakticky nie. Vždy sa dieťa odníme. Iba v procesných. Došlo k zmene tým, že teraz musíme vyplňať kopec papierov na to, aby sa ten proces urobil aj papierovo.

Rozumiem. Popíšem situáciu: Prídete na šetrenie do rodiny, zistíte, že je tam nejaká zo závažných príčin: zneužívanie, týranie alebo zanedbávanie dieťaťa a je potrebný okamžitý zásah. Zmenil sa nejakým spôsobom čas v ako môžete vyreagovať na danú situáciu?

Nie, pretože ideme podľa paragrafu neodkladného opatrenia. My ako ústav sociálnoprávnej ochrany odjakživa môžeme použiť paragraf 367, čo je 24 hodinové neodkladné opatrenie na umiestnenie dieťaťa do nejakého centra.

Vďaka.

Čiže my zoberieme dieťa, zoberieme ho bohužiaľ k nám na úrad, niekto z nás napíše neodkladko, uteká s tým na súd, kde je 24 hodinová služba, neodkladko dá, už samozrejme musí mať zabezpečené to centrum, do ktorého pôjde, lebo v neodkladnom opatrení, v tom petite sa píše to konkrétne centrum. Medzitým sa napíše sociálna správa o dieťati: prečo, začo, čo má, aké potreby, cumeľ, ja neviem lieky berie a podobne – sociálna správa o dieťati, to sa zasiela do centra, toto sa zrealizuje, z centra si prídu hneď pre dieťa, pokiaľ je nutné vyšetrí sa na Kramároch, ide do centra a následne sa im dodá to neodkladko.

Vďaka.

To už zasa vyhodnocujeme priamo na mieste, či je potrebné 367 alebo 365-ka, áno, či sedemdnové alebo 24 hodinové.

Je aj tridsaťdnové?

To je klasické neodkladné opatrenie, ktoré není špecifikované paragrafom. Každé jedno neodkladné opatrenie má tú povinnosť rozhodnúť do tridsiatich dní, iba v prípade týchto dvoch: sedemdnové, keď je ohrozený život a zdravie dieťaťa, môže podať aj ktokoľvek v republike a aj my, ale to 24 hodinové môže podať iba úrad sociálnoprávnej ochrany.

Vďaka. Predposledná otázka znie: Znížila sa vďaka zmenám v zákone o sociálnoprávnej ochrane vaša pracovná vytáženost' ku prospechu vášho výkonu?

Nie, presne naopak. Administratívne presne naopak, ono sa tým práve, týmito zmenami, čo sa tých CDR týka, čo vykonávajú tieto výchovné opatrenia a pracujú s rodinami na tie odporúčania, sa viacej zabezpečila tá starostlivosť a tá sanácia tej rodiny.

Skúsím to prerozprávať, či som to správne pochopil: Vy ako orgán sociálnoprávnej ochrany máte viac administratívy a tým pádom máte možnosť menej...

Máme menší priestor časový na prácu s rodinou.

...menej pracovať s rodinou. Na druhej strane viete delegovať veci na centrá pre rodiny, ktoré vedia vyslať terénnych sociálnych pracovníkov, ktorí pracujú s rodinami podľa vašich usmernení. Chápem to správne?

Áno, len je tam jeden závažný zádrhel, ktorý by som určite v zákone upravila, že je to takéto... takéto spolupráca s centrom je iba na dobrovoľnej báze rodičov. Ak mi rodičia s tým nesúhlasia, tak ja mám zviazané ruky a nemôžem robiť nič. Iba čakať kým sa situácia vygraduje a dieťa im odobráť.

S vami spolupracovať musia, ale s centrom spolupracovať môžu.

Áno musia ale (ne)musia, a ako ich ja budem penalizovať, keď mi nedodajú nejaké potvrdenia od lekára a podobne. Ja ich penalizovať nemám ako, toto je iba v kompetenciách súdu, preto my, keď ideme do takýchto ohrozených rodín, my im ani nedávame tú možnosť a ani im neoznamujeme, že je to na ich dobrovoľnej báze. Takto sa snažíme s tým nejako vypiect', no keď vám to mám tak slušne povedať.

Rozumiem.

Lebo dostanú alebo dostanú na výber – buď budete pracovať s tým centrom, že sem tie sociálne pracovníčky terénne budú chodiť, alebo budeme musieť pristúpiť... nemôžeme im povedať k odobratiu dieťaťa, ale povieme im: k iným opatreniam, no ale pod tými opatreniami myslíme to odobratie dieťaťa.

Áno. Poslednou mojou otázkou je: Zmena zákona o sociálnoprávnej ochrane viacej zdôrazňovala potrebu osobnostného rozvoja sociálnych pracovníkov a následného vzdelávania sociálnych pracovníkov a supervízie sociálnych pracovníkov. Sú vám dostupné tieto prostriedky? Ak áno, ako ich využívate a nakoľko sú vám prospešné?

Supervízie máme viac-menej povinné dve individuálne za pol roka a jednu skupinovú, ale vzhľadom na našu neskutočnú vyťaženosť sa to realizuje v tom, že si pani supervízorka u mňa posedí a ja si medzitým robím administratívu, čiže sa to míňa účelu, ale áno máme tu ponuku rôznych školení... Ako tie ponuky sú, hej, no ale aj na ten rozvoj, hej, no aj vzdelávanie sa, ale čo sa týka napríklad tých zmien v zákone a novelizácií interných noriem to vám príde do mejlu a máte si to študovať sám doma. No omnoho viacej

by nám pomohlo keby nám to niekto prerozprával. Čiže dostupnosť máme, ponúkané nám sú, ale z časových dôvodov ich nikto nevyužíva.

Vďaka. Toto bola posledná otázka, ktorú som mal pre vás pripravenú, prepáčte, že to trvalo tak dlho, sľúbil som vám 15 minút.

Viete aspoň som sa dobre vykecala, ale mrzí ma to, keď som vás zdržala ja, ale možno vám to vnieslo svetlo do tej sociálnej práce...

Mňa ste nezdržiavali. Ja som veľmi rád, že sme sa mohli o týchto témach porozprávať. Chceli by ste niečo na záver, nejaký váš možno osobný postreh alebo odporúčanie pre túto tému, túto problematiku...

ohľadom toho zákona?

Dá sa to tak povedať.

Menej administratívy a viacej práce s rodinou. Jednou vetou.

Vďaka. Tak vám ešte raz ďakujem za spoluprácu.

Rada som pomohla. To máte čo vy? magisterské teraz?

Áno.

No, držím vám palce.

Ďakujem.

Budete to mať ťažké teraz v tejto situácii asi že?

Ak sa nezmení situácia tak pravdepodobne ideme cez televízne obrazovky, cez počítače a bez prípravy budú aj štátnice aj všetko.

A tak také lepšie zlo nie?

Z tých možností, ktoré tam boli, tak toto je jedna z tých lepších áno. Lepšie jak keby nám to zrušili a prehodili o dva roky. Takže...

Áno, jasne, jasne. Keď vám môžem z vlastnej skúsenosti odporučiť prácu ja milujem....

Príloha č. 5: Prepis 4. rozhovoru

Môžem ťa poprosiť o súhlas s nahrávaním tohto rozhovoru?

Môžeš, pravda.

Dobre, vďaka.

Vysvetlím ti, že o čo sa vlastne jedná. Od roku 2016 do súčasnosti prešiel zákon číslo 305 o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratеле viacerými zmenami, ktoré mali priniesť mnohé významné a prospešné premeny praxe v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V nasledujúcich otázkach nás bude zaujímať predovšetkým najdôležitejšie dopady zmien zákona na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately so zameraním na riziko neprimeraného predĺženia pobytu dieťaťa v sociálno-patologicky rizikovitom prostredí. Čo sa zmenilo v zákone a ako to ovplyvnilo výkon práce pri vysoko ohrozených rodinách a deťoch.

Odkedy pracuješ na úrade práce?

Od 01.01. 2021.

Vykonávaš funkciu sociálnoprávnej ochrany?

Áno.

Prvá výskumná otázka: čo si myslíš o zmenách zákona. Čo si myslíš o práci, ktorú si vykonávala ako orgán SPOD vzhľadom na zákon 305 o sociálnoprávnej ochrane?

V podstate tie základy toho sme sa držali, takže to si myslím, že je dobre nastavené. Akurát by som tam možno nejaké malinké zmeny v zákone upravila. Konkrétne...

Viem ti v rýchlosti povedať zásadné zmeny, ktoré sa v zákone udiali. Čo sú také nazvime to že rozbúrené vody. Doplnil sa do zákona Dohovor o právach dieťaťa, čiže zákon sa priamo odvoláva na medzinárodný Dohovor o právach dieťaťa. S týmto ste pracovali?

Áno

Doplnili sa niektoré metódy pomoci pri riešení problémov, konfliktov a prispôsobovania sa klientov. Konkrétne sa doplnili dve metódy: Podpora pri obnove a rozvoji rodičovských zručností.

Áno, s tým sme aj pracovali.

A doplnilo sa aj zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny a posúdenie možnosti rodiča a príbuzných v tejto situácii pomôcť a nachádzať riešenie.

Áno, aj s tým to sme fungovali. S obidvomi.

Nakoľko boli tieto dve veci účinné vzhľadom na vysoko rizikové rodiny?

Hm... vieš čo, to by som povedala, že tak 50 na 50. Ako ktoré rodiny. Lebo to je také individuálne. S niektorými rodinami sa pracovalo lepšie, s niektorými horšie. A pochopiteľne že s tými sociálne slabšími a takými troška mentálne zaostalými, aj vzhľadom k tomu, že boli drogovovo závislí a neviem čo, tak s nimi sa samozrejme že horšie pracovalo.

Rozumiem. Upravili sa osoby, ktorým je možné uložiť výchovné opatrenie. V minulosti to mohlo byť len dieťa. Po novom to môžu byť aj rodičia a iné osoby, ktoré sú v okolí dieťaťa.

A to je dobré, čo sa zmenilo, pretože podľa mňa osobne to výchovné opatrenie je niekedy zbytočné dávať dieťaťu, lebo záleží dosť od rodičov, ako oni sa vedia medzi sebou, ako vedia medzi sebou komunikovať, riešiť problémy úskalí a tak ďalej. Takže v podstate, ja by som osobne dávala viac výchovné opatrenia rodičom, lebo sú to konflikty medzi rodičmi, ktoré sa neskôr prenášajú na to dieťa, takže treba riešiť problémy medzi nimi, aby sa oni vedeli medzi sebou komunikovať a tak a potom, potom, potom to dieťa inak vníma všetko.

Vďaka. Ďalšia zmena: umožňuje a nariaďuje sa po skončení výchovných opatrení aby orgán SPO sledoval trvácnosť týchto účinkov, či bolo výchovné opatrenie účinné a ak nie vyvodí z toho dôsledky. Toto sa realizuje.

Áno to je dôležité. Lebo v podstate každého pol roka, a závisí to od akej rodiny, že aká rodina, aký konflikt, čo v tej rodine prevláda a tak a treba tú rodinu niekedy sledovať viac niekedy menej. To je zase individuálne od každej rodiny, od každého problému a od každého výchovného opatrenia. A na tom vlastne sa... Od toho sa odráža, že ako často sa vlastne kontroluje potom tá rodina.

V súvislosti s vysokou mierou ohrozenia, priniesla táto zmena nejaký efekt? Rodiny, ktoré majú vysokú mieru ohrozenia sociálno-patologickými javmi a zlým vplyvom na dieťa. Prináša táto zmena nejaký priaznivý efekt?

Určite priniesla, lebo v podstate, tak je tá rodina kontrolovaná a tým, že my ako SPO komunikujeme aj s inými inštitúciami inými poskytovateľmi služieb, ako psychológovia a tak ďalej, tak aj vzájomne sme si aj nápomocní, pretože keby prišlo k nejakému konfliktu alebo niečo by sa teda v tej rodine medzitým, ako je to výchovné opatrenie stanovené, keby sa tam niečo dialo, tak si vieme takto dopomôcť, takže určite a vlastne máš tú rodinu tak viac menej pod kontrolou tak.

Uhm... vďaka. Ďalšia zmena tam umožňuje zmeniť alebo zrušiť výchovné opatrenie ak nespĺňa predpokladanú účinnosť a to aj v priebehu jeho trvania. Doposiaľ to bolo nastavené tak, že výchovné opatrenie sa stanovovalo na pol roka a po pol roku sa prehodnocovalo. Po novom sa môže prehodnocovať každé dva mesiace s tým, že orgán do toho môže vstupovať. Môže výchovné opatrenie upravovať alebo rušiť.

To isté čo som aj vravela, že to závisí od každej rodiny individuálne, lebo v každej rodine je iný problém a to je to, čo som vlastne vravela, že každého pol roka, lenže s tým, že keď je rodina viac rizikovejšia, tak samozrejme, že to treba kontrolovať častejšie.

Vďaka. Zmenilo sa postavenie ústredia práce sociálnych vecí a rodiny, čo sa týka metodík, koncepcií a organizácie práce. Po novom by sa ústrediu mali zasielať plány, ktoré vypracovávate pre rodiny. Je to tak?

Áno, ale za mojej éry som ústrediu ešte neposielala nič. Zatiaľ sme to riešili len mi ako orgán SPO. Iba za úrad práce.

Rozumiem.

Ale ústrediu sme posielali, keď boli vysoko ohrozené, keď bola veľká miera ohrozenia v rodine určená, tak vtedy sa posielalo aj ústrediu alebo, keď sme riešili pohotovosti. Tak tam sa posúvalo do Ústredia.

Tam sa posúvali plány práce s rodinou, plány na sanáciu rodiny alebo sa tam posúvali len štatistické údaje o výskyte sociálno-patologických javov? Alebo aj aj.

No, takto, v rámci pohotovosti sa posielalo aj aj.

Vďaka. Ďalšia zmena sa týkala úradov práce a iných inštitúcií, ktoré majú pomáhať pri hodnotení a určovaní miery ohrozenia dieťaťa, pri posúdení rizika. Má sa k tomu vyjadrovať úrad práce, škola, škôlka, ošetrojúci lekár, prípadne ďalšie osoby. Tieto všetky majú byť po novom oslovené, doposiaľ to bolo tak, že nemali povinnosť reagovať a odpovedať, po novom majú povinnosť reagovať a odpovedať. Pomáha táto procedúra pri vysoko ohrozených deťoch?

Áno, lebo je dôležité, byť v spolupráci aj s inými inštitúciami. Niekedy tá škola ti vie viac napomôcť pri určení miery ohrozenia.

Dobre sa s nimi spolupracuje? Dávajú odpovede také, ako potrebujete, v tom rozsahu?

To tiež závisí individuálne. Každá škola inak. Na koho človek natrafí. Sto ľudí sto chutí. S niektorými sa spolupracuje lepšie, s niektorými horšie. Ale väčšinou teda, to už sme boli zabehnutý taký tým ľuďmi, takže sme si vedeli byť nápomocný.

Rozumiem. Vďaka. Ďalšia zmena bola: orgán SPO môže v CPR ambulantne alebo terénne zabezpečiť opatrenia na zhodnotenie miery ohrozenia. Čiže nemusí to urobiť vo vlastnej pôsobnosti, ak to nie je schopný spraviť jednoznačne. Môže tým niekoho poveriť v CPR. Toto sa využíva?

Ako ktoré centrá, ale viem, že jedno CPR, čo bolo, tak oni mali veľmi dobre urobenú terénnu prácu. Hej. Terénnu formu... ale lepšie tam mali terénnu formu ako ambulantnú...

Ďalšia zmena: zákon o SPO sa zmenil nasledovne: Doposiaľ, keď bolo ohrozené dieťa a bolo potrebné neodkladné opatrenie, neodkladné riešenie vo veci výchovy alebo výživy, tak dieťa spadalo pod úrad práce, kde malo trvalé bydlisko.

Áno.

Po novom dieťa spadá pod úrad práce, kde má buď trvalé bydlisko, alebo kde sa bežne nachádza. Doplnilo sa tam to: „kde sa bežne nachádza“. Takže nemusí to byť úrad kde má trvalé bydlisko, môže to byť ten úrad, ktorý to dostane na riešenie, lebo v jeho oblasti sa to dieťa nachádza. Toto vám uľahčilo prácu?

Aj áno, hej v podstate uľahčilo, a teda by som povedala o dosť, pravdaže, lebo by sme zbytočne chodili z jedného mesta do druhého. Tým pádom to vyrieši úrad a my si potom ako úrady posielame správy.

Uhm... Vďaka. Ďalšia zmena bola nasledovná: opatrenia, ktoré vykonáva SPO, musí vykonávať podľa plánov, ktoré vypracuje. Čiže orgán SPO vypracuje plány, ktoré sú predložené na úrade práce a môžu postupovať len v súlade s tým, čo je v tomto pláne. Doposiaľ nebolo potrebné, aby tento plán bol natoľko podrobný, aby obsahoval konkrétne definované náležitosti, ani aby bol odovzdávaný do evidencie v rámci orgánu SPO, úradu práce a ústredia práce. Teraz treba spĺňať všetky tie náležitosti a ten plán evidovať pre všetkých dostupný. S týmto máš skúsenosť? Takto sa to realizuje? Alebo sa to realizuje nejakým iným spôsobom?

Áno. Teraz posledné mesiace sa to realizovalo práve takto. A bolo to také zdĺhavé. Samozrejme, že to potrebuje byť podľa nejakého protokolu, ale niekedy to je viac byrokracie a je to potom tým pádom aj zdĺhavá robota, keď každý jeden, každé aj spis, každú jednu rodinu osobitne musíš robiť. A koľko správ takých a takých a hlavná vec a neviem čo, že je to potom zdĺhavé. Je jasné, že sa treba riadiť nejakým protokolom, ale...

Rozumiem.

Je tam toho až moc veľa.

Posledná zmena bola v paragrafe 93 a 96. Týka sa administratívy a spisovej dokumentácie o deťati a každom dieťati v tej rodine ktorá je posudzovaná,

o plnoletých FO, ktoré sa v tej rodine nachádzajú a akejkol'vek inej osobe, ktorá súvisí s prípadom dieťaťa. Táto dokumentácia má obsahovať rozsiahle množstvo informácií, ktoré sú presne definované. Toto vám pomáha pri výkone opatrení SPO?

Pomáha z časti, lenže ako čo, lebo musíme si povedať, že niektoré rodiny posielajú v emailoch, alebo pošlú poštou, alebo ja neviem, proste niekedy posielajú zbytočne veľa správ, fotografií a takých vecí, ktoré do tej dokumentácie sú zaradené ale sú tam niekedy zbytočne. Asi je to niekedy, to ovplyvňuje vlastne aj v tej predošlej otázke. Zbytočne to potom veľa papierov pohlcuje a jedna spisová dokumentácia rodiny a to je dôležité pri tom vedieť, že dôležité sú napríklad také lekárske správy, dôležité sú výchovné opatrenia, či sa dodržiavajú, dôležité sú nejaké, ak boli, nejaké zákroky s políciou alebo takéto pohotovostné udalosti. To sú také dôležité veci. Nevieť či si ma pochopil, že...

Áno pochopil som. Že sú dôležité skutočnosti, ktoré je dobré, že sa tam zakladajú a sú skutočnosti, ktoré ste povinné tam zakladať, ale sú menej dôležité alebo dokonca úplne zbytočné.

Tak, lebo potom sú zbytočne sa tam aj kolízny opatrovník dozvedá niečo, čo nemusí a to sú niekedy tak ako sa to hovorí, sa tam vyťahujú v tých spisoch vecí, ktoré tam ani nemusia byť.

Vďaka. Toto bolo, čo sa týka tej časti ako sa menil zákon.

Uhm.

Teraz by som sa rád spýtal, za tú tvoju skúsenosť, ktorú si pracovala na úrade práce, hmm, zmenila sa nejaká tvoja možnosť a kvalita zisťovania vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine. Skúsím to inak povedať: keď si išla robiť šetrenie v rodine, vnímal si svoje zázemie, podmienky na zisťovanie miery ohrozenia dieťaťa a na vyhodnocovanie miery ohrozenia dieťaťa ako primerané a dostatočné?

Určite áno. Primerané. Aj v podstate v šetrení v rodine vlastne tá terénna sociálna práca a to ti niekedy napomôže viac a konkrétne to človek vidí, je do toho no proste iným spôsobom pohltený, že vieš asi aj ako máš potom reagovať a čo akým spôsobom máš potom postupovať ďalej. V tej rodine pri určení miery ohrozenia a tak ďalej.

Áno. Ďalšia otázka by bola nasledovná: keď potrebuješ uplatniť metódu izolácie dieťaťa, to znamená, metódu vyňatia dieťaťa z rodinného prostredia v dôsledku toho, že to rodinné prostredie je vyslovene škodlivé pre dieťa, zmenili sa nejakým spôsobom podmienky v tejto súvislosti? Ako rýchlo to dokážeš spraviť a či tam vidíš nejaké prekážky, ktoré by ti v tom bránili?

Čo sa týka spolupráce so súdom, my v podstate, keď sa potrebuje dieťa vyňať z rodiny, tak súd vlastne do 24 hodín môže, alebo teda mal by vykonať, vydať správu, v ktorej vlastne, alebo teda súdne rozhodnutie, v ktorom vlastne je to dieťa vyňaté z rodiny, lenže na to, aby takú správu vydal, tak zasa musíme my ako postupovať tak, že ako kolízny opatrovník musíš spísať tú správu, v ktorej bude zasa lekárska správa, od lekára, od školy, musíš mať podložený niekoľkými inými inštitúciami, že jednoducho to dieťa nejakým spôsobom je ohrozené, že tá postupnosť je do tých 24 hodín. Proste to musí človek všetko stihnúť. Čiže, keď máš takúto, napríklad jedno dieťa, dve alebo nejakú rodinu, kde sú takého deti, tak ty to musíš do tých 24 hodín stihnúť tak, ako vlastne, aby to vedel vydať čím skôr aj ten súd. Aby to súdne rozhodnutie bolo vydané teda do tých 24 hodín. Čiže to musíš proste rýchlo konať. Pracovník, čo musí byť v pohotovosti.

Rozumiem. Takže do 24 hodín spravíš všetky náležitosti, pošleš ich k súdu, súd rozhodne ešte v ten deň.

Musiš to poslať aj skôr, pretože, lebo súd rozhoduje do 24 hodín,

Áno.

To je vlastne. Ty čím skôr. Akonáhle ti príde nejaká taká informácia, že máš takúto rodinu, ideš tam, vlastne na ako pohotovosť. Skontroluješ rodinu. Vydá sa vlastne táto správa súdu. To musíš teda sa vrátiť na úrad. Bud' s dieťaťom, alebo tam ostanú policajti a ty sa vrátiš ako kolízny opatrovník na úrad práce, tam vypíšeš správu a všetky tie náležitosti a potom to dáš na súd a súd rozhoduje do 24 hodín.

Takže už pri šetrení pokiaľ zistíš, že je dieťa ohrozené týraním, zneužívaním alebo zanedbávaním, môžeš tam prísť s policajtami a dieťa odňať, alebo tam nechať prítomných policajtov ako dozor? Kým neprebehne neodkladné opatrenie vyňatia dieťaťa z rodinnej starostlivosti?

Sú prípady, kedy tam ostávajú policajti, alebo sú prípady, kedy ty si už vopred, že vieš že... vieš o tej rodine, že je nejaká problémová, že je nejaká riziková a ak príde niekoľko krát, že aj viacnásobne hlásenie tej istej rodiny, že tá rodina je problémová, tak väčšinou tam už ideš s tým, že ten papier máš pripravený vopred. Čiže ty prídeš vlastne s tým papierom už hotovým. Vieš o tej rodine, že bola upozornená a jednoducho potom im ten papier odovzdáš. Ukážeš, odovzdáš a vieš, že to dieťa vlastne si už berieš za sprievodu policajtov. A potom sa dieťa, ak súdne rozhodnutie príde, tak do tých 24 hodín, medzi tým to dieťa musíš mať pri sebe na úrade práce, hej?

Aha.

A ak príde to súdne rozhodnutie do 24 hodín, preto je tá pohotovosť 24/7, lebo vlastne celý ten kolobeh musíš byť k dispozícii aj kvôli tomuto, že nemáš kde to dieťa umiestniť, kým ti príde odpoveď zo súdu a to ti môže prísť do hodiny do dvoch do 24 by to malo byť. Čiže to dieťa musíš ty strážiť ešte aj na tom úrade. A vypisuješ zasa ďalšie náležitosti a podklady a vlastne čakáš na rozhodnutie súdu, ak rozhodnutie súdu príde odklepne sa, tak dieťa vlastne je odňaté a už potom umiestnené do ďalšieho zariadenia.

Vďaka.

Väčšinou teda do tých detských domovov. Tak...

Vďaka. Teraz predposledná otázka. Znížila sa vďaka zmenám zákona o SPO tvoja pracovná vyťaženosť ku prospechu tvojho výkonu...

(Smiech) Nie. Aj napriek tomu, že sú tam zmeny, ale nie, neznížila sa. Práve naopak sa zdvojnásobila.

Spýtam sa ďalej. Máš menej administratívnej práce a ak nie, alebo jej máš viac, máš dostatočný čas, ktorý ti umožňuje plnohodnotný výkon opatrení SPO?

Nie, je moc byrokracie, čím viac papierov, tak tým viac aj proste sa to tam kopí, kopí a tým viac aj človek potrebuje tam stráviť času, takže osemhodinová pracovná doba potom prekĺzne niekedy aj 12.

Aha...

A podľa seba nejdem to... že som ostávala v robote niekedy aj do ôsmej. A to som ani nemala mať pohotovosť, takže...

Aký je potom pomer medzi tvou administratívnou prácou a tvojim výkonom opatrení?

Hm... no povedala by som tak, že, žeby tam, žeby sa tam zišla ešte jedna pracovná sila navyše. Alebo teda prerozdeliť. Lebo tá spisová dokumentácia, keď máš niekoľko písmen a máš ťažšie písmeno, kde ja som napríklad mala také K-čko a bolo tam neviem koľko spisov a pritom napríklad E-čko malo 10 spisov, K-čko malo 200 tak to sú, to je taký nepomer.

Poslednou otázkou je: zmenou zákona o SPO sa viac zdôraznila potreba osobnostného rozvoja sociálnych pracovníkov následným vzdelávaním a supervíziou. Sú ti dostupné tieto prostriedky a ak áno, ako vidíš ich využívanie a nakoľko sú ti prospešné?

No, poviem za seba tak, že supervíziu sme mávali. Mali sme aj individuálnu, mali sme aj skupinovú, ale absolútne nič. Taká supervízia, že koniec. Musím povedať, že mne to absolútne nič nedalo a žiaľbohu v ničom mi to nepomohlo.

Rozumiem.

Musím to tak povedať: u nás na úrade supervízia je len o vykecávaní hovadín a nerieši sa tam to podstatné.

Uhm...

Čo by mala teda supervízia zahŕňať...

No predovšetkým tie nastavenie procesov a nastavenie vzťahov. To sú dve základné oblasti supervízie.

No, áno, ale hovorím, že tam sa nerieši toto.

Tam sa to nerieši.

Žiaľ bohu, že to tak musím povedať, ale...

A čo sa týka podpory ďalšieho vzdelávania, nejaké kurzy alebo ústretovosť voči vysokoškolskému štúdiu?

Ja ako študent vysokej školy, to že teda, že študujem, čo študujem, tak nijak vôbec mi to, nijak nepomohlo. Takto, aby si pochopil, to že som sa dostala do tej roboty, mne ako študentovi veľmi napomohlo hej? Zistila som veľa vecí, veľa vecí som sa teda naučila. A konečne som mohla vidieť aj tú praktickú stránku aj tú teoretickú, aj tú prax aj teóriu, tak. Hej? Ale čo sa týka úradu, že zasa mne robota dala veľa, aby si to pochopil, ale ako by som to povedala... dala mi veľa skúseností, čo sa týka oblasti teda, čo sa týka teórie aj praxe. Hej. Praxe. Ale, ale žeby som sa nejak, žeby mi to dalo nejak, nejaké plus, myslím, tak, že ako študentovi.

Skúsím to prerozprávať, či som to správne pochopil: Tebe ako študentovi to, že si začala pracovať na úrade práce, rozšírilo obzory, čo sa týka praxe:

Uhm...

Vieš ako fungujú procesy, vieš ako to je v praxi, ako sa pracuje s tými klientmi osobne, ako vyzerajú spisy?

Áno

Ako vyzerajú programy,

Áno

Ako sa robí dokumentácia a tak ďalej.

Správne.

Ale čo sa týka toho, čo práca ti napomáha v štúdiu, tak tam nevidíš prínos.

Presne tak, presne, presne.

Aha. Dobre. Vďaka.

To bola vlastne posledná otázka. Na záver možno, chcela by si ešte niečo dodať v súvislosti s tým, o čom sme sa rozprávali? Nejaký tvoj postreh?

Rozmýšľam, ale asi ani... Nič mi také nenapadá. Akurát len to, že skutočne je to veľký nátlak napríklad aj z toho, keď sa teda zmenili nejako tie zákony. Tak z ústredia sme pociťovali, aj z úradu, ako kolízny opatrovníci, sme pociťovali väčší nátlak, čo sa týka práve tých papierov, tej spisovej dokumentácie. Naozaj, jej tam je zbytočne veľa, zbytočne veľa vecí do tej spisovej dokumentácie bolo treba robiť v rámci jednej rodiny. A to je to, že keď máš napríklad silnejšie písmeno, ako je napríklad to K-čko, tak a je tam niekoľko teda rodín, ktoré sú, ktoré majú napríklad vysokú mieru ohrozenia, tak je to potom neskutočný nátlak na toho kolízneho opatrovníka, že musí chodiť aj na súdy, aj potom do toho ešte aj tú pohotovosť má, tak je to množstvo vnemov, ktoré človek musí jednoducho vnímať a je toho proste potom veľa a je toho proste potom veľa, je to taký nátlak na toho človeka z každej strany, lebo sú tam fakt niekedy aj také termíny, ktoré musíš dodržať a jednoducho, ak ťa tlačí ten termín, tak si potom v nátlaku, lebo ešte do toto ideš na súd, no proste je toho potom veľa. To by som možno ja aspoň za seba, čo vidím. V čom by som videla riešenie je, za seba, ale to by som povedala, tak ako, že v rámci úradu zasa, je zo strany vedúceho prerozdeliť napríklad také silnejšie písmeno viacerým kolíznym opatrovníkom.

Aby jeden kolízny opatrovník nemal 20 prípadov a druhý 200.

Tak presne.

Chápem.

To vravím ako v rámci úradu práce hej.

Chápem.

Lebo ten nátlak zase z ústredia tam to už tak bude, keďže sú veci stanovené ako sú.

Ja sa ti chcem týmto veľmi poďakovať, lebo si mi veľmi pomohla v rámci mojej diplomovky.

Príloha č. 6: Tabuľková analýza výskumnej otázky č. 1

				KÓD	
I - RI	Moja prvá otázka je: Čo si myslíte o zmenách vo vašej práci orgánu sociálnoprávnej ochrany detí v súvislosti so zmenami Zákona o sociálnoprávnej ochrane od roku 2016 až po dnes.	<i>Tak, musíte mi tie zmeny vymenovať, konkrétne, ktoré máte na mysli.</i>	Nevie o aké zmeny ide		
I - RI	Konkrétne mám na mysli zmeny, ktoré sa týkajú predovšetkým Zákona číslo 61 z roku 2018.	<i>...To vám neviem povedať takto...</i>	Nevie o aké zmeny ide		
I - RI	Áno, ja Vám poviem konkrétne miesta.	<i>Zákon 61, aký je to, myslíte skôr paragraf? Alebo ja som robila s 305-kou a 36-kou.</i>			
I - RI	Jedná sa o zákon 305.	<i>Potom to nemôže byť Zákon 61.</i>			
I - RI	Áno, ale Zákonom 61 sa novelizoval Zákon 305.	<i>Aha, toto ja som neni z toho. Lebo ja som v robote dostala viete ako dva zákony 305-ku a 36-ku a že to si mám naštudovať.</i>			
I - RI	Rozumiem. Toto všetko sú vlastne zmeny nie nie len akoby, že že to čo sa zmenilo v roku 2016, ale to je zmena z 2017-teho, 18-teho, 19-teho, 20-teho.	<i>No ja viem len od 2017, ale to je jedno, akokože ja to nevnímam ako zmenu z roku 2016, ja by som vám to isté povedala, že veď tá spisová dokumentácia sa viedla furt.</i>	nevnímam to ako zmenu		
I - R2	Vďaka. A teda prvá výskumná otázka je: Čo si myslíte o zmenách Vašej práce ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí v súvislosti so zmenou zákona o sociálnoprávnej ochrane. Od toho roku 2016. Ako vnímate túto zmenu, čo si o tom myslíte?	<i>Uhhh...Tak my tu vnímame viac byrokracie. Veľa, veľa papierov, ale práca je o tom istom. Zhruba. Tam strašne veľa papierov pribudlo, čo musíme robiť, čo sa kedysi nerobilo, ale pracovať musíme stále rovnako. Nemám nejaký pocit extra zmeny. Akurát v tých papierovačkách. Že to viac zaberie času a menej sa tým pádom môžeme venovať rodinám lebo musíme veľa, veľa vykazovať.</i>	Vie o aké zmeny ide		
			administratíva		
			práca je o tom istom		
			nie je pocit zmeny		
			administratíva zaberie viac času menej sa môžeme venovať rodinám		
			viac musíme vykazovať		
I - R3	Čo si myslíte o zmenách vo vašej práci ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí v súvislosti so zmenou zákona 305.	<i>A viete mi tie zmeny povedať?</i>			
I - R3	Konkrétne zmeny: Najviac sa zmenilo prostredníctvom Zákona 61, ktorý novelizoval Zákon 305.	<i>Áno.</i>			
I - R3	Áno viem vám tie zmeny povedať.	<i>No skúsme.</i>			
I - R4	Prvá výskumná otázka: čo si myslíš o zmenách zákona. Čo si myslíš o práci, ktorú si vykonávala ako orgán SPOD vzhľadom na zákon 305 o sociálnoprávnej ochrane?	<i>V podstate tie základy toho sme sa držali, takže to si myslím, že je dobre nastavené. Akurát by som tam možno nejaké malinké zmeny v zákone upravila. Konkrétne...</i>	zákon je dobre nastavený		
I - R4	Viem ti v rýchlosti povedať zásadné zmeny, ktoré sa v zákone udiali. Čo sú také nazvime to že rozbuřené vody.				
I.1 - RI	Prvá väčšia zmena bola, že sa vyslovne spomína Dohovor o právach dieťaťa.	<i>Neodvodzuje sa, že na rodiča aký to má dopad alebo na koho... Nevie, či zodpovedám správne otázku, ktorú ste sa pýtali, ale ak ide o to, tak mi to príde, že toto chcete vedieť. Takže vždycky máte na zreteli, ako sociálny pracovník, záujem toho maloletého dieťaťa.</i>	pracuje sa v najlepšom záujme maloletého dieťaťa	DOHOVOR	Kategória: zmeny
I.1 - R3	Prvá väčšia zmena bola, že sa výslovne spomína Dohovor o právach dieťaťa. To v minulosti nebolo.	<i>Áno.</i>	dohovor prítomný	DOHOVOR	Kategória: zmeny
I.1 - R3	Ovplyvňuje Dohovor nejakou mierou Vašu prácu ako orgánu sociálnoprávnej ochrany?	<i>Áno, ovplyvňuje a pozitívnym smerom.</i>	dohovor ovplyvnil pozitívne	DOHOVOR	Kategória: zmeny
I.1 - R3	Vďaka. V rámci Dohovoru sa spomína najlepší záujem dieťaťa. Tento pojem v praxi sa používa, predpokladám správne?	<i>Áno.</i>	pracuje sa v najlepšom záujme maloletého dieťaťa	DOHOVOR	Kategória: zmeny

I.1 - R4	Doplnil sa do zákona Dohovor o právach dieťaťa, čiže zákon sa priamo odvoláva na medzinárodný Dohovor o právach dieťaťa. S týmto ste pracovali?	Áno	dohovor prítomný	DOHOVOR	Katégória: zmeny
I.2 - RI	Doplnili sa niektoré metódy pomoci pri riešení problémov, konfliktov a prispôbovania sa klientov, konkrétne: podpora pri obnove a rozvoji rodičovských zručností. Doplnilo sa aj zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny a posúdenie možnosti rodiča a príbuzných v tejto situácii pomôcť a nachádzať riešenie. Čiže boli doplnené dve nové metódy.	<i>No akože takto pravdupovediac, viem, čo myslíte. Museli sme po novom, sme to museli to robiť, zhodnotiť situáciu dieťaťa áno a podporovať rodinu. To boli plány práce. Len ja vám to poviem takto, nám to pridalo byrokracie, roboty, a v tom, akože sme to museli písať, plány, všetko sme museli vypisovať okolo toho, no proste tvorivá činnosť z našej strany, na čo nie je čas, ale my sme to robili predtým aj tak. Ako... Vždycky sme zhodnotili situáciu dieťaťa. Možno sme to nedávali na papier, ani tie plány práce sme takto nemuseli pracovať, vypisovať, ale vždycky sme si plánovali nejakú činnosť. A vždycky sme sa snažili pre tie deti hľadať najprv v rodine nejaké miesto a až neskôr, keď ako všetko zlyhalo alebo nebolo možné ich v rámci rodiny niekde umiestniť. Pokiaľ akože tá ich primárna rodina, ako matka s otcom, zlyhávali, že bolo treba dieťa odobrať. Len akože teraz okolo toho vznikol brutálny reťazec byrokratických činností, na ktoré nie je čas, takže nám to akoby skomplikovalo život. Ale ten spôsob práce, z môjho pohľadu, sa nezmenil. Viete, tak či tak by sme to robili rovnako, len sme nemali toľko papierovačiek okolo toho. To som v skratke chcela povedať.</i>	plán práce pridal byrokraciu a robotu nie je čas na túto "tvorivú" činnosť treba veľa vypisovať okolo toho, čo robíme predtým sa robilo to isté, ale sa to nevypisovalo plánovanie bolo, len sa nepísalo tak obsahlo v rodine sa hľadalo miesto na umiestnenie dieťaťa ak už neboli iné možnosti dieťa sa odoberalo predtým sa odoberalo rovnako ako dnes dnes okolo toho odoberania vznikol brutálny byrokratický reťazec byrokracia nám komplikuje život spôsob práce sa nezmenil vôbec robili sme to čo dnes, ale bolo menej papierovačiek	PLÁN PRÁCE PLÁN PRÁCE PLÁN PRÁCE PLÁN PRÁCE PLÁN PRÁCE PLÁN PRÁCE PLÁN PRÁCE PLÁN PRÁCE PLÁN PRÁCE PLÁN PRÁCE	Katégória: zmeny Katégória: zmeny Katégória: zmeny Katégória: zmeny Katégória: zmeny Katégória: zmeny Katégória: zmeny Katégória: zmeny Katégória: zmeny Katégória: zmeny
I.2 - R3	Druhou veľkou zmenou bolo, že sa doplnili niektoré metódy pomoci pri riešení konfliktov a prispôbovania sa klientov. Konkrétne sa jednalo o dve metódy, ktoré sa doplnili. Bola to podpora pri obnove a rozvoji rodičovských zručností.	Áno, výborná metóda.	podpora pri obnove rodičovských zručností - výborná metóda	METÓDY	Katégória: zmeny
I.2 - R3	A doplnilo sa zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny a posúdenie možnosti rodiča alebo inej osoby riešiť túto situáciu.	Áno. V praxi čistá byrokracia.	zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny a posúdenie možnosti rodiča alebo inej rodiny riešiť túto situáciu je v praxi čistá birokracia	METÓDY	Katégória: zmeny
I.2 - R3	Takže tá druhá metóda je v praxi čistá byrokracia?	<i>Áno. Pretože ide iba o to, že mi tento dotazník, túto situáciu, hodnotíme pri každej jednej situácii, pri každej jednej rodine. Ale len preto, aby to bolo založené v spise. Je to, sčasti by som povedala, byrokratické lebo nám to zaberá veľmi veľa času, pretože práve toto zhodnotenie situácie dieťaťa a jeho rodiny je šesť stranové, na každé jedno dieťa zvlášť.</i>	táto metóda sa používa pri každej jednej situácii a pri každej jednej rodine zakladá sa do spisu robí sa len preto aby bola založená v spise byrokratické zaberá nám to veľa času zhodnotenie situácie dieťaťa je šesť stranové pre každé dieťa zvlášť	METÓDY METÓDY METÓDY METÓDY METÓDY	Katégória: zmeny Katégória: zmeny Katégória: zmeny Katégória: zmeny Katégória: zmeny

I.2 - R3	Aj keď je v rodine viac detí?	<p>Áno, aj keď je v rodine osem detí, tak to zhodnotenie musí byť na každé dieťa zvlášť, pretože každé dieťa je v inej vekovej skupine, má iné potreby, môže mať rôzne postihnutia, môže mať nejaké iné výchovné potreby, ako majú ostatné deti v rodine a podobne. čiže preto musí byť na každé dieťa zvlášť. No a ide o to, že teda my podľa registratúrneho poriadku toto v spise mať musíme, ale v praxi to nevyužívame vôbec, pretože ten konkrétny, dajme tomu, môžeme to nazvať, že kolízny opatrovník, alebo pracovník, ktorý vedie spisovú dokumentáciu, ten prípad pozná a tá situácia, sa mení a pokaždé prehodnocovať tú mieru, pri tom kvantite tých spisov, ktoré sú na jedného pracovníka, hovorme o Bratislave, najmä... To je neúnosné. Ja, keď vám môžem za seba samú povedať, tým, že pracujem na sociálnoprávnej ochrane detí - Bratislava 5, je to jeden úrad, je to jedna sociálnoprávna ochrana, ale tým, že Bratislava má 5 obvodov, je to rozdelené po referátoch... .. Už sa to zrušilo - referáty - čiže sme len rozdelený jedna až päť. Ja pracujem na päťke a obvod päťka - Petržalka - je najväčšie sídlisko v strednej Európe. To znamená, že tu máme okolo 200 000 obyvateľov... ..A aktuálne sme na tento počet traja...</p>	zhodnotenie musí byť pre každé jedno dieťa zvlášť	METÓDY	Katégoria: zmeny
			musí to byť v spise	METÓDY	Katégoria: zmeny
			v praxi je to nevyužiteľné	METÓDY	Katégoria: zmeny
			pracovník pozná danú situáciu a v každom jednom prípade prehodnocovať mieru ohrozenia to je neúnosné	METÓDY	Katégoria: zmeny
			na petržalku sú traja pracovníci	METÓDY	Katégoria: zmeny
I.2 - R3	Na 200 000 obyvateľov?	<p>Samozrejme nie každá tá rodina má maloleté deti a nie každá tá rodina je problematická alebo sme s ňou prišli do kontaktu. Musíme ju riešiť. Boh chráň. Bodaj by to tak bolo, že zo žiadnou. Áno? Aby všade bol poriadok. Ale napriek tomu. Ja mám súčasne živých približne okolo 170 spisov. A skúste s tými rodinami pracovať tak, ako je to potrebné... .. Preto oceňujeme ten bod v tom zákone, ktorý ste spomínal. Tú zmenu pri návvisku rodičovských zručností. Pretože toto vykonávajú CPR a rodiny čiže akreditované subjekty s ktorými, čo patria teda pod Úrad práce. Oni majú zverených sociálnych pracovníkov. My vypracujeme odporúčanie na tú ktorú konkrétnu rodinu: pre nich ako informáciu; čo od nich potrebujeme; ako majú a alebo v akom počte hodín s tou rodinou pracovať. A títo terénni sociálni pracovníci za prítomnosti aj ich psychológa...</p>	na jedného pracovníka je aj 170 spisov	METÓDY	Katégoria: zmeny
			nie je možné pracovať so 170 rodinami naraz	METÓDY	Katégoria: zmeny
			CPR môže vykonávať návvisky rodičovských zručností	PLÁN PRÁCE	Katégoria: zmeny
			supluje našu prácu	PLÁN PRÁCE	Katégoria: zmeny
			spolupráca s CPR	PLÁN PRÁCE	Katégoria: zmeny
			Orgán SPO vypracuje odporúčania na konkrétnu rodinu a rozsah a potreby	PLÁN PRÁCE	Katégoria: zmeny
			Z CPR prídu terénny soc. prac a psychológ.	PLÁN PRÁCE	Katégoria: zmeny
I.2 - R3		<p>(To sú projekty z EU. Áno teraz oni tie projekty sa obnovujú. Takže majú len názov: jednotka dvojka a podobne, ale sú to projektový zamestnanci) ...A oni nám potom chodia do týchto rodín. A práve tento návvisk rodičovských zručností je veľmi častý, pretože... (ak ide o mieru ohrozenia, čo sa bavíme o tých rodinách, tých sociálne slabších, alebo, kde to zabezpečenie tých základných životných potrieb pre tie deti nie je dostačujúce) ...Oni s nimi vykonávajú práve tento návvisk. Jedna vec: Máme tu rodinu pod kontrolou. Druhá vec: Kolízny opatrovník nemá priestor na to, aby v tej rodine trávil toľko času a odporoval si vlastne, čo tým deťom chýba a v čom im vieme pomôcť a práve na toto slúžia tieto CPRka. Nevie, či som vám to dostatočne vysvetlila.</p>	návvisk r. zručností je veľmi častý - užitočný	METÓDY	Katégoria: zmeny
			rodina je pod kontrolou	METÓDY	Katégoria: zmeny
			kolízny opatrovník nemá priestor aby v rodine trávil toľko času koľko je potrebné	METÓDY	Katégoria: zmeny

			nestihne ani odpozorovať čo deťom chýba aby im vedel pomôcť	METÓDY	Katégoria: zmeny
			terénny SP z CPT toto nahradí	METÓDY	Katégoria: zmeny
1.2 - R3	Áno. Vy ako kolízny opatrovník, vypracujete plán práce pre CPR...	...Volá sa to odporúčanie...	Orgán SPO vypracuje odporúčanie	PLÁN PRÁCE	Katégoria: zmeny
1.2 - R3	...Áno. A CPR vysiela terénnych sociálnych pracovníkov...	...Čo vlastne odporúčame, aby s tou rodinou robili. Týchto paragrafov, ktoré môžeme použiť, je viacero. Áno? Ale jedným z tých paragrafov, je tento konkrétny, ktorý ste spomínali, že nastala tá zmena. Ten nácvik tých rodičovských zručností. Ako a my, keď vypracujeme to odporúčanie, my tam dáme napríklad 60 hodín.	s podmienkami	PLÁN PRÁCE	Katégoria: zmeny
1.2 - R3	Tam je ešte jedna súvislosť a to je súvislosť práve vysoko ohrozených rodín.	Presne.		METÓDY	Katégoria: zmeny
1.2 - R3	Má toto konkrétne opatrenie dopad na záchranu tejto situácie pri vysoko ohrozených rodinách?	Áno, veľký. Pretože našim cieľom je rodinu sanovať. Nie deti odoberať. A pokiaľ tým rodičom to nemám kto ukázať a nemá kto im vlastne vysvetliť, tak oni nie sú schopní zabezpečiť tie potreby pre tie deti. V tom prípade, keď tam tie sociálne pracovníčky chodia, tak mi rodinu týmto spôsobom sanujeme. A tie deti zostávajú naďalej v tom ich prirodzenom biologickom prostredí. So svojimi rodičmi. V opačnom prípade by sme ich museli umiestniť. Číže má to veľmi veľký význam.	u vysoko ohrozených rodín to má veľký efekt	METÓDY	Katégoria: zmeny
			cieľom je rodinu sanovať a nie odoberať deti	METÓDY	Katégoria: zmeny
			rodičia často jednoducho nevedia, čo majú robiť	METÓDY	Katégoria: zmeny
1.2 - R4	Doplnili sa niektoré metódy pomoci pri riešení problémov, konfliktov a prispôbovania sa klientov. Konkrétne sa doplnili dve metódy: Podpora pri obnove a rozvoji rodičovských zručností.	Áno, s tým sme aj pracovali.	Podpora pri obnove a rozvoji rodičovských zručností. S tým sme pracovali	METÓDY	Katégoria: zmeny
1.2 - R4	A doplnilo sa aj zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny a posúdenie možnosti rodiča a príbuzných v tejto situácii pomôcť a nachádzať riešenie.	Áno, aj s tým to sme fungovali. S obidvomi.	A doplnilo sa aj zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny a posúdenie možnosti rodiča a príbuzných v tejto situácii pomôcť a nachádzať riešenie. Aj to sa používa	METÓDY	Katégoria: zmeny
1.2 - R4	Nakoľko boli tieto dve veci účinné vzhľadom na vysoko rizikové rodiny?	Hm... vieš čo, to by som povedala, že tak 50 na 50. Ako ktoré rodiny. Lebo to je také individuálne. S niektorými rodinami sa pracovalo lepšie, s niektorými horšie. A pochopiteľne že s tými sociálne slabšími a takými troška mentálne zaostalými, aj vzhľadom k tomu, že boli drogovu závislí a neviem čo, tak s nimi sa samozrejme že horšie pracovalo.	Pri vysoko rizikových rodinách je to 50 na 50	METÓDY	Katégoria: zmeny
			je to individuálne	METÓDY	Katégoria: zmeny
1.3 - R1	Rozumiem. Upravili sa osoby, ktorým je možné uložiť výchovné opatrenie. Okrem dieťaťa sa do týchto osôb zahŕňajú rodičia aj iné osoby.	Iné osoby, sme nevyužívali výchovné opatrenie, teda ako ja zo svojej pozície, ale rodičia áno a to bolo to výchovné opatrenie, že si mohol uložiť, aby sa zúčastňovali na (nejak, akože pod tým výchovné opatrenie)... Že v spolupráci s nejakým psychológom alebo spolupráci s TDR na obnovení alebo získaní rodičovských zručností, ale väčšinou to nebolo platné. Nič. Akože nie sa tým, napriek tomu, že sme sa snažili využívať toto výchovné opatrenie aj sme ich kladli. Zase akože plus byrokracia padla nám na hlavu, plus to, že nemalo to žiadany efekt. Nevideli sme nič, že by tá rodina	"iným osobám" sa nedávajú výchovné opatrenia	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégoria: zmeny
			rodičom áno: psychológ, spolupráca s CPR	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégoria: zmeny
			zväčša bez efektu	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégoria: zmeny

		<i>napredovala a videli sme, že keď je rodina schopná a chce tie deti prinavrátiť naspäť alebo nechce o ne prísť, tak vie zabráť úplne sama bez nejakých našich takýchto výchovných opatrení. A keď je neschopná, tak nepomôžu tej rodine ani tieto výchovné opatrenia. V skratke. Plus zase byrokracia pripadá nám.</i>	rodina nenapredovala	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny
			rodina, ktorá má záujem niečo zmeniť, to zvyčajne dokáže aj bez výchovných opatrení.	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny
			pribodla byrokracia	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny
			nemá to žiaduci efekt	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny
I.3 - R3	Vďaka. Ďalšia zmena bola: Upravili sa osoby, ktorým je možné uložiť výchovné opatrenie, okrem dieťaťa.	Áno.		ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny
I.3 - R3	Takže sú to aj rodičia a iné osoby.	Áno.		ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny
I.3 - R3	Toto má vplyv? Používate toto opatrenie?	<i>Používame. Výchovné opatrenie používame. Výchovné opatrenie sa dáva najmä vždy v prípade, keď deti umiestňujeme do týchto CPR, že sa odoberajú od rodiny a toto výchovné opatrenie je na úpravu tých rodinného prostredia, aby sa tá rodina sanovala a aby bol návrat tých detí späť do toho prirodzeného prostredia, jednak kvôli najlepšiemu záujmu dieťaťa a v druhom prípade je to samozrejme nákladné aj pre štát, áno?</i>	výchovné opatrenia sa udeľujú aj iným osobám. Po odňatí dieťaťa do CPR sa pracuje na sanácii rodiny cez výchovné opatrenia.	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny
I.3 - R3	Áno.	<i>Čiže pre to dieťa nemôže byť nič lepšie ako tá biologická rodina.</i>		ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny
I.3 - R3	Takže.	<i>To znamená, že po vydaní neodkladného opatrenia súdom, ktorým sú deti zverené do CPR, my, ako orgán SPO, automaticky píšeme na súd návrh na výchovné opatrenie. Tých výchovných opatrení v zákone je viac. Ďalšia vec: My napríklad používame, keď rodičia sú rozvedení, áno, alebo aj môžu spolu žiť, ale nevedia spolu komunikovať, majú rozdielne výchovné postupy - tak tomu hovoríme rodičovský konflikt. Vtedy tiež môžeme nielen my, ale aj počas pojednávania, v priebehu tohto procesu dokazovania, môžeme súdu navrhnúť, aby rodičom a maloletému dieťaťu, dal uložiť výchovné opatrenie, kedy sa musia obaja aj s dieťaťom podrobiť návštevám psychológa rozhodnutím súdu.</i>	po odňatí dieťaťa sa píše návrh na vých. opatrenie	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny
I.3 - R3			pri rodičovských konfliktoch sa navrhne návšteva psychológa	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny
I.3 - R3	Áno.	<i>Lebo v opačnom prípade to môže kolízať opatrovník iba na dobrovoľnosti rodičom odporúčať.</i>	bez rozhodnutia súdu by to bolo len odporúčanie	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny
I.3 - R3	Aha. Tak to je skvelá správa, že to funguje týmto spôsobom. Tam, predovšetkým, to, čo sa menilo bolo, že do tej doby sa dalo výchovné opatrenie dať len dieťaťu. Od zmeny toho zákona bolo možné výchovné opatrenie udeliť rodičovi alebo inej blízkej osobe.	<i>Áno, deti nie sú problém. Problém sú rodičia.</i>	problém sú rodičia	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Katégória: zmeny

1.3 - R4	Rozumiem. Upravili sa osoby, ktorým je možné uložiť výchovné opatrenie. V minulosti to mohlo byť len dieťa. Po novom to môžu byť aj rodičia a iné osoby, ktoré sú v okolí dieťaťa.	<i>A to je dobré, čo sa zmenilo, pretože podľa mňa osobne to výchovné opatrenie je niekedy zbytočné dávať dieťaťu, lebo záleží dosť od rodičov, ako oni sa vedú medzi sebou, ako vedú medzi sebou komunikovať, riešiť problémy úskalí a tak ďalej. Takže v podstate, ja by som osobne dávala viac výchovné opatrenia rodičom, lebo sú to konflikty medzi rodičmi, ktoré sa neskôr prenášajú na to dieťa, takže treba riešiť problémy medzi nimi, aby sa oni vedeli medzi sebou komunikovať a tak a potom, potom, potom to dieťa inak vníma všetko.</i>	je dobré, že sa zmenili osoby, kt. je možné udeliť výchovné opatrenie	ADRESÁTI VÝCHOVNÉHO OPATRENIA	Kategória: zmeny
1.4 - RI	Vďaka. Potom ďalšia zmena bola: umožňuje sa a nariaďuje sa po skončení výchovných opatrení Orgánu sociálnoprávnej ochrany sledovať trvácnosť týchto účinkov, či bolo účinné výchovné opatrenie a ak nie, tak vyvodit' z toho dôsledky.	<i>No ako, ja ako sociálny pracovník som mala v kompetencii alebo mám v kompetencii, keď sa mi tam niečo nezdá, nejaký čas sledovať aj po ukončení výchovného opatrenia ako tá rodina funguje, pokiaľ to je akútne.</i>	môžem sledovať rodinu, ak sa mi niečo nezdá, ak je niečo akútne	DOHEAD	Kategória: zmeny
1.4 - RI	Prispievalo to k tomu, aby dieťa mohlo zostať v rodine?	<i>Poviem to takto, akože z môjho pohľadu sa tá rodina, aj ako som to povedala pred chvíľou, že väčšinou tie výchovné opatrenia nikam nevedli, takže ani si nepamätám, že po výchovnom opatrení by som, alebo že by som mala nejaké úspešné výchovné opatrenia alebo čo boli také súdom uložené výchovné...</i>	väčšinou VO nikam nevedli.	DOHEAD	Kategória: zmeny
1.4 - R3		<i>Potom máme výchovné opatrenia ako je dohľad. Keď sa deti, zasanuje sa rodina, deti sa vracia do prirodzeného prostredia. Tak tam môžeme na viac-menej neobmedzený čas dať dohľad nad tou rodinou.</i>	Po návrate deti do rodiny - nerobmedzený čas dohľadu	DOHEAD	Kategória: zmeny
1.4 - R3	Tam.	<i>Zväčša to býva rok - dva, ale môže to byť aj dlhšiu dobu.</i>	minimum je rok - dva ale aj viac	DOHEAD	Kategória: zmeny
1.4 - R4	Vďaka. Ďalšia zmena: umožňuje a nariaďuje sa po skončení výchovných opatrení aby orgán SPO sledoval trvácnosť týchto účinkov, či bolo výchovné opatrenie účinné a ak nie vyvodit' z toho dôsledky. Toto sa realizuje.	<i>Áno to je dôležité. Lebo v podstate každého pol roka, a závisí to od akej rodiny, že aká rodina, aký konflikt, čo v tej rodine prevláda a tak a treba tú rodinu niekedy sledovať viac niekedy menej. To je zase individuálne od každej rodiny od každého problému a od každého výchovného opatrenia. A na tom vlastne sa. Od toho sa odráža, že ako často sa vlastne kontroluje potom tá rodina.</i>	dôležité - každého pol roka prehodnotiť - môže byť aj častejšie podľa rodiny -	DOHEAD	Kategória: zmeny
1.4 - R4	V súvislosti s vysokou mierou ohrozenia, priniesla táto zmena nejaký efekt? Rodiny ktoré majú vysokú mieru ohrozenia sociálno-patologickými javmi a zlým vplyvom na dieťa. Prináša táto zmena nejaký priaznivý efekt.	<i>Určite priniesla, lebo v podstate, tak je tá rodina kontrovaná a tým, že my ako SPO komunikujeme aj s inými inštitúciami inými poskytovateľmi služieb, ako psychologovia a tak ďalej, tak aj vzájomne sme si aj nápomocný, pretože keby prišlo k nejakému konfliktu alebo niečo by sa teda v tej rodine medzitým, ako je to výchovné opatrenie stanovené, keby sa tam niečo dialo, tak si vieme takto dopomôcť, takže určite a vlastne máš tú rodinu tak viac menej pod kontrolou tak.</i>	prinieslo efekt - rodina je kontrovaná - komunikuje s inými subjektami - psycholog - orgán je dobre informovaný	DOHEAD	Kategória: zmeny
1.5 - RI	Ďalšia zmena, ktorá tam bola, že sa umožňuje zrušiť výchovné opatrenie alebo ho zmeniť v priebehu jeho trvania.	<i>Áno.</i>		VÝCHOVNÉ OPATRENIE	Kategória: zmeny

1.5 - R1	Toto ovplyvnilo vašu činnosť?	Áno, lebo keď bolo uložené a bolo úplne že neúčinné počas kontrol vykonávaných, ktoré patria každé dva mesiace ku kontrole toho výchovného opatrenia, tak je to veľmi výhodné, keď to môže zrušiť a nemusíš to nechať toho pol roka do konca.	kotrola každé dva mesiace. Výhodné. Môžeš ho zrušiť.	VÝCHOVNÉ OPATRENIE	Kategória: zmeny
1.5 - R1	Aha, čiže po dvoch mesiacoch ste mohli zrušiť alebo zmeniť výchovné opatrenie.	Som urobila kontrolu a keď som vyhodnotila, že je neúčinné tak som ho mohla zrušiť. Hodnotim to ako dobrý krok, že to není strata času.	dobrý krok. Keď nefunguje zruším	VÝCHOVNÉ OPATRENIE	Kategória: zmeny
1.5 - R3	Ďalšou konkrétnou zmenou zákona bolo, že toto výchovné opatrenie, pôvodne sa dalo zrušiť len po uplynutí šiestich mesiacov, teraz sa každé dva mesiace prehodnocuje...	Áno.		VÝCHOVNÉ OPATRENIE	Kategória: zmeny
1.5 - R3	A je možné ho zrušiť, alebo zmeniť v priebehu.	Pokiaľ áno, pokiaľ plní účel.		VÝCHOVNÉ OPATRENIE	Kategória: zmeny
1.5 - R3	Takže toto používate taktiež?	Úprimne vám poviem, že toto sa veľmi nevyužíva. Že sa ruší skôr. Pretože tie vzťahy sú tak hlboko medzi tými manželmi rozvrátené, že tá intervencia toho psychológa je tu na mieste, aj na dlhšie, ako len pol roka.	nevyužíva sa	VÝCHOVNÉ OPATRENIE	Kategória: zmeny
1.5 - R3	Rozumiem.	Oni si tí rodičia robia medzi sebou zle prostredníctvom toho dieťaťa. Aby to dieťa nebolo používané ako prostriedok na, ja neviem, vytrvanie druhého rodiča... že ma nechal, opustil, že neviem bla bla... tak, používajú na to to dieťa. Je to veľmi, veľmi dobré v tomto zákone, že to výchovné opatrenie sa dalo aj rodičom a iným blízkym osobám.		VÝCHOVNÉ OPATRENIE	Kategória: zmeny
1.5 - R3	Áno.	Pretože nie to dieťa bol ten problém, ale tí rodičia. Hej? A to, že máme skôr, no úprimne vám poviem, že neviem, že by to niekto, aj keď to máme povinnosť a robíme to - vyhodnocujeme - na základe správ tých psychológov, ten plán práce každé dva mesiace, ešte neviem o tom, že by to niekto ukončil skôr.	rodičia sú problém.	VÝCHOVNÉ OPATRENIE	Kategória: zmeny
1.5 - R3	Chápem. Skôr tam sa jednalo o tu možnosť zmeniť na iné výchovné opatrenie, ktoré je vhodnejšie.	Nie, nerobíme to.	nemenia sa	VÝCHOVNÉ OPATRENIE	Kategória: zmeny
1.5 - R4	Uhm... vďaka. Ďalšia zmena tam umožňuje zmeniť alebo zrušiť výchovné opatrenie ak nespĺňa predpokladanú účinnosť a to aj v priebehu jeho trvania. Doposiaľ to bolo nastavené tak, že výchovné opatrenie sa stanovovalo na pol roka a po pol roku sa prehodnocovalo. Po novom sa môže prehodnocovať každé dva mesiace s tým, že orgán do toho môže vstupovať. Môže výchovné opatrenie upravovať alebo rušiť.	To isté čo som aj vpravila, že to závisí od každej rodiny individuálne, lebo v každej rodine je iný problém a to je to, čo som vlastne vpravila, že každého pol roka, lenže s tým, že keď je rodina viac rizikovejšia, tak samozrejme, že to treba kontrolovať častejšie.	kontroluje sa častejšie u rizikových rodín	VÝCHOVNÉ OPATRENIE	Kategória: zmeny
1.6 - R1	Potom zmenil sa pojem detské domovy na krízové strediská... a krízové strediská, a tiež detské domovy pre maloletých. Všetko sa to zmenilo na CPR- Centrum pre rodiny respektíve na zariadenie.	Áno centrá pre deti a rodiny. To ma nejak neovplyvnilo, len to názov, zmena názvu.	nič	CPR	Kategória: zmeny
1.7 - R1	Potom sa, upravilo sa pôsobenie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, čo sa týka metodík, koncepcií, organizácie práce. Toto sa vás nejak dotklo?	Nie. Nemalo to nejak vplyv na moju prácu, akože Ústredie si koná samostatne a robí nám vlastne metodiku, určuje postupy práce ako máme konať ale ako vydáva nám interné normy, akože ale, no dotýka sa ma toto vydajú nariadenie a ja musím podľa toho ísť. Ale prvoradá mi je zákon, hej, pred internou normou.			Kategória: zmeny
1.7 - R3	Vďaka. Čo sa menilo ďalej, bol vzťah medzi ústredím PSVAR a orgánom SPO. Orgán SPO má vypracovávať plány činnosti s rodinou - plán sanácie rodiny.	Áno, to je byrokratické.	je to byrokratické	PLÁN PRÁCE	Kategória: zmeny

1.7 - R3	Takže to vám navýšilo byrokráciu, správne?	<i>Presne tak.</i>			Kategória: zmeny
1.7 - R3	Tie plány ste robili aj pred tým, predpokladám.	<i>Pokiaľ mám takú informáciu, nerobilo sa to tak pochtivo, ako je to povinnosť teraz, nakoľko mám niekedy, ja vám hovorím od srdca...</i>	plány sa nerobili tak pochtivo ako je to povinnosť teraz	PLÁN PRÁCE	Kategória: zmeny
1.7 - R4	Vďaka. Zmenilo sa postavenie ústredia práce sociálnych vecí a rodiny, čo sa týka metodík, koncepcií a organizácie práce. Po novom by sa ústrediu mali zasielať plány, ktoré vypracovávajú pre rodiny. Je to tak?	<i>Áno, ale za mojej éry som ústrediu ešte neposielala nič. Zatiaľ sme to riešili len mi ako orgán SPO. Iba za úrad práce. Ale ústrediu sme posielali, keď boli vysoko ohrozené, keď bola veľká miera ohrozenia v rodine určená, tak vtedy sa posielalo aj ústrediu alebo, keď sme riešili pohotovosti. Tak tam sa posievalo do Ústredia.</i>	posiela sa vysoko ohrozené, pohotovosti	ÚSTREDIE	Kategória: zmeny
1.8 - R1	Ústredie práce tiež participuje na analýze nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodinu a na analýze vývoja trendov v rámci sociálnopatologických javov. Tam ste zasielali nejaké štatistické údaje alebo niečo podobné na Ústredie?	<i>No Ústredie práce, jak som už povedala, je našim metodickým orgánom pre nás, plus je to takisto kontrolný orgán, keď sú nejaké sťažnosti alebo niečo, tak oni si vyžadajú, môžu si vyžiadať spis na kontrolu, ale akože... ja si... neviem ja konkrétne som nezasielala žiadnu štatistiku. Robíme štatistiky, ale neviem čo s nimi náš vedúci ako narába tam čo zasiela ma málokedy informoval.</i>	nejaká štatistika, rieši vedúci	ÚSTREDIE	Kategória: zmeny
1.8 - R4	Tam sa posievali plány práce s rodinou, plány na sanáciu rodiny alebo sa tam posievali len štatistické údaje o výskyte sociálnopatologických javov? Alebo aj aj.	<i>No, takto, v rámci pohotovostí sa posielalo aj aj.</i>	iba z pohotovosti	ÚSTREDIE	Kategória: zmeny
1.9 - R1	Rozumiem. Ďakujem. Potom, ďalšia zmena sa týkala úradov práce. Úrady práce majú podľa zákona, orgánom sociálnoprávnej ochrany pomáhať pri zhodnocovaní situácie dieťaťa a jeho rodiny, pri posúdení rizika.	<i>Áno to robíme vlastne, a na základe toho posúdime tú situáciu dieťaťa hlavne alebo rodiny a na základe toho mu dáme... urobíme tie ďalšie kroky. Buď dáme to výchovné opatrenie alebo odoberieme dieťa alebo zapojíme do spolupráce tie centrá pre deti a rodiny. Po zhodnotení situácie dieťaťa a rodiny vyhodnotíme, že ako ďalej budeme s tou rodinou pracovať. Popripade vyhodnotíme, že nebudeme, lebo rodina je úplne v poriadku.</i>		URČOVANIE MIERY OHROZENIA	Kategória: zmeny
1.9 - R1	Takže mieru ohrozenia dieťaťa určuje orgán sociálnoprávnej ochrany alebo úrad práce?	<i>No na úrade práce je orgán sociálnoprávnej ochrany. Nevieť ako to mám povedať.</i>		URČOVANIE MIERY OHROZENIA	Kategória: zmeny
1.9 - R1	Aha. Rozumiem.	<i>Orgán sociálnoprávnej ochrany patrí pod úrad práce.</i>		URČOVANIE MIERY OHROZENIA	Kategória: zmeny
1.9 - R3	A to bola hneď ďalšia vec, ktorá sa menila. V rámci náplne práce úrady práce mali posudzovať mieru ohrozenia dieťaťa.	<i>...Nakoľko mám niekedy pocit, že je dôležitejšie mať spis v stave predstáv našich nadriadených, ako záchrana života dieťaťa. Pretože zoberú vám spis na kontrolu a pokiaľ tam tieto všetky náležitosti podľa registratívneho poriadku nemáte, tak ste penalizovaný, tak čo je viac, viete...Ísť do tej rodiny. Pracovať s ňou, vedieť, alebo sedieť v tej kancelárii a robiť tieto: - miery ohrozenia, - robiť plán sociálnej práce, ktoré musí vám oraziť CPR, ktoré s nimi pracuje, - musia vám ho podpísať rodičia, - musia vám ho odobriť, - musíte si stanoviť cieľ, - musíte si stanoviť úlohy, - musíte to vyhodnocovať, to je všetko len papierová práca.</i>	obrovská biurokratická záťaž	URČOVANIE MIERY OHROZENIA	Kategória: zmeny

1.9 - R4	Vďaka. Ďalšia zmena sa týkala úradov práce a iných inštitúcií, ktoré majú pomáhať pri hodnotení a určovaní miery ohrozenia dieťaťa, pri posúdení rizika. Má sa k tomu vyjadrovať úrad práce, škola, škôlka, ošetrojúci lekár, prípadne ďalšie osoby. Tieto všetky majú byť po novom oslovené, doposiaľ to bolo tak, že nemali povinnosť reagovať a odpovedať, po novom majú povinnosť reagovať a odpovedať. Pomáha táto procedúra pri vysoko ohrozených deťoch?	Áno lebo je dôležité, byť v spolupráci aj s inými inštitúciami. Niekedy tá škola ti vie viac napomôcť pri určení miery ohrozenia.	škola	URČOVANIE MIERY OHROZENIA	Katégoria: zmeny
1.9 - R4	Dobre sa s nimi spolupracuje? Dávajú odpovede také, ako potrebujete, v tom rozsahu?	To tiež závisí individuálne. Každá škola inak. Na koho človek natrafi. Sto ľudí sto chutí. S niektorými sa spolupracuje lepšie, s niektorými horšie. Ale väčšinou teda, to už sme boli zabehnutý taký tým ľuďmi, takže sme si vedeli byť nápomocný.	individuálne	URČOVANIE MIERY OHROZENIA	Katégoria: zmeny
1.10 - RI	Orgán sociálnoprávnej ochrany môže v centrách pre rodinu ambulantne alebo terénne zabezpečiť opatrenia na zhodnotenie miery ohrozenia. Čiže nemusí to urobiť jednoznačne vo svojej vlastnej pôsobnosti, ale môže tým niekoho poveriť.	No to ja neviem, lebo u akože nás je teda postup opačný. Ty, aby si mohol zapojiť centrum pre deti a rodiny, tak akoby musíš s nimi spísať dohodu a už by si mal mať to zhodnotenie rodiny, na základe čoho ty do toho zapojiš to centrum. Akože možno môže prehodnocovať tie.. Viete, lebo tam sa robia plány práce s tou rodinou a potom sa to vždycky prehodnocuje... prehodnocuješ tie plány práce pokiaľ je to rodina... rodina... -ako sa to povie- s vysokou mierou ohrozenia, tak prehodnocuješ tie plány práce každé dva mesiace a keď je to... (...poviem tak?...) není s vysokou mierou ohrozenia tak prehodnocuješ raz za pol roka tie plány práce, takže môžeš asi túto kompetenciu v rámci plánu (práce) prehodnocovanie situácie dieťaťa môžeš prenechať asi na to centrum.		POSUN KOMPETENCIÍ	Katégoria: zmeny
1.10 - RI	Rozumiem.	To vypracujú. Lebo oni ty zasielajú len správu, vieš akože, oni tam chodia, stýkajú sa s tou rodinou. Ty už tam teda chodiť tak nemusíš a pokiaľ tá rodina funguje, podľa toho ako si to centrum nastaví, tak ti posielajú len správy, že áno rodina spolupracuje, neviem píšu ti nejaké posuny, že ako napredujú, lebo oni si v tom pláne práce dávajú nejaké úlohy, že ako napredujú a zhodnocujú vlastne tú situáciu. No a keď tam akože nenapredujú nijak, nič sa tam nedeje, ide to od deviatich k piatim, tak ty to ukončíš a k nejakým ráznejším krokom pristúpiš, väčšinou je to to odobratie dieťaťa, lebo už ako si vyčerpál všetky možnosti potom, čo zapojiš to centrum.		POSUN KOMPETENCIÍ	Katégoria: zmeny
1.10 - R3	Potom v rámci zmien orgán SPO môže v CPR ambulantne alebo terénne zabezpečiť opatrenia na zhodnotenie miery ohrozenia, pokiaľ nie je možné, aby to orgán SPO vykonal sám.	Neviem o tom, že by sme to takto... Mám dojem, že oni skôr ani nevedia o čo ide.		POSUN KOMPETENCIÍ	Katégoria: zmeny
1.10 - R3	Toto sa nerealizuje. Dobre. Vďaka.	Nie.		POSUN KOMPETENCIÍ	Katégoria: zmeny
1.10 - R4	Rozumiem. Vďaka. Ďalšia zmena bola: orgán SPO môže v CPR ambulantne alebo terénne zabezpečiť opatrenia na zhodnotenie miery ohrozenia. Čiže nemusí to urobiť vo vlastnej pôsobnosti, ak to nie je schopný spraviť jednoznačne. Môže tým niekoho poveriť v CPR. Toto sa využíva?	Ako ktoré centrá, ale viem, že jedno CPR čo bolo tak oni mali veľmi dobre urobenú terénnu prácu. Hej. Terénnu formu... ale lepšie tam mali terénnu formu ako ambulantnú...		POSUN KOMPETENCIÍ	Katégoria: zmeny

I.11 - RI	Vďaka. Už je len niekoľko zmien. Zákon upravuje v oblasti konania vo veciach sociálnoprávnej ochrany miestnu príslušnosť dieťaťa k úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. V prípade...	<i>Nie nepochopila som. Počkaj ešte raz. Zákon upravuje miestnu príslušnosť k úradu?</i>		TRVALÝ POBYT	Katégoria: zmeny
I.11 - RI	Áno. Dieťa, ktoré je v situácii, ktorá vyžaduje neodkladné riešenie, či už výchovu alebo výživu, spadá pod ten úrad práce, kde sa nachádza. To je zmena.	<i>Aha, jaj neviem, ako to bolo predtým, ti poviem, ale väčšinou sa mi, vieš čo roky je takto, že že to bolo takto, v ktorom obvode sa nachádza vždycky odkedy si ja pamätám, takže to neponimam ako zmenu.</i>	nevníma zmenu	TRVALÝ POBYT	Katégoria: zmeny
I.11 - R3	Posledných pár zmien. Keď je dieťa, ktoré vyžaduje neodkladné opatrenia z dôvodu výchovy, výživy alebo zanedbávania - spadá pod ten úrad práce, kde sa nachádza.	<i>Trvalý pobyt. Trvalý alebo obvyklý.</i>		TRVALÝ POBYT	Katégoria: zmeny
I.11 - R3	Áno. Doplnil sa tam ten obvyklý pobyt. To je tá zmena. V minulosti sa muselo ísť na ten úrad, kde dieťa spadalo trvalým pobytom.	<i>Tak toto z logiky už len vyplýva, že je to lepšie takto. Lebo, keď má dieťa aj trvalý pobyt v Dunajskej Strede, ale fyzicky sa nachádza v Bratislave, tak, aby pokiaľde nám žiadala Dunajská Streda o prehodnotenie, nedaj Bože, že by sem mali cestovať. Tak to je úplne nemožné. Číže takto je to správne.</i>	takto je to správne	TRVALÝ POBYT	Katégoria: zmeny
I.11 - R4	Ďalšia zmena: zákon o SPO sa zmenil nasledovne: Doposiaľ, keď bolo ohrozené dieťa a bolo potrebné neodkladné opatrenie, neodkladné riešenie vo veci výchovy alebo výživy, tak dieťa spadalo pod úrad práce, kde malo trvalé bydlisko.	<i>Áno</i>		TRVALÝ POBYT	Katégoria: zmeny
I.11 - R4	Po novom dieťa spadá pod úrad práce, kde má byť trvalé bydlisko, alebo kde sa bežne nachádza. Doplnilo sa tam to: „kde sa bežne nachádza“. Takže nemusí to byť ten úrad, ktorý má trvalé bydlisko, môže to byť ten úrad, ktorý to dostane na riešenie, lebo v jeho oblasti sa to dieťa nachádza. Toto vám uľahčilo prácu?	<i>Aj áno, hej v podstate uľahčilo, a teda by som povedala o dosť, pravdaže, lebo by sme zbytočne chodili z jedného mesta do druhého. Tým pádom to vyrieši úrad a my si potom ako úrady posielame správy.</i>	uľahčil nám to prácu a dosť, že veci rieši úrad, kde sa dieťa zdržiava	TRVALÝ POBYT	Katégoria: zmeny
I.12 - RI	Aha. Dobré. Opatrenia, ktoré vykonávate, vykonávate podľa plánov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.	<i>To sú asi tie plány práce, o ktorých som vám hovorila. Iné plány úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, o nich neviem. To bude zrejme ten plán práce, o ktorom som vám hovorila. Čo si aj sám vytváraš.</i>	Plán práce - konkrétne kroky pre rodinu	PLÁN PRÁCE	Katégoria: zmeny
I.12 - RI	Číže vytvorí sa plán sociálnej práce s dieťaťom, rodičmi, či inou osobou a podľa tohto plánu sa udeľujú vlastne nejaké výchovné opatrenia...	<i>Ani nie výchovné opatrenia. Sa udeľujú nejaké úlohy, ktoré majú viesť k nejakému zlepšeniu tej situácie tej rodiny respektíve dieťaťa. Kroky nejaké. Ja neviem, napríklad že si dáte si stanoviť krok, že nezamestnaní rodičia si majú začať hľadať prácu, hej? Stanovíte v rámci toho krok, že si má do nejakého termínu si majú napísať životopis, ktorý majú potom ďalší krok, že rozoslať niekde alebo že neviem (by sa nás mohli nie 10:05..) no tak sa zhodnotí, že budete to kontrolovať prostredníctvom školy, že si budete dopisovať a že musí byť nejaká náprava alebo neviem dieťa má nejaký rečový problém, tak si stanovíte, že matka musí vyhľadať odborníka a začať to riešiť, hej? A oni ti, buď to teda robia alebo chodia, že nemali sme čas, nedalo sa alebo tisíc výhovoriek a sprostosti, no. To som vám len také príklady povedala.</i>	buď ho robia (a robili by aj sami) alebo ho nerobia (a je jedno čo spravíte)	PLÁN PRÁCE	Katégoria: zmeny

I.12 - R3	<p>Ďakujem. Zostali ešte dve zmeny, na ktoré som sa chcel spýtať: Prvá z nich sa týka plánov práce s rodinou. Pôvodne nebola povinnosť vypracovávať tieto plány, tá sa zaviedla až v roku 2016. Do akej miery Vám pripadá ako konštruktívna, použiteľná a prospešná pre prácu s klientom.</p>	<p><i>Do žiadnej, úprimne do žiadnej. To je... Keď viete cieľ, čo chcete aj jedna aj druhá strana dosiahnuť, ten plán práce je čisto byrokratický, pretože rozprávame o rodinách, kde je vysoká miera ohrozenia dieťaťa a to sú väčšinou jednoduché rodiny, ktoré absolútne tomu nerozumejú, aj keď im to do píky vysvetlite, oni to aj tak dodržiavajú nebudú – to, čo sa zafinuje v tom pláne ako úlohy pre konkrétne strany, čiže ten plán opäť nazývam byrokratickým.</i></p>	<p>Plán práce je čisto byrokratický - aj keď to VOR vysvetlite, aj tak to nebude dodržiavať</p>	<p>PLÁN PRÁCE</p>	<p>Katégoria: zmeny</p>
I.12 - R4	<p>Uhm... Vďaka. Ďalšia zmena bola nasledovná: opatrenia, ktoré vykonáva SPO, musí vykonávať podľa plánov, ktoré vypracuje. Čiže orgán SPO vypracuje plány, ktoré sú predložené na úrade práce a môžu postupovať len v súlade s tým, čo je v tomto pláne. Doposiaľ nebolo potrebné, aby tento plán bol natoľko podrobný, aby obsahoval konkrétne definované náležitosti ani, aby bol odovzďávaný do evidencie v rámci orgánu SPO, úradu práce a ústredia práce. Teraz treba splniť všetky tie náležitosti a ten plán evidovať pre všetkých dostupný. S týmto máš skúsenosť? Takto sa to realizuje? Alebo sa to realizuje nejakým iným spôsobom?</p>	<p><i>Áno. Teraz posledné mesiace sa to realizovalo práve takto. A bolo to také zdĺhavé. Samozrejme, že to potrebuje byť podľa nejakého protokolu ale niekedy to je viac byrokracie a je to potom tým pádom aj zdĺhavá robota, keď každý jeden, každé aj spis, každú jednu rodinu osobitne musíš robiť. A koľko správ takých a takých a hlavná vec a neviem čo, že je to potom zdĺhavé. Je jasné, že sa treba riadiť nejakým protokolom, ale... Je tam toho až moc veľa.</i></p>	<p>Zdlhavosť, potreba protokolu, ale príliš byrokratická a zdĺhavá, je toho veľa</p>	<p>PLÁN PRÁCE</p>	<p>Katégoria: zmeny</p>
I.12 - R4	<p>Vďaka. Toto bolo, čo sa týka tej časti ako sa menil zákon.</p>	<p><i>Uhm.</i></p>		<p>PLÁN PRÁCE</p>	<p>Katégoria: zmeny</p>
I.13 - RI	<p>Rozumiem. Ďalšou zmenou, rozsiahlou zmenou toho zákona je povinnosť viesť spisovú dokumentáciu o dieťati a plnoletej fyzickej osobe alebo akejkoľvek inej osobe, ktorá s prípadom dieťaťa súvisí. Táto dokumentácia obsahuje rozsiahle množstvo informácií o konkrétnom prípade.</p>	<p><i>No ale to vám tiež na toto ako neviem nejak inteligentne odpovedať, lebo tá povinnosť tam sa roky vedie spisová dokumentácia dieťaťa, viete každý kto tam kedy prišiel alebo sa tam nejak dostal, na ten úrad, a riešil, sa tak je založená spisová dokumentácia dieťaťa, čiže a to je od nepamäti, takže neviem povedať, že...</i></p>	<p>Vždy bola</p>	<p>SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA</p>	<p>Katégoria: zmeny</p>
I.13 - RI	<p>Podľa toho zákona je to od roku 2016.</p>	<p><i>No môžem vám to... ale to určite sa vedie tá spisová dokumentácia, však mi tam máme vedené spisové dokumentácie detí od od nepamäti.</i></p>		<p>SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA</p>	<p>Katégoria: zmeny</p>
I.13 - RI	<p>Áno. Ono je to tak, že ten zákon...</p>	<p><i>Ako v roku 2016 som nebola na úrade, som bola od roku 2017, ale viete čo tam hľadám spisy, tak to hľadám spisy, keď sa potrebujem k niečomu vrátiť alebo súrodenci sú tam alebo čo tak to sú spisy spred roku 2000, viete?</i></p>		<p>SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA</p>	<p>Katégoria: zmeny</p>
I.13 - RI	<p>A všetky sú zo sociálnoprávnej ochrany?</p>	<p><i>Zo sociálnoprávnej ochrany? Áno.</i></p>		<p>SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA</p>	<p>Katégoria: zmeny</p>
I.13 - RI	<p>Aha. Zaujímavé.</p>	<p><i>Lebo ináč, ako by ich evidovali, vieš a tá spisová dokumentácia vždycky obsahuje rozsiahle informácie. Všetko. No. Všetko zakladáš do toho spisu, čo sa udeje, čo zistíš to všetko, všetko, všetko. Aký papier dopytuješ, no proste všetko. To je tam od nepamäti, ja neviem možnože akože to nebolo zo zákona, ale kvôli tomu, že si to musel nejak registrovať, lebo ináč kde by si to uchovával, ako viete.</i></p>	<p>Kedysi sa to robilo tiež, teraz sa to akurát musí robiť</p>	<p>SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA</p>	<p>Katégoria: zmeny</p>

I.13 - R3	<p>Ďakujem za tento postreh. Posledná zmena sa nesie vo veľmi podobnom duchu, totiž jedná sa o rozsiahlu zmenu, to je paragraf 93., kde sa ustanovuje zákonná povinnosť viesť spisovú dokumentáciu o každom dieťati v rodine, o každej plnoletej fyzickej osobe alebo o každej inej osobe, ktorá s prípadom dieťaťa súvisí a táto dokumentácia musí obsahovať veľmi rozsiahle informácie o konkrétnom prípade.</p>	<p><i>No je to v praxi viac-menej nepoužiteľné táto zmena zákona, pretože informácie máme o najbližšej rodine, a aj tie... máme otca, matku a zbytok členov rodiny zisťujeme iba v prípade, keď má byť dieťa umiestnené do CDR, či je niekto iný z rodiny, kto by si dieťa zobral. Taká je prax. No viete si to predstaviť, že teda akú máte širokú rodinu, a teraz by ste bol maloletým dieťaťom a niekto má vedieť o komplet vašej rodine. Tam sa jedná o vyvorenie anamnézy rodiny, akože chápeme ten kontext, len..... po starých rodičoch ideme alebo v prípade, že máme informáciu, čo ja viem, že sestra z matkinej strany má veľmi dobrý vzťah s deťmi, deti sú na ňu naviazané, tak to áno, alebo že otec ja neviem je vo výkone testu, čiže toho do úvahy vôbec nebereme a podobne. Áno zisťujeme aj členov rodiny, ale iba v určitých prípadoch. Pri rozvoze nie. Ale bavíme sa my o tých vysoko rizikových rodinách áno? Čiže tam viac-menej áno. Áno, lebo aby sme predišli tomu umiestniť dieťa do zariadenia. Nastupuje vždy niekto z rodiny. Samozrejme, že si ho musíme preveriť, toho člena áno, ktorý má záujem, ak je stará matka napríklad tam sa ide prešetriť do rodiny, zistí sa aký má príjem, keď si chce dieťa zobrať do náhradnej osobnej starostlivosti, sa podáva na súd návrh ona musí priniesť aj potvrdenie od lekára, že jej zdravotný stav jej dovoľuje starať sa o tie deti a podobne hej? No, ale áno, v takom prípade zisťujeme.</i></p>	<p>v praxi nepoužiteľné - ide o anamnézu rodiny -</p>	<p>SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA</p>	<p>Kategória: zmeny</p>
I.13 - R3	<p>A je to aj ku prospechu vecí?</p>	<p><i>Je. V tomto prípade je, lebo... keď chcete jednoducho je, keď chcete vysvetliť môžem...</i></p>	<p>je to ku prospechu vecí</p>	<p>SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA</p>	<p>Kategória: zmeny</p>
I.13 - R3	<p>Čiže orgán SPO s ostatnými úsekmi, v spolupráci so školou, s obcou... mali posudzovať mieru ohrozenia dieťaťa. To bolo nové. Predtým toto bolo na ramenách úseku úradu práce pre SPO. Teraz sa do tohto procesu zapojilo viacero zložiek.</p>	<p><i>Stále hlavný spis vedie SPO. Robíme dožiadania typu: lekár, škola, škôlka...</i></p>		<p>SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA</p>	<p>Kategória: zmeny</p>
I.13 - R3	<p>Áno.</p>	<p><i>To znamená, že normálne zašleme na to konkrétne dieťa do školy žiadosť o zaslanie správy o komplexnom hodnotení dieťaťa. Áno veľmi by nám to bolo prospešné, ak by nám škola, lekár, škôlka vyplňali tieto dotázky. Teda tieto správy v znení zákona, ako my ich zašleme. Ale tam je viacero bodov, ktoré chceme zodpovedať a väčšinou nám to príde dvoma vetami. Pretože je to pre nich nadpráca. A už sa na to veľakrát aj hnevajú.</i></p>		<p>SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA</p>	<p>Kategória: zmeny</p>

I.13 - R3	Toto sa menilo. Oni predtým to nevypĺňali vôbec.	<p>No a veľmi ich to zatažuje a najmä pani doktorky sa vyjadrujú, že sú neni úradníčky, ale doktorky. Viete ona si musí:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vyhľadať tú spisovú dokumentáciu, toho dieťaťa. - Ona sa musí pozrieť v sprievode koho bolo dieťa. - Musí sa pozrieť, či má všetky povinné očkovania. - Musí sa pozrieť v akom stave je. - Či má nejaké špeciálne potreby. - Či sa lieči. - Či tí rodičia dochádzajú pravidelne. - V akom stave príde dieťa. - Či bolo čisto oblečené. <p>Potom škola nám musí:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prospech, - komunikáciu od rodičov, - či sa zúčastňujú tých rodičovských združení, - ako komunikujú so školou, - ako chodí pripravené dieťa na vyučovanie, - aký má nielen prospech, ale aj správanie a to je všetko pre nich veľmi komp..., ako... zdlhavé navyšuje sa im tým práca. Zašlú nám to, lebo majú tú povinnosť... 		SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA	Kategória: zmeny
I.13 - R3	Áno.	...Do 30 dní zo zákona nám túto správu zašlú. Ale tá správa ani zďaleka neobsahuje to, čo by mala. A čo od nich žiadame.		SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA	Kategória: zmeny
I.13 - R3	Vďačka.	Samozrejme, že k tomu určení miery ohrozenia by nám to veľmi pomohlo, ak by to bolo obsahovo tak, ako my ich žiadame.		SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA	Kategória: zmeny
I.13 - R3	Nakoniec sa aj tak musíte dopytovať opakovane?	Opakovanie sa nedopytujeme. Skôr komunikujeme s tými rodičmi, ale v prípade, že nejaký problém je, tak dokonca osobne navštevujeme školské zariadenia. S tými lekármi je to väčší problém.		SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA	Kategória: zmeny
I.13 - R3	Rozumiem.	Ale bolo by to veľmi nápomocné. Áno.		SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA	Kategória: zmeny
I.13 - R4	Posledná zmena bola v paragrafe 93 a 96. týka sa administratívy a spisovej dokumentácie o dieťati a každom dieťati v tej rodine ktorá je posudzovaná, o plnoletých FO, ktoré sa v tej rodine nachádzajú a akékoľvek inej osobe, ktorá súvisí s prípadom dieťaťa. Táto dokumentácia má obsahovať rozsiahle množstvo informácií, ktoré sú presne definované. Toto vám pomáha pri výkone opatrení SPO?	<p>Pomáha z časti, lenže ako čo, lebo musíme si povedať, že niektoré rodiny posielajú v emailoch, alebo pošlú poštou, alebo ja neviem, proste niekedy posielajú zbytočne veľa správ, fotografií a takých vecí, ktoré do tej dokumentácie sú zaradené ale sú tam niekedy zbytočne. Asi je to niekedy, to ovplyvňuje vlastne aj v tej predošlej otázke. Zbytočne to potom veľa papierov pohlcuje a jedna spisová dokumentácia rodiny a to je dôležité pri tom vedieť, že dôležité sú napríklad také lekárske správy, dôležité sú výchovné opatrenia, či sa dodržiavajú, dôležité sú nejaké, ak boli, nejaké zákroky s políciou alebo taketo pohotovostné udalosti. To sú také dôležité veci. Nevieť či si ma pochopil, že...</p>	mnoho dokumentov je tam zbytočne	SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA	Kategória: zmeny
I.13 - R4	Áno pochopil som. Že sú dôležité skutočnosti, ktoré je dobré, že sa tam zakladajú a sú skutočnosti, ktoré ste povinné tam zakladať, ale sú menej dôležité alebo dokonca úplne zbytočné.	Tak, lebo potom sú zbytočne sa tam aj kolízny opatrovník dozvedá niečo, čo nemusí a to sú niekedy tak ako sa to hovorí, sa tam vytahujú v tých spisoch vecí, ktoré tam ani nemusia byť.		SPISOVÁ DOKUMENTÁCIA	Kategória: zmeny

Autor: Bc. Ľuboš Tkáčik 2022

Príloha č. 7: Tabuľková analýza výskumnej otázky č. 2

				Kód		
2 - R1	Za ten čas, ktorý ste robili od roku 2017. Toto je druhá otázka, je takáto: Za ten čas, ktorý ste robila od roku 2017, zmenila sa nejak vaša možnosť a kvalita zisťovania a vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine?	Či sa zlepšila?				
2 - R1	Či sa zlepšila, zhoršila... Ako to vnímate?	Stále rovnako.	So šetrením v rodine je to stále rovnako	ZMENA	Dopad: Stále rovnako	Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
			Zisťovanie a vyhodnocovanie miery ohrozenia je stále rovnaké	ZMENA	Dopad: Stále rovnako	Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
2 - R1	Žiadna zmena?	Eee. Ako akože fyzicky reálne ozajstne... No žiadna.				
2 - R1	Takže akonáhle idete osobne do rodiny, urobíte tam šetrenie, tak nevnímate žiadnu zmenu za posledných 5 rokov? No 4.	Nie, že by sa zlepšila moja situácia, ako zhodnotíš situáciu dieťaťa, nie. Na základe informácií, ktoré dopytuješ, dopytujem školu toho dieťaťa a osobné šetrenie a takýmto spôsobom zhodnotím situáciu dieťaťa, čo vidím a aké informácie sa mi dostanú. Chápete, akože? Tak z toho si vyhodnotím, že kde je trebárs pravda, hej lebo akože škola a lekár ti podáva väčšinou no nie väčšinou ale pravdivé a rodičia keď majú problém, väčšinou to snažia sa zahmlieť, hej? No.	Situácia pri šetrení v rodine je stále rovnaká	ZMENA	Dopad: Stále rovnako	Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
			Zisťovanie a vyhodnocovanie miery ohrozenia je stále rovnaké	ZMENA	Dopad: Stále rovnako	Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
			Dopytovanie školy prináša dôležité informácie	DOPYTOVANIE	Dopad: vierohodné informácie	Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
			Dopytovanie lekára prináša dôležité informácie	DOPYTOVANIE	Dopad: vierohodné informácie	Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
			Dopytovanie rodičov často nie je dôveryhodné	DOPYTOVANIE	Dopad: Stále rovnako	Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
			Osobné šetrenie v rodine pomáha vyhodnotiť, kde je pravda	ZJEDNOZNAČNENIE	Hodnotenie: Osobné šetrenie pomáha	Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
2 - R1	Hej. Chápem.	Lebo sa boja nejakej sankcie alebo že aj odobere... alebo s vami vôbec nechcú spolupracovať, lebo ich to obťažuje, viete. Im sa dobre tatári pokiaľ pijú, viete? Alebo berú drogy, tak oni s vami nič nechcú mať, lebo ich otravuješ a vidíš akí sú neschopní.	Rodičia detí sa boja sankcií	NESPOLUPRÁCA	Hodnotenie: Rodičia sa boja sankcií	Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
			Rodičia detí nechcú spolupracovať	NESPOLUPRÁCA	Hodnotenie: Rodičia nechcú spolupracovať	Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
			Rodičia detí sa cítia byť obťažovaní pri svojej závislosti	NESPOLUPRÁCA	Hodnotenie: Rodičia sú závislí	Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
2 - R2	Druhá otázka je potom: Nakoľko tieto zmeny ovplyvnili možnosť Vášho zisťovania a vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine? Malo to nejaký vplyv?	Ale áno, malo. Tým, že musíme robiť nazvyš: zhodnotenia situácie, plus mapovanie rodiny, plány sociálnej práce, agendy... to sú všetko veci, ktoré pribudli, takže máme väčší obraz o rodine.	zmeny mali vplyv.	ZMENA		Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
			musíme robyť nazvyš	ADMINISTRATÍVA		Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:
			zlepšil sa obraz o rodine	ZJEDNOZNAČNENIE		Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:

2 - R3	<p>To nie je potrebné, ďakujem. Druhá výskumná otázka... toto sme vlastne prešli tie zásadné zmeny, ktoré sa týkajú skúmanej problematiky, teda tých vysoko ohrozených rodín. Za celých päť rokov sú toto najdôležitejšie zmeny, ktoré boli. Potom je pár termínov, ktoré sa menili. Centrá pre rodiny je napríklad nový termín, ktorý bol zavedený a podobne. Teraz sme si vlastne prešli zásadné zmeny toho zákona v súvislosti s vysoko ohrozenými rodinami za posledných päť rokov. Chcel som sa spýtať: Ako vnímate kvalitu zisťovania a vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine? Pracujete od roku 2019 a malo tam dôjsť ku kladnému vývoju, ku zlepšeniu situácie v rámci vyhodnocovania. Takže sa pýtam, či reálne došlo k nejakej zmene v rámci kvality vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine? Keď idete do rodiny...</p>	<p><i>No ja vám tak poviem: Všetky tieto poznatky o dieťati ale sa zisťovali aj v minulosti. Daleko ďaleko dozadu, pretože to musíte popísať pre to centrum, ktorému buď dávate odporúčania na prácu s rodinou alebo keď idete dieťa umiestniť musíte vyplňať sociálnu správu o dieťati. Len teraz sa od nás chce, aby to bolo aj písomne založené v tom spise, čiže mi to pride zbytočné a nadmerné.</i></p>	<p>Zmenilo sa, že má byť dokumentácia založená aj v spise, čo pride ako nadmerná záťaž</p>	<p>ADMINISTRATÍVA</p>	<p>Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:</p>
2 - R3	<p>Takže čo sa týka priameho šetrenia v rodine, chápem to správne, že tam ku zmene nedošlo?</p>	<p><i>Nie. Vyhodnocujeme to tak isto v minulosti, ako aj v súčasnosti.</i></p>	<p>vyhodnocuje sa tak isto ako v minulosti</p>	<p>ZMENA</p>	<p>Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:</p>
2 - R3	<p>Ale čo sa týka písomných podkladov, tak tam vnímate zmenu a nárast práce?</p>	<p><i>Áno. Jednoznačne. Administratívy, nárast administratívy. Iba v tom.</i></p>	<p>došlo k administratívne nárastu. Iank sa nič nezmenilo.</p>	<p>ADMINISTRATÍVA</p>	<p>Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:</p>
2 - R4	<p>Teraz by som sa rád spýtal, za tú tvoju skúsenosť, ktorú si pracovala na úrade práce, hmm, zmenila sa nejaká tvoja možnosť a kvalita zisťovania vyhodnocovania miery ohrozenia dieťaťa pri šetrení v rodine. Skúsím to inak povedať: keď si išla robiť šetrenie v rodine, vnímala si svoje zázemie, podmienky na zisťovanie miery ohrozenia dieťaťa a na vyhodnocovanie miery ohrozenia dieťaťa ako primerané a dostatočné?</p>	<p><i>Určite áno. Primerané. Aj v podstate v šetrení v rodine vlastne tá terénna sociálna práca a to ti niekedy napomôže viac a konkrétne to človek vidí, je do toho no prosto iným spôsobom pohľtený, že vieš asi aj ako máš potom reagovať a čo akým spôsobom máš potom postupovať ďalej. V tej rodine pri určení miery ohrozenia a tak ďalej.</i></p>	<p>podmienky na zisťovanie miery ohrozenia dieťaťa sú primerané</p>	<p>ZMENA</p>	<p>Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:</p>
			<p>terénna SP napomôže k celkovému obrazu o rodine</p>	<p>ZJEDNOZNAČNENIE</p>	<p>Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:</p>
			<p>Zjednoznačnenie vyhodnocovania</p>	<p>ZJEDNOZNAČNENIE</p>	<p>Kategória Zhodnotenia miery ohrozenia:</p>

Autor: Bc. Ľuboš Tkáčik 2022

Príloha č. 8: Tabuľková analýza výskumnej otázky č. 3

					KÓD		
3 - R1	Teraz tretia otázka. Už sme v polovici... No, už sme ďaleko za polovicou, lebo tá prvá bola rozsiahla. Tretie otázka je: V súvislosti s uplatnením metódy izolácie dieťaťa, teda keď je potrebné, aby dieťa bolo nejakým spôsobom izolované od svojho rodinného prostredia alebo od školského kolektívu. Prosím?	<i>Vyňaté z rodiny?</i>					
3 - R1	Vyňaté z rodiny alebo načas izolované alebo akákoľvek forma prerušenia alebo obmedzenia styku s tým prostredím, z ktorého pochádza, v ktorom fungovalo do toho momentu, ako orgán ste museli zasahovať. Takže nakoľko v tejto súvislosti sa zmenili podmienky pre vás na uplatňovanie tejto metódy pri vysokej miere ohrozenia dieťaťa? Za tých päť rokov? Vnímali ste zmenu, čo sa týka uplatňovania metódy izolácie dieťaťa?	<i>Nie, nie, stále rovnako.</i>	S metódou izolácie (vyňatie z rodiny) je stav stále rovnaký	Stav s metódou izolácie je bez zmeny	ZMENA	Dopad: Stav s metódou izolácie je bez zmeny	Kategória: Vyňatie z rodiny
3 - R1	Tam je to stále, stále to isté, áno? Vnímate to ako dostatočný stav, vyhovujúci stav pre túto oblasť?	<i>Áno, vnímam to ako dostatočný stav. Nie je problém odňať dieťa, ak je takto myslená otázka.</i>	Stav je dostatočný			Hodnotenie: Stav s metódou izolácie je dostatočný	Kategória: Vyňatie z rodiny
3 - R1			Nie je problém odňať dieťa				
3 - R2	A na koľko užitočné vnímate tieto zmeny s vašimi podmienkami, ktoré teraz máte, na uplatňovanie špecifickej metódy izolácie dieťaťa pri vysokej miere ohrozenia. Teda, keď treba dieťa vyňať z rodinného prostredia?	<i>Na koľko vnímam teda tie zmeny, či mi pomohli?</i>					
3 - R2	Áno.	<i>Ó. Tak pomohli. Hej. Teraz čerstvo som umiestňovala pred týždňom. Takže, urobila som veľmi veľa pre tú rodinu: aj z tých papierových vecí aj z fyzických a záver bol vlastne taký, že mám pocit, že už som vyčerpala všetko, že tam už nebolo záchranu. Čiže pomáha to, tým, že si všetky tie povinnosti urobíte, ktoré máte, tak ten záver je taký, že vyňať. Že je to také jednoznačné.</i>	Zmeny v zákone pomohli pri uplatňovaní metódy izolácie		ZMENA		Kategória: Vyňatie z rodiny
3 - R2			Po vyčerpaní všetkých možností zo strany soc. pracovníka došlo k vyňatiu dieťaťa z rodiny				
3 - R2			Zmena zákona pomáha k tomu, aby sociálny pracovník uplatnil všetky dostupné možnosti				
3 - R2			Zmena zákona viedla k zjednodušeniu procesu	Zjednodušenie procesu vyňatia	ZJEDNODUŠENIE		Kategória: Vyňatie z rodiny
3 - R2			Zmena zákona pomáha tým, že soc prac spraví všetky povinnosti a vydí jednoznačný záver	Zjednoznačenie rozhodnutia o vyňatí	ZJEDNOZNAČENIE		Kategória: Vyňatie z rodiny
3 - R2	A v tej vzdialenejšej minulosti, teda okolo roku 2013 – 14 – 15, tam sa stávalo, že to nebolo až také jednoznačné, alebo?	<i>Vtedy sa brali len deti, ktoré boli naozaj úplne, že ste to na prvý pohľad videli, ohrozené. Teraz im dávame tú väčšiu šancu, ako by som povedala. Viac dáva, viac chodíme kontrolovať, viac robíme papierov, viac to vidíme, viac sa tomu proste môžeme venovať. Aby som to tak správne povedala... hm... vtedy sa dieťa umiestnilo, keď bolo dieťa ohrozené na živote, na zdraví, vyňaté, alebo rodičia ho bili, týrali, zoberiete, dáte a potom sledujete ten vývoj, aj tú rodinu. Takto musíte urobiť pre nich viac tých krokov, máme napríklad nové odporúčanie, čo tam dávame dárko čo tam kontrolujú čiže viac subjektov sme zapojili a dlhšie ťaháme tú rodinu</i>	V minulosti sa odoberali len tie deti, u ktorých bola vysoká miera ohrozenia zjavná na prvý pohľad				
3 - R2			Vďaka zmene zákona majú rodiny väčšiu šancu	Väčšia šanca pre rodiny	V PROSPECH RODINY		Kategória: Vyňatie z rodiny
3 - R2			Zákon viedol k častejším kontrolám v rodinách	Častejšie kontroly	V PROSPECH RODINY		Kategória: Vyňatie z rodiny
3 - R2			Zmena zákona viedla k zväčšeniu papierovania ohľadom rodiny	Viac administratívy	ADMINISTRATÍVA		Kategória: Vyňatie z rodiny

		<i>a potom buď to padne, alebo to teda funguje. Predtým sme nezapájali tak, hej, sme videli zle, tak sme vzali. Teraz zapojíme iný subjekt, vytvoríme ja neviem desať papierov, kde to všetko vidíte, že to je jasné. Že v tomto skôr. Ten posun.</i>	Zmena zákona viedla k tomu, že sociálny pracovník viac vidí situáciu v rodine	Zjednoznačnenie rozhodnutia o vyňatí	ZJEDNOZNAČNENIE		Katégória: Vyňatie z rodiny
			Zmena zákona viedla k tomu, že sa soc. prac. viac môže venovať	Väčšia šanca pre rodiny	V PROSPECH RODINY		Katégória: Vyňatie z rodiny
			V minulosti za dieťa odobralo ak bolo CAN a situácia v rodine sa sledovala.	Zjednoznačnenie rozhodnutia o vyňatí	ZJEDNOZNAČNENIE		Katégória: Vyňatie z rodiny
			Zmenou zákona musí soc. prac. Spraviť viac krokov pre rodinu	Väčšia šanca pre rodiny	V PROSPECH RODINY		Katégória: Vyňatie z rodiny
			Zmenou zákona je potrebné do procesu zapojiť viacero zariadení	Viac účastníkov procesu	V PROSPECH RODINY		Katégória: Vyňatie z rodiny
			Zmenou zákona sa "dlhšie ťahá" rodina a dáva sa možnosť na sanáciu bez odobratia dieťaťa	Väčšia šanca pre rodiny	V PROSPECH RODINY		Katégória: Vyňatie z rodiny
			Zmenou zákona je jasné, či môže soc. prac. ešte niečo spraviť, alebo nie	Zjednoznačnenie rozhodnutia o vyňatí	ZJEDNOZNAČNENIE		Katégória: Vyňatie z rodiny
3 - R2	Rozumiem. Keď idete na šetrenie do rodiny.	Áno.					
3 - R2	Uznáte, že je tam veľmi vysoká miera ohrozenia dieťaťa.	Áno.					
3 - R2	Či už fyzicky, psychicky, alebo zanedbávaním.	Áno.					
3 - R3	Vďaka. V súvislosti s uplatnením metódy izolácie dieťaťa, teda keď je potrebné, aby dieťa bolo nejakým spôsobom izolované od svojho rodinného prostredia alebo od školského kolektívu. Tam sa... Teda vyňaté z rodiny. Tam sa nejak...	<i>Izolované nie, ale vyňaté z rodiny...</i>					
3 - R3	Terminus technicus, tak sa technicky nazýva ten proces, teda vraj...	<i>Nie vraj, určite áno.</i>					
3 - R3	Ale jedná sa o to, že treba zo sociálno-patologického prostredia vyňať dieťa. A pýtam sa: Nakoľko v tejto súvislosti sa zmenili podmienky pre vás na uplatnenie tejto metódy, keď je dieťa vysoko ohrozené?	<i>Teraz neviem, či vám dobre rozumiem, veď tam akože... Žiadna zmena nenastala prakticky. Keď je dieťa ohrozené z biologickej rodiny, tak sa z tej rodiny odnime. Pokiaľ sa nenájde iný člen širšej rodiny, ktorý si chce dieťa zobrať a splňa podmienky na to. To tak bolo vždy.</i>	Zmenou zákona nenastala žiadna zmena pri vyňatí dieťaťa z rodiny	Stav s metódou izolácie je bez zmeny	ZMENA		Katégória: Vyňatie z rodiny
			Keď je dieťa ohrozené biologicky, tak sa z rodiny odnime				
			Ak sa nenájde iný člen rodiny, ktorý by sa dieťaťa ujal.				
3 - R4	Áno. Ďalšia otázka by bola nasledovná: keď potrebujete uplatniť metódu izolácie dieťaťa, to znamená, metódu vyňatia dieťaťa z rodinného prostredia v dôsledku toho, že to rodinné prostredie je vyslovene škodlivé pre dieťa, zmenili sa nejakým spôsobom podmienky v tejto súvislosti? Ako rýchlo to dokážeš spraviť a či tam vidíš nejaké prekážky, ktoré by ti v tom bránili?	<i>Čo sa týka spolupráce so súdom, my v podstate, keď sa potrebuje dieťa vyňať z rodiny, tak súd vlastne do 24 hodín môže, alebo teda mal by vykonať, vydať správu, v ktorej vlastne, alebo teda súdne rozhodnutie, v ktorom vlastne je to dieťa vyňaté z rodiny, lenže na to, aby takú správu vydal, tak zasa musíme my ako postupovať tak, že ako kolízny opatrovník musíš spísať ty správu, v ktorej bude zasa lekárska správa, od lekára, od školy, musíš mať podložený niekoľkými inými inštitúciami, že jednoducho to dieťa nejakým spôsobom je ohrozené, že tá postupnosť je do tých 24 hodín. Proste to musí človek všetko stihnúť. Číže, keď máš takúto, napríklad jedno dieťa, dve alebo</i>	Súd na žiadosť soc. prac. Po zdôvodnení vydá 24 hod neodkladné opatrenie, ktorým dieťa vynima z rodiny				
			Na vydanie neodkladného 24 h opatrenia o vyňatí musí soc prac spísať správu	Viac administratívy	ADMINISTRATÍVA		Katégória: Vyňatie z rodiny
			Na vydanie neodkladného 24 h opatrenia o vyňatí musí soc prac doložiť lekársku správu				
			Na vydanie neodkladného 24 h opatrenia o vyňatí musí soc prac doložiť správu zo školy				
			Na vydanie neodkladného 24 h opatrenia o vyňatí musí soc prac doložiť správu z iných inštitúcií				

		<i>nejakú rodinu, kde sú takého deti, tak ty to musíš do tých 24 hodín stihnúť tak, ako vlastne, aby to vedel vydať čím skôr aj ten súd. Aby to súdne rozhodnutie bolo vydané teda do tých 24 hodín. Číže to musíš proste rýchlo konať. Pracovník, čo musí byť v pohotovosti.</i>	Na vydanie neodkladného 24 h opatrenia o vyňatí musí soc prac doložiť že dieťa je nejakým spôsobom ohrozené	Zjednodušenie rozhodnutia o vyňatí	ZJEDNOZNAČNENIE		Katégoria: Vyňatie z rodiny
			Pracovník, čo má pohotovostnú službu toto všetko musí stihnúť a súd do 24 hodín rozhodne.				
3 - R4	Rozumiem. Takže do 24 hodín spraviš všetky náležitosti, pošleš ich k súdu, súd rozhodne ešte v ten deň.	<i>Musiš o poslať aj skôr, pretože, lebo súd rozhoduje do 24 hodín. To je vlastne. Ty čím skôr. Ako náhle ti príde nejaká taká informácia, že máš takúto rodinu, ideš tam, vlastne na ako pohotovosť. Skontroluješ rodinu. Vydá sa vlastne táto správa súdu. To musíš teda sa vrátiť na úrad. Bud' s dieťaťom, alebo tam ostani policajti a ty sa vrátiš ako kolízny opatrovník na úrad práce, tam vypíšeš správu a všetky tie náležitosti a potom to dáš na súd a súd rozhoduje do 24 hodín.</i>	po podaní podnetu ide soc. prac., ktorý má pohotovosť, do terénu, na skúmanie v rodine.				
			soc. prac. Sprevádza polícia.				
			Ak je to potrebné odnime dieťa a ide na úrad				
			Ak je to potrebné do odňatia dieťaťa sú pri ňom policajti a soc. prac ide na úrad				
			Soc. prac sa vráti ako kolízny opatrovník vypíše všetky náležitosti a dá ich na súd				
			súd rozhodne do 24 hodín				
3 - R4	Takže už pri šetrení pokiaľ zistíš, že je dieťa ohrozené týraním, zneužívaním alebo zanedbávaním, môžeš tam prísť s policajtami a dieťa odňať, alebo tam nechať prítomných policajtov ako dozor? Kým neprebehne neodkladné opatrenie vyňatia dieťaťa z rodinnej starostlivosti?	<i>Sú prípady, kedy tam ostávajú policajti, alebo sú prípady, kedy ty si už vopred, že vieš že... vieš o tej rodine, že je nejaká problémová, že je nejaká riziková a ak príde niekoľko krát, že aj viacnásobne hlásenie tej istej rodiny, že tá rodina je problémová, tak väčšinou tam už ideš s tým, že ten papier máš pripravený vopred. Číže ty prídeš vlastne s tým papierom už hotovím. Vieš o tej rodine, že bola upozornená a jednoducho potom im ten papier odovzdáš. Ukážeš, odovzdáš a vieš, že to dieťa vlastne si už berieš za sprievodu policajtov. A potom sa dieťa, ak súdne rozhodnutie príde, tak do tých 24 hodín, medzi tým to dieťa musíš mať pri sebe na úrade práce, hej? A ak príde to súdne rozhodnutie do 24 hodín, preto je tá pohotovosť 24/7, lebo vlastne celý ten kolobeh musíš byť k dispozícii aj kvôli tomuto, že nemáš kde to dieťa umiestniť, kým ti príde odpoveď zo súdu a to ti môže prísť do hodiny do dvoch do 24 by to malo byť. Číže to dieťa musíš ty strážiť ešte aj na tom úrade. A vypisuješ zasa ďalšie náležitosti a podklady a vlastne čakáš na rozhodnutie súdu, ak rozhodnutie súdu príde odklepne sa tak dieťa vlastne je odňaté a už potom umiestnené do ďalšieho zariadenia. Väčšinou teda do tých detských domovov. Tak...</i>	Ak sa jedná o opakovaný podnet, soc. prac. Môže prísť na šetrení do rodiny už s rozhodnutím o vyňatí dieťaťa.				
			To sa deje, ak bola rodina už vopred upozornená				
			Dieťa je počas čakania na súdne rozhodnutie v sprievode soc. prac. Na úrade.				
			Celý proces musí byť ukončený do 24 hodín.				
			Soc. prac. Musí strážiť odňaté dieťa na úrade.				
			počas stráženia na úrade spc. Prac vypisuje administratívu				
			Rozhodnutím súdu je dieťa umiestnené do CPR				
3.1 - R1	Áno, takto je myslená otázka. Akonáhle vyhodnotíte pri šetrení situáciu, že je vysoká miera ohrozenia dieťaťa, nakoľko máte možnosť uplatniť tú metódu vyňatia dieťaťa?	<i>No, ako pokiaľ s tou rodin... keď sú vyčerpané všetky možnosti spolupráce a iných foriem, že ja neviem pozapáame to centrum, neviem čo, pokiaľ je život ohrozený dieťaťa, akože dieťa je ohrozené na živote, že napríklad prídem na šetrenie, že niekto udá rodinu a ja zistím, že dieťa je trebárs malé, podvyživené a akože proste takto, tak viem odňať to dieťa okamžite.</i>	Keď sú vyčerpané všetky možnosti spolupráce, odnímam	Zjednodušenie rozhodnutia o vyňatí	ZJEDNOZNAČNENIE		Katégoria: Vyňatie z rodiny
			Šetrenie v rodine				
			Keď je dieťa ohrozené na živote - vidím to na šetrení v rodine, odnímam	Stav s metódou izolácie je bez zmeny	ZMENA		Katégoria: Vyňatie z rodiny
3.1 - R3	Takže tam nedošlo úplne k žiadnej zmene?	<i>No, prakticky nie. Vždy sa dieťa odnime. Iba v procesných. Došlo k zmene tým, že teraz musíme vyplňať kopec papierov na to, aby sa ten proces urobil aj papierovo.</i>	Nedošlo k žiadnej praktickej zmene.	Stav s metódou izolácie je bez zmeny	ZMENA		Katégoria: Vyňatie z rodiny
			Došlo k procesným zmenám	Zjednodušenie rozhodnutia o vyňatí	ZJEDNOZNAČNENIE		Katégoria: Vyňatie z rodiny
			Došlo k zmene tým, že sa musí vypisovať kopec papierov	Viac administratívy	ADMINISTRATÍVA		Katégoria: Vyňatie z rodiny

			Došlo k zmene, že celý proces musí byť papierovo zdokumentovaný	Viac administratívy	ADMINISTRATÍVA		Katégória: Vyňatie z rodiny	
3.2 - R1	A v prípade, že je síce vysoká miera ohrozenia dieťaťa, ale nie je to akútna miera?	<i>Pokiaľ to nie je život ohrozujúce, tak sa snažím zapojiť tie centrá a nejakú... proste snažím sa s rodinou pracovať a ak to zlyhá, tak neskôr odnímam. Ak nejdú podľa toho plánu práce, ktorý vytvorím.</i>	Ak nie je ohrozený život, pokúšajú sa o spoluprácu,	Väčšia šanca pre rodiny	V PROSPECH RODINY		Katégória: Vyňatie z rodiny	
			CPR vysielajú terénnych SP.	Viac účastníkov procesu	V PROSPECH RODINY		Katégória: Vyňatie z rodiny	
			Ak sa rodičia nedržia plánu	Zjednoznačnenie rozhodnutia o vyňatí	ZJEDNOZNAČNENIE		Katégória: Vyňatie z rodiny	
			Keď sú vyčerpané všetky možnosti spolupráce, odnímam	Zjednoznačnenie rozhodnutia o vyňatí	ZJEDNOZNAČNENIE		Katégória: Vyňatie z rodiny	
3.2 - R3	Rozumiem. Popíšem situáciu: Prídete na šetrenie do rodiny, zistíte, že je tam nejaká zo závažných príčin: zneužívanie, týranie alebo zanedbávanie dieťaťa a je potrebný okamžitý zásah. Zmenil sa nejakým spôsobom čas v ako môžete vyreagovať na danú situáciu?	<i>Nie, pretože ideme podľa paragrafu neodkladného opatrenia. My ako ústav sociálnoprávnej ochrany odjakživa môžeme použiť paragraf 367, čo je 24 hodinové neodkladné opatrenie na umiestnenie dieťaťa do nejakého centra. Čiže my zoberieme dieťa, zoberieme ho bohužiaľ k nám na úrad, niekto z nás napíše neodkladko, uteká s tým na súd, kde je 24 hodinová služba, neodkladko dá, už samozrejme musí mať zabezpečené to centrum, do ktorého pôjde, lebo v neodkladnom opatrení, v tom petite sa píše to konkrétne centrum. Medzitým sa napíše sociálna správa o dieťati: prečo, začo, čo má, aké potreby, cumel, ja neviem lieky berie a podobne – sociálna správa o dieťati, to sa zasiela do centra, toto sa zrealizuje, z centra si prídu hneď pre dieťa, pokiaľ je nutné vyšetriť sa na Kramároch, ide do centra a následne sa im dodá to neodkladko. To už zasa vyhodnocujeme priamo na mieste, či je potrebné 367 alebo 365-ka, áno, či sedemdnňové alebo 24 hodinové.</i>	Čas reagovania na ohrozenie dieťaťa sa nezmenil zmenou zákona.	Stav s metódou izolácie je bez zmeny	ZMENA		Katégória: Vyňatie z rodiny	
			Orgán SPODASK používa paragraf 367 - 24 h neodkladné opatrenie					
			Dieťa odnímu.					
			Dieťa zoberú bohužiaľ na úrad					
			Niektorí spíše neodkladko a uteká s tým na súd					
			na súde je 24 hodinová služba					
			pred podaním nedkladka musí mať zabezpečené CPR					
			Umiestnenie do CPR je v predmete neodkladka					
			Píše sociálnu správu o dieťati pre CPR					
			Ak je to potrebné vyšetriť sa v nemocnici					
			Z CPR prídu pre dieťa					
			Následne sa CPR doručí neodkladné rozhodnutie					
			paragraf 367 je 24 hodinové					
			paragraf 365 je 7 dňové					
3.3 - R1	Máte pocit, že tieto lehoty sú primerané?	<i>Aké lehoty teraz?</i>						
3.3 - R1	Máš nejakú dobu sa pokúšať o nápravu v tej rodine.	<i>No áno, ale akoby tam není lehota, lebo pokiaľ vidím, že to nefunguje, tak to môžem... tak to môžem stopnúť a rovno odňať to dieťa. Keď vyhodnotím, že je to zlé a ide to k horšiemu, napriek tomu, že s nimi pracujem, tak tak to viem zastaviť tú spoluprácu, akože nepokračovať v tom a rovno dieťa odobrať. Nie je problém odobrať dieťa.</i>	Nie je problém odňať dieťa	Stav s metódou izolácie je bez zmeny	ZMENA		Katégória: Vyňatie z rodiny	
			Ak rodičia nespolupracujú					
			Ak sa situácia dieťaťa zhoršuje					
			Nie je problém odňať dieťa hneď	Stav s metódou izolácie je bez zmeny	ZMENA		Katégória: Vyňatie z rodiny	
3.3 - R2	Tieto zmeny v zákone spôsobili, že je dlhšia lehota na odňatie toho dieťaťa?	<i>Nie. S 24 hodinovým neodkladným opatrením môžete dieťa vziať hneď ak uznáte, že je tam jeho zdravie, život vážne ohrozený. Čiže toto tam ostalo. Berieme 24 hodinovkou, 7 dňovým alebo 30 dňovým. Podľa toho ako to vidíme, ako sa to všetko vyvinie, ale normálne 24 hodinovým, aj také už sme mali.</i>	zmeny zákona nemali vplyv na 24 hodinové neodkladné opatrenia	Stav s metódou izolácie je bez zmeny	ZMENA		Katégória: Vyňatie z rodiny	
			Zmena zákona nemala vplyv na možnosť okamžitého (24h) odňatia dieťaťa	Stav s metódou izolácie je bez zmeny	ZMENA		Katégória: Vyňatie z rodiny	

			Zmena zákona nemala vplyv na možnosť 7 dňového odňatia dieťaťa				
			Zmena zákona nemala vplyv na možnosť 30 dňového odňatia dieťaťa				
3.4 - R3	Je aj tridsaťdňové?	<p><i>To je klasické neodkladné opatrenie, ktoré není špecifikované paragrafom. Každé jedno neodkladné opatrenie má tú povinnosť rozhodnúť do tridsiatich dní, iba v prípade týchto dvoch: sedemdňové, keď je ohrozený život a zdravie dieťaťa, môže podať aj ktokoľvek v republike a aj my, ale to 24 hodinové môže podať iba úrad sociálnoprávnej ochrany.</i></p>	30 dňové je klasické neodkladné opatrenie - nie je špecifikované paragrafom				
			Každé neodkladné opatrenie treba rozhodnúť od 30 dní				
			Sedemdňové môže podať ktokoľvek - ak je ohrozený život alebo zdravie dieťaťa				
			24 hodinové môže podať len Orgán SPO				

Autor: Bc. Ľuboš Tkáčik 2022

Príloha č. 9: Tabuľková analýza výskumnej otázky č. 4

				KÓD			
4 - RI	Vďaka. Predposledná otázka: Znížila sa za posledné 4 roky vaša pracovná vyťaženosť ku prospechu vášho výkonu.	...šila?					
4 - RI	Znížila.	Určite sa neznižila. Sa zvýšila, zvýšila, brutálne zvýšila.	Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	ZVÝŠENIE PRACOVNEJ VYŤAŽENOSTI	Dopad: Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Kategória: Pracovná vyťaženosť
4 - R2	Vďaka. Štvrtá výskumná otázka pre nás je: Znížila sa vďaka zmenám v zákone o sociálnoprávnej ochrane Vaša pracovná vyťaženosť ku prospechu vášho výkonu?	Ee. neznižila, zvýšila. Veľmi, veľmi veľa toho máme. Možno je to spôsobené teraz v posledné dva roky tou koronou. Nevieim čím to je, ale máme viac práce ako predtým. Alebo je to tým štýlom životným, že tí ľudia sú takí, aký sú. Neregistrujem, že by to bolo menej, skôr viac. Podnety chodia každý týždeň naozaj v priemere aj päť, päť. Päť až osem krát za týždeň. Číže je toho dosť.	Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	ZVÝŠENIE PRACOVNEJ VYŤAŽENOSTI	Dopad: Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Kategória: Pracovná vyťaženosť
			veľmi veľa toho máme	Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	ZVÝŠENIE PRACOVNEJ VYŤAŽENOSTI	Dopad: Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Kategória: Pracovná vyťaženosť
			5 - 8 podnetov na týždeň na soc. pracovníka	Zvýšil sa počet podnetov / klientov	ZVÄČŠENIE POČTU KLIENTOV	Dopad: Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Kategória: Pracovná vyťaženosť
			viac práce ako pred coronou	Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	ZVÝŠENIE PRACOVNEJ VYŤAŽENOSTI	Dopad: Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Kategória: Pracovná vyťaženosť
4 - R3	Vďaka. Predposledná otázka zmie: Znížila sa vďaka zmenám v zákone o sociálnoprávnej ochrane vaša pracovná vyťaženosť ku prospechu vášho výkonu?	Nie, presne naopak. Administratívne presne naopak, ono sa tým práve, týmito zmenami, čo sa tých CDR týka, čo vykonávajú tieto výchovné opatrenia a pracujú s rodinami na tie odporúčania, sa viac zabezpečila tá starostlivosť a tá sanácia tej rodiny.	Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	ZVÝŠENIE PRACOVNEJ VYŤAŽENOSTI	Dopad: Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Kategória: Pracovná vyťaženosť
			administratívne presne naopak - viac administratívy sanácia rodiny cez CPR	Zväčšilo sa množstvo administratívy	ZVÝŠENIE ADMINISTRATÍVY	Dopad: Narástla administratíva	Kategória: Pracovná vyťaženosť
4 - R3	Skúsím to prerozprávať, či sa to správne pochopil: Vy ako orgán sociálnoprávnej ochrany máte viac administratívy a tým pádom máte možnosť menej...	Máme menší priestor časový na prácu s rodinou.	menej času na prácu s rodinou	Menej času na prácu s rodinou	ZAHLTENIE	Dopad: Menej sa pracuje s rodinou	Kategória: Pracovná vyťaženosť
4 - R3	...menej pracovať s rodinou. Na druhej strane viete delegovať veci na centrá pre rodiny, ktoré vedú vyslať terénnych sociálnych pracovníkov, ktorí pracujú s rodinami podľa vašich usmernení. Chápem to správne?	Áno len je tam jeden závažný zádrhel, ktorý by som určite v zákone upravila, že je to takéto... takáto spolupráca s centrom je iba na dobrovoľnej báze rodičov. Ak mi rodičia s tým nesúhlasia, tak ja mám zviazané ruky a nemôžem robiť nič. Iba čakať kým sa situácia vygraduje a dieťa im odobrat.	spolupráca rodičov s CPR je na dobrovoľnej báze a to nefunguje Ak rodič odmietne spolupracovať s CPR nemôžem nič robiť iba čakať kým sa zväčší ohrozenie dieťaťa	Bezradnosť SP pri nespolutracujúcom klientovi	NEEFEKTIVNOSŤ	Hodnotenie: Bezradnosť SP pri nespolutracujúcom klientovi	Kategória: Pracovná vyťaženosť
			Bezradnosť SP pri nespolutracujúcom klientovi	NEEFEKTIVNOSŤ	Hodnotenie: Bezradnosť SP pri nespolutracujúcom klientovi	Kategória: Pracovná vyťaženosť	
4 - R3	S vami spolupracovať musia, ale s centrom spolupracovať môžu.	Áno musia ale (ne)musia, a ako ich ja budem penalizovať, keď mi nedajú nejaké potvrdenia od lekára a podobne. Ja ich penalizovať nemám ako, toto je iba v kompetenciách súdu, preto mi keď ideme do takýchto ohrozených rodín, my im ani nedávame tú možnosť a ani im neoznamujeme, že je to na ich dobrovoľnej báze. Takto sa snažíme s tým nejak vypieť, no keď vám to mám tak slušne povedať. Lebo dostanú alebo dostanú na výber buď budete pracovať s tým centrom, že sem tie sociálne pracovníčky terénne budú chodiť alebo budeme musieť pristúpiť... nemôžeme im povedať k odobratiu dieťaťa, ale povieme im: k iným opatreniam, no ale pod tými opatreniami myslíme to odobratie dieťaťa.	Opatrenia od sociálnych pracovníkov sú nevymožiteľné	Bezradnosť SP pri nespolutracujúcom klientovi	NEEFEKTIVNOSŤ	Hodnotenie: Bezradnosť SP pri nespolutracujúcom klientovi	Kategória: Pracovná vyťaženosť
			spolupráca rodičov je nadobrovoľnej báze	Bezradnosť SP pri nespolutracujúcom klientovi	NEEFEKTIVNOSŤ	Hodnotenie: Bezradnosť SP pri nespolutracujúcom klientovi	Kategória: Pracovná vyťaženosť
4 - R4	Vďaka. Teraz predposledná otázka. Znížila sa vďaka zmenám zákona o SPO tvoja pracovná vyťaženosť ku prospechu tvojho výkonu...	(Smiech) Nie. Aj napriek tomu, že sú tam zmeny, ale nie, neznižila sa. Práve naopak sa zdvojnásobila.	Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	ZVÝŠENIE PRACOVNEJ VYŤAŽENOSTI	Dopad: Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Kategória: Pracovná vyťaženosť
			Pracovná vyťaženosť sa zdvojnásobila	2x	ZVÝŠENIE PRACOVNEJ VYŤAŽENOSTI	Hodnotenie: Pracovná vyťaženosť sa zdvojnásobila	Kategória: Pracovná vyťaženosť
4.1 - RI	Keby ste to mali vyjadriť na škále od 1 do 10, o koľko sa zvýšila, ak...	No 8 určite...	8 z 10	8 z 10	ZVÝŠENIE PRACOVNEJ VYŤAŽENOSTI	Hodnotenie: Pracovná vyťaženosť vzrástla takmer dvojnásobne	Kategória: Pracovná vyťaženosť

4.1 - R1	8?	No.					
4.1 - R2	Keby ste to mali vyjadriť za to Vaše obdobie práce na škále od jedna do desať, kde jedna je tá najmenšia zmena a 10 je výrazná zmena. Kde by ste umiestnili tú zmenu v neprospech.	V neprospech? Asi päťka.	5 z 10	5 z 10	ZVÝŠENIE PRACOVNEJ VYŤAŽENOSTI	Hodnotenie: Pracovná vyťaženosť vzrástla o polovicu	Kategória: Pracovná vyťaženosť
4.1 - R4	Aký je potom pomer medzi tvou administratívnou prácou a tvojim výkonom opatrení?	Hm... no povedala by som tak, že, žeby tam, žeby sa tam zišla ešte jedna pracovná sila navyše. Alebo teda prerozdeliť. Lebo tá spisová dokumentácia, keď máš niekoľko písmen a máš ťažšie písmeno, kde ja som napríklad mala také K-čko a bolo tam neviem koľko spisov a pritom napríklad E-čko malo 10 spisov, K-čko malo 200 tak to sú, to je taký nepomer.	tolko administratív, že na priamu prácu by bolo treba ďalšieho pracovníka zvýšila sa administratíva Spisová dokumentácia je nerovnomerne rozdeľovaná	Menej času na prácu s rodinou Zväčšilo sa množstvo administratív Spisová dokumentácia je nerovnomerne rozdeľovaná	ZAHLTENIE ZVÝŠENIE ADMINISTRATÍVY NEEFEKTÍVNOSŤ	Dopad: Menej sa pracuje s rodinou Dopad: Narástla administratíva Dopad: Menej sa pracuje s rodinou	Kategória: Pracovná vyťaženosť Kategória: Pracovná vyťaženosť Kategória: Pracovná vyťaženosť
4.2 - R1	V tejto súvislosti sa vás spýtam: To zvýšenie bolo tak... bolo v súvislosti s administratívnou prácou predovšetkým?	Aj s administratívnou aj s nárastom klientov, lebo mi zmenili agendu, takže a tá agenda bola pri... pilotný program a... čiže mi neskutočne narástla... obťažnosť aj čo sa týka byrokracie aj fyzických klientov.	zvýšila sa nárast klientov nárast administratív	Pracovná vyťaženosť sa zvýšila Zvýšil sa počet podnetov / klientov Zväčšilo sa množstvo administratív	ZVÝŠENIE PRACOVNEJ VYŤAŽENOSTI ZVÄČŠENIE POČTU KLIENTOV ZVÝŠENIE ADMINISTRATÍVY	Dopad: Pracovná vyťaženosť sa zvýšila Dopad: Pracovná vyťaženosť sa zvýšila Dopad: Pracovná vyťaženosť sa zvýšila	Kategória: Pracovná vyťaženosť Kategória: Pracovná vyťaženosť Kategória: Pracovná vyťaženosť
4.3 - R1	Čo sa týka byrokracie: Napriek tomu, že vám narástla táto táto... tieto administratívne povinnosti, umožňuje vám to stále plnohodnotný výkon opatrení.	Nie, ako umožňuje mi to hasiť, čo horí. Tak jak to som mala nastavené ja v tom pilotnom programe, tak som nemohla ísť nejak systematicky, ale tam kde bol problém, tak to som riešila a skákala som jak motýlik z kvietka na kvietok. Určite si žiadny pracovník nepredstavuje takto svoju prácu, lebo ako nedokáže byť spokojný sám so sebou ani nijak rásť, lebo proste je to sa to nedá.	pre vyťaženosť nie je možné systematicky postupovať rieši sa čo horí nedokáže byť spokojný, nedokáže rásť, takto si žiadaj pracovník nepredstavuje svoju prácu	Pre administratívnu, byrokratickú vyťaženosť a neprimeraný počet klientov nie je možné systematicky postupovať Nahodilé, nesystematické riešenia Frustrácia, nespokojnosť pracovníka	ZAHLTENIE NEEFEKTÍVNOSŤ ZAHLTENIE	Dopad: Menej sa pracuje s rodinou Dopad: Menej sa pracuje s rodinou Dopad: syndróm vyhorenia	Kategória: Pracovná vyťaženosť Kategória: Pracovná vyťaženosť Kategória: Pracovná vyťaženosť
4.3 - R2	Vďaka. Spomínali ste, že sa výrazne zvýšila administratívna práca. Poskytujete vám napriek tomu dostatočný čas na plnohodnotný výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí?	Nie. Lebo musíme tým veľa sa zaoberať. Čiže sme z toho skôr unavené. A ničो vnímame aj zbytočné. Plán sociálnej práce, zhodnotenie, to sú všetko veci, ktoré sa dost opakuju, hej, že nevymyslíte tam nič iné, proste o rodine: sú fakty ktoré musíte do každého papiera dať, čiže vám to zaberie zbytočne čas, ktorý môžete venovať inej činnosti.	Pracovná vyťaženosť neposkytuje dostatočný čas na plnohodnotný výkon opatrení SPO sú administratívne úkony, ktoré sú duplicitné Sú administratívne úkony, ktoré sú zbytočne zdĺhavé Sú administratívne úkony, ktoré neprimerane, neefektívne časovo vyťažujú	Pracovná vyťaženosť neposkytuje dostatočný čas na plnohodnotný výkon opatrení SPO Neprimeraný rozsah spisovej dokumentácie Neprimeraný rozsah spisovej dokumentácie Neprimeraný rozsah spisovej dokumentácie	NEEFEKTÍVNOSŤ ZVÝŠENIE ADMINISTRATÍVY ZVÝŠENIE ADMINISTRATÍVY ZVÝŠENIE ADMINISTRATÍVY	Dopad: Menej sa pracuje s rodinou Dopad: Narástla administratíva Dopad: Narástla administratíva Dopad: Narástla administratíva	Kategória: Pracovná vyťaženosť Kategória: Pracovná vyťaženosť Kategória: Pracovná vyťaženosť Kategória: Pracovná vyťaženosť
4.3 - R2	Rozumiem správne, že tie fakty sú v skutočnosti duplicitné?	Áno, tak.	sú administratívne úkony, ktoré sú duplicitné	Neprimeraný rozsah spisovej dokumentácie	ZVÝŠENIE ADMINISTRATÍVY	Dopad: Narástla administratíva	Kategória: Pracovná vyťaženosť
4.3 - R4	Spýtam sa ďalej. Máš menej administratívnej práce a ak nie, alebo jej máš viac, máš dostatočný čas, ktorý ti umožňuje plnohodnotný výkon opatrení SPO?	Nie, je moc byrokracie, čím viac papierov, tak tým viac aj proste sa to tam kopy, kopy a tým viac aj človek potrebuje tam stráviť času, takže osemhodinová pracovná doba potom preklzne niekedy aj 12. A podľa seba nejdem to... že som ostávala v robote niekedy aj do ôsmej. A to som ani nemala mať pohotovosť, takže...	je moc byrokracie kopiaca sa administratíva administratíva predlžuje pracovnú dobu aj o 1/2 (4h)	Zväčšilo sa množstvo administratív Neprimeraný rozsah spisovej dokumentácie zahltenie	ZVÝŠENIE ADMINISTRATÍVY ZVÝŠENIE ADMINISTRATÍVY ZAHLTENIE	Dopad: Narástla administratíva Dopad: Narástla administratíva Dopad: syndróm vyhorenia	Kategória: Pracovná vyťaženosť Kategória: Pracovná vyťaženosť Kategória: Pracovná vyťaženosť

Príloha č. 10: Tabuľková analýza výskumnej otázky č. 5

			KÓD				
5 - R1	Posledná otázka: Za posledných 5 rokov, tak ako sa menil ten zákon, o ktorom hovoríme, čiže zákon o sociálnoprávnej ochrane, sa viacej zdôraznila potreba osobného rozvoja, čiže dodatočného štúdia, pre sociálnych pracovníkov a tiež supervízie. Sú vám tieto prostriedky dostupné? Ako vidíte ich použitie a nakoľko sú vám prospešné, ak ich používate?	Supervízia je nám dostupná, na nejaké ďalšie štúdium ti nikto nepozera, ani ti neulahčuje pri práci ani ti nejak to ako... je ti to skôr na príťaž, keď máš chýbať z roboty alebo takto a to že ideš na nejaké ďalšie štúdium to nikoho nezaujima. (...21:23.) to nestihaš a supervíziu máme, je povinná, ale akože neni veľkým prinosom, lebo neviem buď nemáme dobrých supervízorov, ktorí sú diskretní alebo neviem proste niekde je problém.	Supervízia je nám dostupná	Supervízia je dostupná	DOSTUPNOSŤ	Dopad: Supervízia je dostupná	Podkategória: Supervízia
			na nejaké ďalšie štúdium ti nikto nepozera	Prebiehajúce štúdium sa nepodporuje	PODPORA	Hodnotenie: Štúdium sa nepodporuje	Podkategória: Vzdelávanie
			Je ti to na príťaž, keď študuješ	Prebiehajúce štúdium je zaťažujúce	ZÁŤAŽ	Hodnotenie: Štúdium je záťaž	Podkategória: Vzdelávanie
			nejaké ďalšie štúdium ti nikto nepozera, ani ti neulahčuje pri práci				
			alebo takto a to že ideš na nejaké ďalšie štúdium to nikoho nezaujima.				
			supervíziu máme	Supervízia je	REALIZOVANOSŤ	Dopad: Supervízia prebieha	Podategória: Supervízia
			je povinná	Supervízia je povinná	POVINNOSŤ	Dopad: Supervízia je povinná	Podategória: Supervízia
			akože neni veľkým prinosom,	Supervízia nie je prinosná	PRÍNOSNOSŤ	Hodnotenie: Supervízia nie je prinosná	Podategória: Supervízia
Nie dobrý supervízor	Supervízia nie je kvalitná	PROFESIONALITA					
5 - R2	Posledná otázka sa zaoberá vašim odpočinkom. Zmena zákona o sociálnoprávnej ochrane sa v tej zmene sa viac zdôraznila potreba osobného a osobnostného rozvoja sociálnych pracovníkov následným vzdelávaním a supervíziou.	Áno.					
5 - R2	Sú vám dostupné tieto prostriedky a ak áno ako vidíte ich používanie a nakoľko sú vám prospešné?	Sú nám dostupné, ale na 50%. Nevidíme v tom nejaký veľký. Nám to nepomôže. Toto nie je pre nás psychohygienu. Tú si vieme predstaviť nejakú inú, ale je nám to dostupné a teda nič moc, niečo iné by sme si vedeli predstaviť.	Supervízia je nám dostupná na 50%	Supervízia je dostupná na 50%	DOSTUPNOSŤ	Dopad: Supervízia je dostupná	Podategória: Supervízia
			nezmyselná	Supervízia je nezmyselná	PRÍNOSNOSŤ	Hodnotenie: Supervízia je nezmyselná	Podategória: Supervízia
			Nepomôže	Supervízia nie je prinosná	PRÍNOSNOSŤ	Hodnotenie: Supervízia nie je prinosná	Podategória: Supervízia
			Nie je to psychohygienu	Supervízia je zaťažujúca	ZÁŤAŽ	Dopad: Supervízia je zaťažujúca	Podategória: Supervízia
			Psychohygienu si vedia predstaviť inakšie	Supervízia nenaplnia predstavy	PRÍNOSNOSŤ	Hodnotenie: Supervízia nie je prinosná	Podategória: Supervízia
			Dostupná	Supervízia je dostupná	DOSTUPNOSŤ	Dopad: Supervízia je dostupná	Podategória: Supervízia
			nič moc	Supervízia je nequalitná	PROFESIONALITA	Hodnotenie: Supervízia nie je profesionálna	Podategória: Supervízia
5 - R2	Takže vy využivate supervíziu?...	Áno.	Supervízia je	Supervízia je	REALIZOVANOSŤ	Dopad: Supervízia je dostupná	Podategória: Supervízia
5 - R2	...Ale neprináša vám požadovaný osov?	Áno.	Neprináša požadovaný osov	Supervízia nie je prinosná	PRÍNOSNOSŤ	Hodnotenie: Supervízia nie je prinosná	Podategória: Supervízia
5 - R3	Áno. Poslednou mojou otázkou je: Zmena zákona o sociálnoprávnej ochrane viacej zdôrazňovala potrebu osobnostného rozvoja sociálnych pracovníkov a následného vzdelávania sociálnych pracovníkov a supervízie sociálnych pracovníkov. Sú vám dostupné tieto prostriedky? Ak áno, ako ich využivate a nakoľko sú vám prospešné?	Supervízie máme viac-menej povinné dve individuálne za pol roka a jednu skupinovú, ale vzhľadom na našu neskutočnú vyťaženosť sa to realizuje v tom, že si pani supervízorka u mňa posedí a ja si medzitým robim administratívu, čiže sa to miňa účelu, ale áno máme tu ponuku rôznych školení... Ako tie ponuky sú, hej, no ale aj na ten rozvoj, hej, no aj vzdelávanie sa, ale čo sa týka napríklad tých zmien v zákone a novelizácií interných noriem to vám príde do mejlu a máte si to študovať sám doma. No omnoho viacej by nám pomohlo keby nám to niekto prerozprával. Čiže dostupnosť máme, ponúkané nám sú, ale z časových dôvodov ich nikto nevyužíva.	Povinná	Supervízia je povinná	POVINNOSŤ	Dopad: Supervízia je povinná	Podategória: Supervízia
			Dve do pol roka individuálne	Supervízia je individuálna (4x/Rok)	FREKVENCIA	Dopad: Supervízia je pravidelná	Podategória: Supervízia
			Jedna do pol roka skupinovú	Supervízia je skupinovú (2x/Rok)	FREKVENCIA	Dopad: Supervízia je pravidelná	Podategória: Supervízia
			vzhľadom na vyťaženosť sa nerealizuje profesionálne	Supervízia je neprofesionálne vedená	PROFESIONALITA	Hodnotenie: Supervízia nie je profesionálna	Podategória: Supervízia
			realizuje sa popri práci	Supervízia je zaťažujúca	ZÁŤAŽ	Dopad: Supervízia je zaťažujúca	Podategória: Supervízia
			Miňa sa účelom	Supervízia nie je prinosná	PRÍNOSNOSŤ	Hodnotenie: Supervízia nie je prinosná	Podategória: Supervízia
			dostupná	Supervízia je dostupná	DOSTUPNOSŤ	Dopad: Supervízia je dostupná	Podategória: Supervízia

			Interné normy sa učia doma	Pracovné vzdelávanie sa realizuje súkromne	PODPORA	Hodnotenie: Vzdelávanie ako nadpráca	Podkategória: Vzdelávanie
			Supervízia je	Supervízia je	REALIZOVANOSŤ	Dopad: Supervízia je dostupná	Podategória: Supervízia
			Novelizácie sa učia doma	Pracovné vzdelávanie sa realizuje súkromne	PODPORA	Hodnotenie: Vzdelávanie ako nadpráca	Podkategória: Vzdelávanie
			zmeny zákonov sa učia doma	Pracovné vzdelávanie sa realizuje súkromne	PODPORA	Hodnotenie: Vzdelávanie ako nadpráca	Podkategória: Vzdelávanie
			pomohlo by, keby to kompetentný človek prerozprával	Pracovné vzdelávanie sa realizuje neprofesionálne	PROFESIONALITA	Hodnotenie: Vzdelávanie je neprofesionálne	Podkategória: Vzdelávanie
			z časových dôvodov nikto nevyužíva	Ďalšie vzdelávanie nikto nevyužíva - zaťažujúce	ZÁŤAŽ	Hodnotenie: Štúdium je záťaž	Podkategória: Vzdelávanie
			ďalšie vzdelávanie brané ako súkromná záležitosť	Ďalšie vzdelávanie nepodporované	PODPORA	Hodnotenie: Štúdium sa nepodporuje	Podkategória: Vzdelávanie
5 - R4	Poslednou otázkou je: zmenou zákona o SPO sa viac zdôraznila potreba osobnostného rozvoja sociálnych pracovníkov následným vzdelávaním a supervíziou. Sú tí dostupné tieto prostriedky a ak áno, ako vidíš ich využívanie a nakoľko sú ti prospešné?	<i>No, poviem za seba tak, že supervíziu sme mávali. Mali sme aj individuálnu, mali sme aj skupinovú, ale absolútne nič. Taká supervízia, že koniec. Musím povedať, že mne to absolútne nič nedalo a žiaľbohu v ničom mi to nepomohlo. Musím to tak povedať: u nás na úrade supervízia je len o vykecávaní hovadín a rieši sa tam to podstatné. Čo by mala teda supervízia zahŕňať...</i>	dostupá	Supervízia je dostupná	DOSTUPNOSŤ	Dopad: Supervízia je dostupná	Podategória: Supervízia
			realizovaná	Supervízia je	REALIZOVANOSŤ	Dopad: Supervízia je dostupná	Podategória: Supervízia
			individuálna aj skupinovú	Individuálna a skupinovú	FORMA	Dopad: Supervízia je individuálna a skupinovú	Podategória: Supervízia
			neúčinná, nepomáha, nič nedáva	Supervízia nie je prínosná	PRÍNOSNOSŤ	Hodnotenie: Supervízia nie je prínosná	Podategória: Supervízia
			Supervízia o vykecávaní hovadín a potrebné veci	Supervízia je neprofesionálne vedená	PROFESIONALITA	Hodnotenie: Supervízia nie je profesionálna	Podategória: Supervízia
5 - R4	No predovšetkým tie nastavenie procesov a nastavenie vzťahov. To sú dve základné oblasti supervízie.	<i>No, áno, ale hovorím, že tam sa nerieši toto. Žiaľbohu, že to tak musím povedať, ale...</i>	nedeje sa nastavovanie vzťahov ani procesov	Supervízia je neprofesionálne vedená	PROFESIONALITA	Hodnotenie: Supervízia nie je profesionálna	Podategória: Supervízia
5 - R4	A čo sa týka podpory ďalšieho vzdelávania, nejaké kurzy alebo ústretoivosť voči vysokoškolskému štúdiu?	<i>Ja ako študent vysokej školy, to že teda, že študujem, čo študujem, tak nijak vôbec mi to, nijak nepomohlo. Taktó, aby si pochopil, to že som sa dostala do tej roboty, mne ako študentovi veľmi napomohlo hej? Zistila som veľa vecí veľa vecí som sa teda naučila. A konečne som mohla vidieť aj tú praktickú stránku aj tú teoretickú, aj tú prax aj teóriu, tak. Hej? Ale čo sa týka úradu, že zasa mne robota dala veľa, aby si to pochopil, ale ako by som to povedala... dala mi veľa skúsenosti, čo sa týka oblasti teda, čo sa týka teórie aj praxe. Hej. Praxe. Ale, ale žeby som sa nejak, žeby mi to dalo nejak, nejaké plus, myslím, tak, že ako študentovi.</i>	To, že študujem mi nijako nepomohlo	Ďalšie vzdelávanie nepodporované	PODPORA	Hodnotenie: Štúdium sa nepodporuje	Podkategória: Vzdelávanie
			Pomohlo mi, že ako študent pracujem v odbore.	Práca prospešná pre štúdium			
			Nepomohlo mi, že ako pracujúci študujem.	Ďalšie vzdelávanie nepodporované	PODPORA	Hodnotenie: Štúdium sa nepodporuje	Podkategória: Vzdelávanie
			Škola mi dala teoretické základy.	Štúdium prináša niektoré teoretické vedomosti			
5 - R4	Skúsím to prerozprávať, či som to správne pochopil: Tebe ako študentovi to, že si začala pracovať na úrade práce, rozšírilo obzory, čo sa týka praxe: Viac ako fungujú procesy, viac ako to je v praxi, ako sa pracuje s tými klientami osobne, ako vyzerajú spisy Ako vyzerajú programy, Ako sa robí dokumentácia a tak ďalej. Ale čo sa týka toho, čo práca ti napomáha v štúdiu, tak tam nevidíš prínos.	<i>Presne tak, presne, presne.</i>					

Autor: Bc. Ľuboš Tkáčik 2022